

**MINISTERSTWO SPORTU I TURYSTYKI
DEPARTAMENT TURYSTYKI**

Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska

Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2012 roku

**INSTYTUT TURYSTYKI
SZKOŁA GŁÓWNA TURYSTYKI I REKREACJI**

Przygotowano w ramach Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2012
(temat: „Turystyka zagraniczna”)
na zlecenie Ministerstwa Sportu i Turystyki
w Instytucie Turystyki Szkoły Głównej Turystyki i Rekreacji

Instytut Turystyki
Szkoła Główna Turystyki i Rekreacji
ul. Chodakowska 50
03 – 816 Warszawa
tel. +48 22 256 88 71
e-mail: it@intur.com.pl
www.intur.com.pl

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	7
1.1.	Metoda i organizacja badań.....	7
1.2.	Badania na granicach.....	7
1.3.	Losowanie próby.....	8
1.4.	Pomiar ruchu granicznego.....	8
1.5.	Badania ankietowe.....	9
2.	SYTUACJA W TURYSTYCE NA ŚWIECIE I W EUROPIE.....	15
3.	PRZYJAZDY DO POLSKI.....	20
3.1.	Oszacowania Instytutu Turystyki.....	20
3.2.	Turyści zagraniczni w bazie noclegowej.....	23
4.	CHARAKTERYSTYKA PRZYJAZDÓW TURYSTÓW DO POLSKI W 2012 ROKU.....	27
4.1.	Cele pobytu.....	27
4.2.	Długość pobytu.....	31
4.3.	Organizacja podróży.....	31
4.4.	Miejsca noclegów.....	32
4.5.	Rozmieszczenie terytorialne zagranicznego ruchu turystycznego w Polsce.....	35
4.6.	Charakterystyka demograficzna.....	36
5.	WYDATKI CUDZOZIEMCÓW W POLSCE.....	39
5.1.	Wydatki turystów.....	39
5.2.	Wydatki według rodzajów i miejsca ponoszenia.....	44
5.3.	Wydatki odwiedzających jednodniowych.....	50
5.4.	Przychody dewizowe Polski z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej.....	53
6.	CHARAKTERYSTYKA PRZYJAZDÓW Z WYBRANYCH KRAJÓW.....	58
7.	SEGMENTY RYNKU.....	79
7.1.	Uwagi ogólne.....	79
7.2.	Przyjazdy w celach turystycznych (ok. 3,2 mln).....	84
7.3.	Wizyty u krewnych lub znajomych (2,7 mln).....	87
7.4.	Przyjazdy służbowe lub w interesach (ok. 3,9 mln).....	90
7.5.	Cele zdrowotne (ok. 600 tys.).....	93

Spis tabel

Tab. 1. Liczba zrealizowanych ankiet DT-TZ wg tur badań i przejść granicznych	9
Tab. 2. Liczba zrealizowanych ankiet DT-TZ wg kraju pochodzenia turystów i rodzaju przejść granicznych.....	11
Tab. 3. Liczba zrealizowanych ankiet DT-OJ wg tur badań i przejść granicznych	12
Tab. 4. Liczba zrealizowanych ankiet DT-OJ wg kraju pochodzenia i rodzaju przejść granicznych.....	14
Tab. 5. Dwadzieścia krajów o największej liczbie przyjazdów (w mln)	15
Tab. 6. Dwadzieścia krajów o największych wpływach z turystyki przyjazdowej (w mld USD).....	16
Tab. 7. Przyjazdy do krajów europejskich (w tys.)	17
Tab. 8. Wpływy krajów europejskich z turystyki przyjazdowej (w mln USD)	18
Tab. 9. Przyjazdy do Polski w latach 2007-2012 (w tys.)	21
Tab. 10. Przyjazdy turystów do Polski w 2012 roku (w tys.).....	22
Tab. 11. Liczba turystów zagranicznych i liczba noclegów w obiektach noclegowych zakwaterowania zbiorowego w latach 2001-2012 (w tys.)	23
Tab. 12. Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego w 2012 r.	24
Tab. 13. Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego według województw (tys.)	26
Tab. 14. Cele pobytu w Polsce (dane w %).....	27
Tab. 15. Struktura przyjazdów w interesach (dane w %)	30
Tab. 16. Długość pobytu w Polsce (dane w %).....	31
Tab. 17. Sposób organizacji podróży (dane w %)	31
Tab. 18. Główne miejsca noclegów (dane w %)	33
Tab. 19. Liczba wizyt w ciągu 12 miesięcy (dane w %)	34
Tab. 20. Przyjazdy turystów zagranicznych według województw (tys. wizyt)	35
Tab. 21. Dane demograficzne turystów zagranicznych (w %)	36
Tab. 22. Zmiany przeciętnych wydatków poniesionych na terenie Polski w latach 2010-2012	40
Tab. 23. Przeciętne wydatki turystów zagranicznych na terenie Polski w 2011 roku (USD/osobę, wybrane kraje i cele podróży)	41
Tab. 24. Przeciętne wydatki turystów zagranicznych na terenie Polski w 2011 roku (USD/dzień pobytu, według krajów i celów podróży).....	41
Tab. 25. Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski w 2012 roku (w %, wybrane kraje).....	45
Tab. 26. Struktura wydatków turystów poniesionych przed podróżą w latach 2006-2012 (w %)	46
Tab. 27. Przeciętne wydatki turystów w latach 2007-2012 według odwiedzanych województw (w USD na osobę).....	48
Tab. 28. Przeciętne wydatki turystów w latach 2007-2012 według odwiedzanych miast (w USD na osobę).....	49
Tab. 29. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 2006-2012 (w USD na osobę).....	50
Tab. 30. Struktura wybranych rodzajów wydatków odwiedzających jednodniowych (2012 r.)	51
Tab. 31. Wielkość i struktura łącznych przychodów dewizowych Polski w latach 2010 -2012	55
Tab. 32. Skorygowane przychody dewizowe Polski w latach 2011-2012 z tytułu turystyki przyjazdowej (w mln USD)	57

Spis rysunków

Rys. 1. Przyjazdy turystów do Polski w latach 2001-2012 (w mln).....	22
Rys. 2. Turyści zagraniczni w obiektach zakwaterowania zbiorowego w latach 2001-2012.....	23
Rys. 3. Turyści zagraniczni w obiektach zakwaterowania zbiorowego w latach 2011-2011.....	25
Rys. 4. Zróżnicowanie celów pobytu zależnie od środka transportu (%).....	28
Rys. 5. Zróżnicowanie form turystyki biznesowej zależnie od środka transportu (%)	28
Rys. 6. Sezonowe zróżnicowanie celów pobytu (%).....	29
Rys. 7. Charakterystyka według głównych celów przyjazdu	29
Rys. 8. Zróżnicowanie formy organizacyjnej przyjazdu zależnie od środka transportu	32
Rys. 9. Charakterystyka turystów korzystających z usług biur podróży	32
Rys. 10. Zróżnicowanie miejsca noclegów zależnie od środka transportu (%)	33
Rys. 11. Charakterystyka turystów korzystających według miejsca noclegu	33
Rys. 12. Struktura wieku turystów zagranicznych w 2012 roku	36
Rys. 13. Charakterystyka turystów należących do skrajnych grup wieku.....	37
Rys. 14. Charakterystyka turystów deklarujących polskie pochodzenie i pozostałych.....	38
Rys. 15. Przeciętne wydatki turystów na osobę w 2012 roku w USD (wybrane kraje)	39
Rys. 16. Przeciętne wydatki turystów na dzień pobytu w 2012 roku (w USD)	40
Rys. 17. Wydatki turystów w 2012 roku według celu podróży (w USD na osobę)	42
Rys. 18. Wydatki turystów podróżujących w celach służbowych (w USD na osobę)	42
Rys. 19. Wydatki turystów w 2012 roku według rodzaju wykorzystywanej bazy noclegowej (w USD na osobę)	43
Rys. 20. Wydatki turystów w 2012 roku według sposobu organizacji podróży (w USD na osobę)	43
Rys. 21. Zależność poziomu wydatków od wieku respondentów (2012; w USD na osobę).....	44
Rys. 22. Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski w latach 2009-2012.....	45
Rys. 23. Łączne wydatki na podróż poniesione przez turystów odwiedzających Polskę w 2012 roku (przed podróżą i w Polsce, w USD na osobę).....	47
Rys. 24. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych w 2012 roku według krajów (w USD)	50
Rys. 25. Struktura wydatków odwiedzających jednodniowych w 2012 r. (w %)	51
Rys. 26. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 1999-2012.....	52
Rys. 27. Zmiany wielkości przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych w latach 2011-2012 (USD na osobę).....	52
Rys. 28. Łączne przychody Polski z tytułu przyjazdów cudzoziemców w latach 2001-2012	55
Rys. 29. Struktura przychodów dewizowych w latach 2011 - 2012 według grup krajów.....	56
Rys. 30. Profil turystów ogółem.....	59
Rys. 31. Profil turystów z Niemiec	60
Rys. 32. Profil turystów z Ukrainy.....	61
Rys. 33. Profil turystów z Białorusi	62
Rys. 34. Profil turystów z Litwy	63
Rys. 35. Profil turystów z Rosji	64
Rys. 36. Profil turystów z Republiki Czeskiej	65
Rys. 37. Profil turystów ze Słowacji	66
Rys. 38. Profil turystów z Wielkiej Brytanii	67
Rys. 39. Profil turystów ze Szwecji	68
Rys. 40. Profil turystów ze Stanów Zjednoczonych.....	69
Rys. 41. Profil turystów z Włoch	70
Rys. 42. Profil turystów z Francji.....	71
Rys. 43. Profil turystów z Holandii	72

Rys. 44. Profil turystów z Austrii	73
Rys. 45. Profil turystów z Danii	74
Rys. 46. Profil turystów z Irlandii	75
Rys. 47. Profil turystów z Norwegii	76
Rys. 48. Profil turystów z Belgii	77
Rys. 49. Profil turystów z Hiszpanii	78
Rys. 50. Przyjazdy turystów według podstawowych celów pobytu	80
Rys. 51. Wydatki turystów w 2012 roku, poniesione w Polsce i przed podróżą (według celu	82
Rys. 52. Struktura łącznych wydatków poniesionych przez turystów w 2012 roku w podziale na podstawowe segmenty rynku	82
Rys. 53. Znaczenie najważniejszych segmentów rynku turystyki przyjazdowej do Polski	83
Rys. 54. Przeciętne wydatki turystów na osobę i dzień pobytu w latach 2004-2012	83
Rys. 55. Przeciętne wydatki osób deklarujących w latach 2004-2012 cele typowo turystyczne	85
Rys. 56. Znaczenie najważniejszych rynków w segmencie typowej turystyki	86
Rys. 57. Wydatki osób deklarujących cele typowo turystyczne – struktura rodzajowa w %	87
Rys. 58. Przeciętne wydatki osób deklarujących odwiedziny u krewnych i znajomych jako główny cel podróży – wybrane kraje (USD/osobę)	88
Rys. 59. Wydatki osób deklarujących odwiedziny u krewnych i znajomych jako główny cel podróży – struktura rodzajowa w %	89
Rys. 60. Znaczenie najważniejszych rynków w segmencie <i>odwiedziny krewnych i znajomych</i>	89
Rys. 61. Przeciętne wydatki turystów deklarujących interesy lub sprawy służbowe jako główny cel podróży – wybrane kraje	90
Rys. 62. Wydatki osób deklarujących interesy lub sprawy służbowe jako główny cel podróży – struktura rodzajowa w %	92
Rys. 63. Znaczenie najważniejszych rynków w segmencie <i>turystyka służbowa</i>	92
Rys. 64. Wydatki osób deklarujących cele zdrowotne jako główny cel podróży – struktura rodzajowa w %	93

1. Wprowadzenie

Badania przyjazdowej turystyki zagranicznej do Polski są wieloletnim programem badawczym realizowanym przez Instytut Turystyki w ramach Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej; finansują je Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Narodowy Bank Polski. Od kilku lat wykonawcą badań na granicach jest firma Activ Group, w 2012 roku współdziałająca z Instytutem Turystyki w ramach konsorcjum¹.

Przedmiotem badań są: charakterystyka turystów zagranicznych odwiedzających Polskę, charakterystyka ich pobytu w Polsce oraz określenie wielkości i struktury wydatków poniesionych w Polsce przez odwiedzających jednodniowych i turystów.

Uzyskane wyniki stanowią bazę źródłową do szczegółowych analiz turystyki przyjazdowej pod kątem: krajów pochodzenia turystów, poszczególnych segmentów rynku, regionalnego zróżnicowania turystyki itp. Dzięki cykliczności badań możliwa jest obserwacja wieloletnich trendów. Badanie wydatków służy ponadto do oszacowania wpływów z turystyki przyjazdowej (m.in. dla potrzeb bilansu płatniczego zestawianego przez NBP), służyło też do wykonywania analiz na potrzeby rachunku satelitarnego turystyki. Wyniki badań wykorzystuje się do przygotowywania materiałów dla międzynarodowych organizacji zajmujących się statystyką turystyki, jak Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO).

1.1. Metoda i organizacja badań

W 2012 roku formularze ankiet i zestawień zbiorczych z punktów przekraczania granic nie uległy zmianie. Nie zmieniły się też zasady realizacji badań ankietowych.

Realizując badania wśród turystów i odwiedzających jednodniowych posługujemy się dwiema ankietami:

- DT-TZ, przeznaczoną dla turystów (osób korzystających na terenie Polski przynajmniej z jednego noclegu), ukierunkowaną w jednej części na badanie celów, motywów i form przyjazdów do Polski, w drugiej – na badanie wydatków poniesionych w związku z pobytem w Polsce, zarówno na terenie naszego kraju, jak i przed podróżą,
- DT-OJ, dla odwiedzających jednodniowych, dostosowaną do charakteru ich pobytu w Polsce (znaczny udział przyjazdów na zakupy).

Brak kontroli na granicach wewnętrznych strefy Schengen sprawił, że opracowaliśmy własną metodę, która musi zastąpić rejestry ruchu sporządzane dotąd przez Straż Graniczną. Wdrażana już od 2007 roku nowa metoda obserwacji i pomiaru ruchu na granicach, w następnych latach była podstawowym źródłem informacji o wielkości międzynarodowego ruchu turystycznego.

1.2. Badania na granicach

W 2012 roku, podobnie jak w poprzednich latach, badania realizowano w punktach przekraczania granic lub na przejściach granicznych (na granicy zewnętrznej strefy Schengen, czyli granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą). Ankieterzy rozdawali kwestionariusze cudzoziemcom opuszczającym nasz kraj. Każdy rodzaj ankiety wręcza się niezależnie różnym respondentom. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 i więcej lat.

Podczas przeciętnej tury badań w punkcie przekraczania granicy (i w jego okolicach) badania ankietowe prowadzi się w ciągu 2-5 dni, równoległe z pomiarem ruchu.

W 2012 przeprowadzono osiem tur badań. Każda tura badań obejmowała od 30 do 34 przejść granicznych. Łącznie w ciągu całego roku prowadzono badania na 65 przejściach. Dwie tury

¹ Wszędzie gdzie podajemy jako źródło „badania w 2012 roku” lub podobnie, chodzi o badania wykonane przez konsorcjum Instytut Turystyki i Activ Group.

badan przypadające na każdy kwartał stanowią minimum umożliwiające charakterystykę i oszacowanie wielkości ruchu przyjazdowego i wpływów z poszczególnych rynków.

Uzyskano odpowiedzi na ankiety DT-TZ od turystów z 70 krajów. Na ankiety DT-OJ odpowiedzieli odwiedzający z 33 krajów (ze znaczną przewagą mieszkańców krajów ościennych).

Warto podkreślić, że w 2012 roku, inaczej niż poprzednio, nie wystąpiły trudności z uruchomieniem badań. Zaczęto je zgodnie z założeniami w lutym. Terminy kolejnych tur badań zrealizowano w następujących miesiącach: marzec, maj, czerwiec, sierpień, wrzesień, listopad i grudzień.

1.3. Losowanie próby.

a) Wybór przejść granicznych /punktów przekraczania granic (wymiar przestrzenny)

Na potrzeby obu zadań (liczenie ruchu i badania ankietowe), podobnie jak poprzednio zastosowano schemat losowania warstwowego i dwustopniowego.

Kategoryzujemy punkty przekraczania granic wg typu (drogowe, lotnicze itp.), kierunku (wschód, zachód, południe) i statusu prawnego (granica wewnętrzna i zewnętrzna w sensie Schengen). Na podstawie tych kategorii dokonuje się warstwowego losowania punktów przekraczania granicy.

Dane do losowania pobierane są z archiwalnych rejestrów Straży Granicznej (ostatnie pełne dane: za 2007 rok). Jako kryterium zakwalifikowania do procedury losowania przyjęto wielkość ruchu (odrębnie dla każdej warstwy). W 2007 roku około 90% ruchu zanotowano na 50 przejściach, dlatego liczne przejścia o małym natężeniu ruchu można bez większych strat pominąć. Im większy ruch na danym przejściu tym większa szansa na trafienie do próby.

Podczas przeciętnej tury badań pracuje się na 30-40 punktach przekraczania granic.

b) Czas pomiaru (wymiar czasowy)

W celu dokonania pomiaru ruchu granicznego wyznacza się – odrębnie dla każdej tury – pewną liczbę „wacht” (półgodzinne odcinki czasowe – jeśli niekiedy są dłuższe, to z powodu bardzo nikłego ruchu w danym punkcie lub czasie), przy przestrzeganiu zasady równych interwałów między pomiarami. Zaleca się, aby podczas kolejnych dni pracy zmieniać godzinę rozpoczęcia obserwacji. Podczas przeciętnej tury badań w punkcie przekraczania granic pomiar ruchu dokonuje się podczas 6-16 wacht w ciągu 2-4 dni².

1.4. Pomiar ruchu granicznego.

Na przejściach drogowych podstawową jednostką obserwacji są pojazdy i ich tablice rejestracyjne. W roku 2012 powrócono do pomiaru ruchu na przejściach lotniczych i promowych.

Łącznie wykonano 1838 operacji zliczeń ruchu na przejściach w ciągu 645 dni pracy.

Zestawienia zbiorcze z przejść granicznych (ZAG i POL) nie są jedynym źródłem wykorzystywanym do szacowania wielkości ruchu cudzoziemców i mieszkańców Polski. Do uogólnienia wyników pomiaru ruchu służą również:

- dane Straży Granicznej z wcześniejszych lat;
- publikowane przez SG aktualne dane o ruchu granicznym (częstkowe, ograniczone do granicy zewnętrznej strefy Schengen);
- wyniki obserwacji i pomiarów ruchu granicznego wykonywanych w poprzednich latach przez Instytut Turystyki;
- miesięczne dane GUS o liczbie cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego według krajów;

² Czas realizacji całej tury badań jest dłuższy – około 10 dni.

- roczne, bardziej szczegółowe dane GUS o liczbie cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego według krajów i miejsca noclegów (w ramach przygotowywania zestawień rocznych służą one do weryfikacji danych kwartalnych oraz do dokładniejszego szacowania liczby przyjazdów z krajów o stosunkowo małej liczbie wizyt w Polsce);
- kwartalne i roczne dane pochodzące z portów lotniczych i promowych.

1.5. Badania ankietowe.

Utrudniony dostęp do osób przekraczających granice wewnętrzne strefy Schengen (czyli wszystkie z wyjątkiem granic z Rosją, Białorusią i Ukrainą), sprawia, że zasada losowego wyboru respondentów na tych granicach została poważnie ograniczona. Element losowy zapewniony jest poprzez omówione wyżej losowanie przejść. Ponadto stosuje się następujące reguły, mające na celu (przynajmniej) zróżnicowania badanych grup respondentów:

- proporcjonalne, zależne od wielkości ruchu, określenie liczby ankiet do zrealizowania na danym przejściu;
- wyznaczenie limitów ankiet DT-TZ do zrealizowania z mieszkańcami krajów sąsiednich,
- przestrzeganie zasady „co który” (lub inaczej mówiąc – „nie każdy kolejny”)³.

Podczas przeciętnej tury badań w punkcie przekraczania granic (i w jego okolicach) badania ankietowe prowadzi się w ciągu 2-5 dni, równoległe z pomiarem ruchu; może się zdarzyć, że badania ankietowe trwają nieco dłużej.

Od kilku lat dysponujemy, prócz wersji polskiej, ankietami przetłumaczonymi na dziewięć języków (ukraiński, rosyjski, słowacki, litewski, czeski, włoski, niemiecki, francuski i angielski). Przy okazji realizacji dodatkowych badań w związku z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej przygotowano tłumaczenia na języki: chorwacki, grecki i hiszpański.

Tab. 1. Liczba zrealizowanych ankiet DT-TZ wg tur badań i przejść granicznych

	Tura badań	1	2	3	4	5	6	7	8	RAZEM
Białoruś	Bobrowniki	30				10		35		75
	Kuźnica Białostocka		30		40	37	50		40	197
	Kukuryki	30		40		20	34			124
	Połowce		10	30						40
	Sławatycze	20			20			35	20	95
	Terespol (drog)		50	40	70	35		40	60	295
Czechy	Boboszów		10		15				20	45
	Cieszyn - Boguszowice	51	40	60	70	60	90	80	78	529
	Głuchołazy					15		5		20
	Jakuszyce		15	40		40	45		40	180
	Kudowa-Słone	30			40	20		60		150
	Lubawka	10				10				20
	Markłowice	10			15			10		35
	Nowe Chałupki		10	20				30	10	70
	Paczków		10				15			25
	Pietrowice			5				5	5	15
	Porajów-Hradek								10	10
	Pietraszyn			5				5		10

³ Dokładne wyznaczenie „N” byłoby ryzykowne, bo groziłoby niezrealizowaniem wskazanej liczby ankiet podczas pracy na przejściu. W praktyce zasada „nie każdy kolejny” ma na celu uniknięcie takich sytuacji, jak np. zbadanie wszystkich pasażerów autokaru i wyczerpanie w ten sposób całego limitu ankiet na przejściu.

Tura badań	1	2	3	4	5	6	7	8	RAZEM		
Tłumaczów							5		5		
Zawidów	10			15				20	45		
Lotnicze	Gdańsk-Rębiechowo		130	295	110	120	110	130	895		
	Kraków-Balice	150	150	150	150	169	150	130	1049		
	Katowice – Pyrzowice		118		120	110		108	456		
	Poznań-Ławica	110		130	84			109	140	573	
	Warszawa Okęcie	170	184	170	590	170	169	140	170	1763	
	Wrocław-Strachowice	110	110		111		120		140	591	
	Litwa	Budzisko	50		35		35		30	150	
Ogrodniki			30		40		50		50	170	
Prom	Gdynia	120			130		90		130	470	
	Świnoujście		120	120		120		120		480	
Niemcy	Gubinek						10		20	30	
	Jędrzychowice	40		25	70			80		215	
	Kołbaskowo		20	20		20	50			110	
	Krajnik Dolny	10			25	40		20		95	
	Kostrzyń	10	20		20		25			75	
	Łęknica		10				10		20	40	
	Lubieszyn	10					40	50		100	
	Olszyna		20		20	30		30	31	131	
	Osinów Dolny	15			20		25		15	75	
	Przewóz			5					10	10	25
	Radomierzyce		5	5					10	20	
	Rosówek	10			10	10				30	
	Świnoujście (drog.)					20				20	
	Sieniawka		5			10		10		25	
Świecko	60	110	60	90	90	140	110	110	770		
Zgorzelec (drog)		50	25	30	22				127		
Zasieki			5			5			10		
Rosja	Bezledy		30	30		20				80	
	Gronowo-Mamonowo							20		20	
	Gronowo	20			40		11	35		106	
Słowacja	Barwinek		10				26		30	66	
	Chyżne	50	50	60	66	60	70	70	92	518	
	Chochołów		15				25		20	60	
	Jurgów			10						10	
	Leluchów	10			10			10		30	
	Łysa Polana		20		35	30		20		105	
	Niedzica	10			15					25	
	Winiarczykówka	10		5			5	5		25	
Zwardoń			15		16			15	46		
Ukraina	Dorohusk		40	35		40	30	50		195	
	Hrebenne		10	20		25	25		40	120	
	Krościenko				25					25	
	Korczoza	20			20		15		30	85	
	Medyka (drog)	60	70	65	100	70		50	100	515	
	Zosin	10			20	10		5		45	
Ogółem	1246	1372	1360	2421	1489	1515	1552	1601	12556		

Tab. 2. Liczba zrealizowanych ankiet DT-TZ wg kraju pochodzenia turystów i rodzaju przejść granicznych

Przejścia	Biał	Cze	Lot	Litwa	Prom	Niem	Rosja	Słow	Ukr	RAZEM
Armenia			3							3
Argentyna			2							2
Austria		27	102		19	5		1		154
Australia			3							3
Azerbejdżan			3							3
Bośnia i Hercegowina		1								1
Belgia			77		2	3				82
Bułgaria		1	11							12
Niemcy - Berlin			5							5
Brazylia			3							3
Białoruś	742	10	13			2				767
Kanada		1	62							63
Szwajcaria		2	28							30
Chiny			45							45
Kuba			3							3
Cypr			2							2
Republika Czeska		861	89		7	10		24	2	993
Niemcy	7	57	1037	1	245	1774	4	19	10	3154
Dania			80		88	11				179
Dominikana			3							3
Ekwador			13							13
Estonia		2	20							22
Egipt			7							7
Hiszpania		3	287		3					293
Finlandia			96		5					101
Francja	1	9	365		6	11		2	3	397
Wielka Brytania	7	19	909	1	4	20	2	7	2	971
Gruzja			1							1
Grecja	1		141							142
Hongkong			3							3
Chorwacja			52							52
Węgry			40		2			5		47
Irlandia		2	358		2		2			364
Izrael			29							29
India			15							15
Iran			1							1
Islandia			2							2
Włochy	3	35	341		8	4	1	6		398
Japonia			20							20
Koreańska RLD			5							5
Republika Korei			1							1
Kazachstan	2									2
Liban		1	1							2
Litwa	3	15	20	313	3	4	2			360
Luksemburg			5			1				6
Łotwa		4								4
Libia			2							2
Wyspy Mariańskie		1								1
Mauritius			1							1

Przejścia	Biał	Cze	Lot	Litwa	Prom	Niem	Rosja	Słow	Ukr	RAZEM
Meksyk			11							11
Niderlandy		4	121		27	11		2		165
Norwegia			145		127	6		1		279
Nowa Zelandia			2							2
Portugalia			93							93
Rumunia		2	5		2					9
Rosja	49	20	165	4	13	14	193	14	14	486
Arabia Saudyjska			3							3
Szwecja			186		372	8		2		568
Słowenia			6							6
Słowacja	3	72	44		3	3	1	794	3	923
San Marino			2							2
Tajlandia			1							1
Tunezja			6							6
Turcja			22		4					26
Tajwan			7							7
Ukraina	8	10	46	1	3	11	1	8	951	1039
Stany Zjedn.			146							146
Vanuatu			2							2
Wallis i Futuna			1							1
Serbia					5					5
Rep.Połud.Afryki			7							7

Tab. 3. Liczba zrealizowanych ankiet DT-OJ wg tur badań i przejść granicznych

Tura badań		1	2	3	4	5	6	7	8	RAZEM
Białoruś	Bobrowniki	55				45		53		153
	Kuźnica Białostocka		50		40	50	60		40	240
	Kukuryki	50		70		70	60			250
	Połowce		30	50						80
	Sławatycze	40			40		40		40	160
	Terespol (drog)		80	60	70	60		50	50	370
Czechy	Boboszków		25		30				30	85
	Cieszyn - Boguszowice	121	110	100	100	100	90	80	60	761
	Głucholazy					25		20		45
	Jakuszyce		30	80		50	40		40	240
	Kudowa-Słone	81			50	45		50		226
	Lubawka	40				30				70
	Markłowice	40			35		30			105
	Nowe Chałupki		48	50			90		40	228
	Paczków		30			35				65
	Pietrowice			21			35	30		86
	Porajów-Hradec							51		51
	Pietraszyn			20			30			50
	Tłumaczów							30		30
Zawidów	30			35					30	95
Lotnicze	Gdańsk-Rębiechowo			5	40	5	5	5	5	65
	Kraków-Balice	5	10	10	5	10	5	6		51
	Katowice - Pyrzowice		5		5	5		5		20

Tura badań		1	2	3	4	5	6	7	8	RAZEM
	Poznań-Ławica	5		5	96			5	5	116
	Warszawa Okę- cie	10	10	10	11	31	10	4	10	96
	Wrocław-Strachowice	5	5		24		5		5	44
Litwa	Budzisko	90		70		55		40		255
	Ogrodniki		25		65		80		40	210
Prom	Gdynia				5					5
	Świnoujście			5		5				10
Niemcy	Gubinek	74					90		70	234
	Jędrzychowice	70		50	100			70		290
	Kolbaskowo		40	70		80	100			290
	Krajnik Dolny	110			50	80		90		330
	Kostrzyń	90	150		100		95			435
	Łęknica		70				109		70	249
	Lubieszyn	80					90	80		250
	Olszyna		65		90	80		80	60	375
	Osinów Dolny	65			121		80		50	316
	Przewóz			40				40	35	115
	Radomierzyce		30	30				60		120
	Rosówek	70			35	35				140
	Świnoujście (drog.)					40				40
	Sieniawka		50				42		59	151
Świecko	120	90	100	120	90	130	90	80	820	
Zgorzelec (drog)		80	100	55	71				306	
Zasieki			50				80		130	
Rosja	Bezledy		50	30		35				115
	Gronowo-Mamonowo							30		30
	Gronowo	40			50		40	45		175
Słowacja	Barwinek		31				42		30	103
	Chyżne	70	70	65	91	60	40	70	85	551
	Chochołów		25				30		50	105
	Jurgów			30						30
	Leluchów	40			25			25		90
	Łysa Polana		40		40	45		60		185
	Niedzica	40			30					70
	Winiarczykówka	20		20			20	20		80
Zwardoń			30		31			25	86	
Ukraina	Dorohusk		45	75		80	75	80		355
	Hrebenne		30	60		45	40		40	215
	Krościenko				35					35
	Korczowa	60			55		60		20	195
	Medyka (drog)	110	90	95	100	100		70	62	627
	Zosin	25			55	30		30		140
	Ogółem	1656	1414	1401	1803	1565	1701	1398	1102	12040

Tab. 4. Liczba zrealizowanych ankiet DT-OJ wg kraju pochodzenia i rodzaju przejść granicznych

Przejścia	Biał	Cze	Lot	Litwa	Prom	Niem	Rosja	Słow	Ukr	RAZEM
Austria		22	3					1		26
Australia			2							2
Belgia		1	6			4				11
Bułgaria		1								1
Niemcy - Berlin						4				4
Białoruś	1185		1						2	1188
Szwajcaria		1								1
Chiny			2							2
Republika Czeska		1948	11			15		24		1998
Niemcy		59	93		8	4543			8	4711
Dania					1	11				12
Hiszpania			29							29
Francja		5	10			1		1		17
Wielka Brytania		8	49			4		2	1	64
Grecja		1	6							7
Chorwacja			50							50
Węgry			7					3		10
Irlandia			30							30
Izrael			4							4
Włochy		5	21							26
Japonia			2							2
Republika Korei			1							1
Kazachstan	1									1
Litwa	2	2	1	462			1			468
Niderlandy			6			2				8
Norwegia			2							2
Pakistan			2							2
Portugalia			1							1
Rumunia		5	2							7
Rosja	62	1	18	3		2	319		4	409
Szwecja			7		6	5				18
Słowacja	1	73	7					1269	2	1352
Ukraina	2	5	3						1550	1560
Stany Zjedn. Ameryki			16							16
Ogółem	1253	2137	392	465	15	4591	320	1300	1567	12040

2. Sytuacja w turystyce na świecie i w Europie

Według danych UNWTO (World Tourism Barometer, vol 11, June 2013) międzynarodowy ruch turystyczny w 2012 roku wzrósł o 4% w porównaniu z poprzednim rokiem. W 2011 roku liczba turystów międzynarodowych sięgnęła 996 milionów, w 2012 doszło do pokonania bariery 1 miliarda (1035 mln). Wzrost nastąpił we wszystkich regionach świata z wyjątkiem Bliskiego Wschodu. Turystyka nie wydaje się poważnie zagrożona niestabilnością światowej gospodarki. Pewne znaczenie mogą mieć lokalne kryzysy polityczne. Przewidywany na lata 2010-2020 przez ekspertów UNWTO średnioroczny wzrost na poziomie 3,8% będzie utrzymany.

W Europie wzrost międzynarodowych przyjazdów turystycznych wyniósł 3,4%. Północna Europa nie zanotowała żadnych zmian (spadek w Irlandii, Norwegii i Szwecji i zerowy wzrost w Wielkiej Brytanii). Przeciwnie Europa Środkowa i Wschodnia, która zanotowała 7,4% wzrost, do którego przyczyniły się Federacja Rosyjska, Polska i Rumunia. Europa Zachodnia swój wzrost o 3,2% zawdzięcza przede wszystkim dobrym wynikom Niemiec i Austrii. Kraje regionu południowego i śródziemnomorskiego (+2,2%) miały zróżnicowane wyniki: dobre w Hiszpanii, Chorwacji, Portugalii i Turcji, a z drugiej strony złe w Grecji i Włoszech, które zanotowały spadek lub stagnację.

Tab. 5. Dwadzieścia krajów o największej liczbie przyjazdów (w mln)

	Rodzaj danych	2000	2005	2010	2011	2012	% zmiana 12/11
Świat		677,0	807,0	949,0	995,0	1035,0	4,0
Francja	TF	77,2	75,0	77,6	81,6	83,0	1,8
Stany Zjednoczone	TF	51,2	49,2	60,0	62,7	67,0	6,8
Chiny	TF	31,2	46,8	55,7	57,6	57,7	0,3
Hiszpania	TF	46,4	55,9	52,7	56,2	57,7	2,7
Włochy	TF	41,2	36,5	43,6	46,1	46,4	0,5
Turcja	TF	9,6	24,2	31,4	34,7	35,7	3,0
Niemcy	TCE	19,0	21,5	26,9	28,4	30,4	7,3
Wielka Brytania	TF	23,2	28,0	28,3	29,3	29,3	-0,1
Rosja	TF	19,2	19,9	20,3	22,7	25,7	13,4
Malezja	TF	10,2	16,4	24,6	24,7	25,0	1,3
Austria	TCE	18,0	20,0	22,0	23,0	24,2	4,9
Hongkong	TF	8,8	14,8	20,1	22,3	23,8	6,5
Meksyk	TF	20,6	21,9	23,3	23,4	23,4	0,0
Ukraina	TF	6,4	17,6	21,2	21,4	23,0	7,5
Tajlandia	TF	9,6	11,6	15,9	19,2	22,4	16,2
Kanada	TF	19,6	18,8	16,2	16,0	16,3	1,8
Grecja	TF	13,1	14,8	15,0	16,4	15,5	-5,5
Polska	TF	17,4	15,2	12,5	13,4	14,8	11,2
Arabia Saudyjska	TF	6,6	8,0	10,9	17,5	13,7	-21,9
Makao (Chiny)	TF	5,2	9,0	11,9	12,9	13,6	5,0

Źródło: World Tourism Barometer Vol. 11, June 2013 – Statistical Annex, UNWTO

TF – liczba turystów na granicach, TCE – liczba turystów w bazie noclegowej

Wpływy z turystyki międzynarodowej wzrosły o 4,1%. Najbardziej w Azji i Ameryce. W Europie – przy wzroście zaledwie o 2,3% – wyróżniają się kraje Europy Północnej (5,8%) i Środkowo-Wschodniej (5,2%). Spośród 10 krajów najczęściej zarabiających na turystyce międzynarodowej, znacznie wzbogaciły się kraje południowej i wschodniej Azji: Tajlandia (26%), Malezja i Indie (po 16%), Hong Kong (16%), Korea (13%) i Japonia (12%), a także Stany Zjednoczone (+9%), Niemcy (+5%) i Wielka Brytania (+6%).

Patrząc na główne rynki emisyjne widzimy znaczny wzrost wydatków na podróże międzynarodowe turystów z takich krajów, jak Chiny (+40%), Federacja Rosyjska (+30%), Stany Zjednoczone, Niemcy, Belgia, Norwegia i Ukraina. Większość istotnych dla Polski rynków emisyjnych wykazuje w 2012 roku skłonność do większych wydatków – z wyjątkiem Austrii, Włoch, Hiszpanii i Holandii.

Tab. 6. Dwadzieścia krajów o największych wpływach z turystyki przyjazdowej (w mld USD)

	2000	2005	2010	2011	2012
Świat	475	680	930	1042	1075
Stany Zjednoczone	82,9	82,2	103,5	115,6	126,2
Hiszpania	30,0	48,0	52,5	59,9	55,9
Francja	33,0	44,0	47,0	54,8	53,6
Chiny	16,2	29,3	45,8	48,5	50,0
Makao	3,2	7,9	27,8	38,5	43,7
Włochy	27,5	35,4	38,8	43,0	41,2
Niemcy	18,7	29,2	34,7	38,9	38,1
Wielka Brytania	21,9	30,7	32,4	35,1	36,6
Hongkong	5,9	10,3	22,2	27,7	32,1
Australia	9,3	16,8	29,1	31,5	31,5
Tajlandia	7,5	9,6	20,1	27,2	30,1
Turcja	7,6	19,2	22,6	25,1	25,7
Malezja	5,0	8,8	18,1	19,7	20,2
Singapur	5,1	6,2	14,2	18,1	19,3
Austria	9,8	16,1	18,6	19,9	18,9
Indie	3,5	7,5	14,5	17,7	18,0
Kanada	10,8	13,8	15,8	16,8	17,4
Szwajcaria	6,6	10,0	14,9	17,5	16,6
Szwecja	4,1	6,8	11,0	13,8	15,4
Japonia	3,4	6,6	13,2	11,0	14,6

Źródło: *World Tourism Barometer Vol. 11, June 2013 – Statistical Annex, UNWTO*

Tab. 7. Przyjazdy do krajów europejskich (w tys.)

	Rodzaj danych	2000	2005	2010	2011	2012
Europa		388037	448943	485564	516423	534185
z czego UE-27		326802	356086	370996	390867	400188
Europa Północna		46440	60437	62752	63979	64883
Dania	TF	3535	9178	8744	7363	.
Finlandia	TF	2714	3140	3670	4192	4226
Islandia	TF	303	374	489	566	.
Irlandia	TF	6646	7333	7134	7630	.
Norwegia	TF	3104	3824	4767	4963	.
Szwecja	TF	3828	4883	4951	9959	10914
Wielka Brytania	TF	23212	28039	28296	29306	29282
Europa Zachodnia		139658	141670	154362	161469	166587
Austria	TCE	17982	19952	22004	23012	24151
Belgia	TCE	6457	6742	7186	7494	7505
Francja	TF	77190	74988	77648	81552	83013
Niemcy	TCE	18992	21499	26875	28352	30408
Liechtenstein	TCE	62	50	64	67	62
Luksemburg	TCE	852	913	793	863	889
Monaco	THS	300	286	279	295	.
Niderlandy	TCE	10003	10012	10883	11300	11680
Szwajcaria	THS	7821	7229	8628	8534	8566
Europa Środkowa i Wschodnia		69346	90419	94968	103932	111640
Armenia	TF	45	319	687	758	843
Azerbejdżan	TF	.	693	1280	1562	1986
Białoruś	TF	60	91	120	116	119
Bułgaria	TF	2785	4837	6047	6328	.
Czechy	TF	4773	9404	8629	9019	8908
Estonia	TF	1220	1917	2372	2665	2744
Gruzja	TF	.	.	1067	1319	1790
Węgry	TF	.	9979	9510	10250	10353
Kazachstan	TF	1471	3143	3393	4093	4438
Kirgistan	TF	59	319	1316	3114	.
Łotwa	TF	509	1116	1373	1493	1435
Litwa	TF	1083	2000	1507	1775	.
Polska	TF	17400	15200	12470	13350	14840
Rep Mołdowa	TCE	18	67	64	75	89
Rumunia	TCE	867	1430	1343	1515	1653
Rosja	TF	19198	19940	20271	22686	25736
Słowacja	TCE	1053	1515	1327	1460	1511
Ukraina	TF	6431	17631	21203	21415	23013
Uzbekistan	TF	302	242	975	.	.
Europa Południowa i region śródziemnomorski		132593	156417	173482	187044	191074
Albania	TF	.	628	2365	2865	3443
Andorra	TF	2946	2418	1808	1948	2238

	Rodzaj danych	2000	2005	2010	2011	2012
Bośnia i Hercegowina	TCE	171	217	365	392	439
Chorwacja	TCE	5338	7743	9111	9927	10369
Cypr	TF	2686	2470	2173	2392	2465
Macedonia	TCE	224	197	262	327	351
Grecja	TF	13096	14765	15007	16427	15518
Izrael	TF	2417	1903	2803	2820	2886
Włochy	TF	41181	36513	43626	46119	46360
Malta	TF	1216	1171	1348	1425	1454
Czarnogóra	TCE			1088	1201	1264
Portugalia	TCE	5725	5956	6832	7412	7696
San Marino	THS	43	50	120	156	139
Serbia	TCE			683	764	810
Słowenia	TCE	1090	1555	1869	2037	2156
Hiszpania	TF	46403	55914	52677	56177	57701
Turcja	TF	9586	24193	31364	34654	35698

Źródło: World Tourism Barometer Vol. 11, June 2013 – Statistical Annex, UNWTO

TF – liczba turystów na granicach, TCE – liczba turystów w bazie noclegowej, THS – liczba turystów w hotelach i obiektach typu hotelowego.

Tab. 8. Wpływy krajów europejskich z turystyki przyjazdowej (w mln USD)

	2000	2005	2010	2011	2012
Europa	231689	350461	412129	466585	457791
z czego UE-27	201450	294356	335683	378164	367651
Europa Północna	36054	53645	61726	69400	72428
Dania	3696	5278	5853	6580	6162
Finlandia	1412	2186	3051	3820	4139
Islandia	229	413	559	748	845
Irlandia	2633	4806	4118	4190	3883
Norwegia	2163	3495	4707	5232	5359
Szwecja	4064	6792	11037	13760	15427
Wielka Brytania	21857	30675	32401	35069	36613
Europa Zachodnia	83716	123224	142556	161830	156916
Austria	9784	16054	18596	19860	18894
Belgia	6592	9868	10367	11651	11403
Francja	32978	44021	47013	54753	53550
Niemcy	18693	29173	34679	38869	38114
Luksemburg	1806	3613	4108	4809	4486
Niderlandy	7217	10475	12883	14348	13887
Szwajcaria	6645	10020	14911	17540	16581
Europa Środkowa i Wschodnia	20390	32804	48080	56014	56971
Armenia	38	220	408	446	451
Azerbejdżan	63	78	657	1287	2433
Białoruś	93	253	440	487	664
Bułgaria	1074	2412	3637	3967	3748
Czechy	2973	4813	7121	7628	7035
Estonia	510	975	1073	1249	1226

	2000	2005	2010	2011	2012
Gruzja	141	241	659	955	1411
Węgry	3753	4101	5381	5580	4845
Kazachstan	356	701	1005	1209	1347
Kirgistan	15	73	284	640	698
Łotwa	131	341	640	771	745
Litwa	391	921	958	1323	1313
Polska	5677	6274	9526	10683	10938
Rep Mołdowa	39	103	173	195	213
Rumunia	359	1061	1140	1418	1467
Rosja	3429	5870	8830	11328	11187
Słowacja	433	1210	2233	2429	2299
Ukraina	394	3125	3788	4294	4842
Uzbekistan	27	28	121	.	.
Europa Południowa i region śródziemnomorski.	91529	140788	159767	179341	171476
Albania	389	860	1626	1628	1471
Bośnia i Hercegowina	233	521	594	643	603
Chorwacja	2758	7370	8259	9211	8812
Cypr	1941	2318	2108	2570	2600
Macedonia	38	89	197	239	233
Grecja	9219	13349	12742	14623	12879
Izrael	4114	2866	5106	5305	5493
Włochy	27493	35398	38786	43000	41185
Malta	587	755	1079	1267	1265
Czarnogóra	.	276	732	862	826
Portugalia	5243	7712	10077	11339	11056
Serbia	.	308	798	992	906
Słowenia	965	1805	2552	2717	2577
Hiszpania	29967	47970	52525	59892	55916
Turcja	7636	19191	22585	25054	25653

Źródło: World Tourism Barometer Vol. 11, June 2013 – Statistical Annex, UNWTO

3. Przyjazdy do Polski

3.1. Oszacowania Instytutu Turystyki

Zaprzestanie rejestrowania przez służby graniczne ruchu na granicy wewnętrznej strefy Schengen utrudniają zbieranie danych statystycznych o liczbie przyjazdów. Instytut Turystyki prowadzi własne badanie⁴ ruchu na granicach, ale dokładność i szczegółowość tego pomiaru – wykonywanego na próbie i w sposób nieciągły – jest mniejsza.

Swobodę podróżowania sąsiadów ze wschodu: Ukraińców, Białorusinów i Rosjan ogranicza konieczność uzyskania wiz wjazdowych; porozumienie z Ukrainą o małym ruchu granicznym jest istotnym ułatwieniem, ale dotyczy tylko strefy przygranicznej.

Skutki kryzysu gospodarczego najbardziej były widoczne w 2009 roku. W kolejnych latach nastąpiła poprawa w ruchu przyjazdowym do Polski. Jest to zgodne z globalnymi wynikami turystyki międzynarodowej podawanymi przez Światową Organizację Turystyki (UNWTO).

W 2012 roku było, jak szacujemy, 67,4 mln przyjazdów cudzoziemców, o 10,9% więcej niż w poprzednim roku.

Warto odnotować wzrost liczby przyjazdów z następujących kierunków:

- ↑ sąsiedzi ze wschodu (Ukraina, Białoruś i Rosja) – łącznie o 20%, przy czym wyróżnia się Rosja (wzrost o 44%),
- ↑ nowe kraje członkowskie Unii Europejskiej (o 16%), zwłaszcza Litwa i sąsiedzi z południa,
- ↑ grupa „ważnych krajów zamorskich” (łącznie o 10%), z wyjątkiem Japonii (spadek o 11%),

Liczba przyjazdów z krajów „starej Unii” wzrosła zaledwie o 4%, ale godny jest podkreślenia wzrost z następujących krajów:

- ↑ Szwecja, Wielka Brytania, Belgia,
- ↑ Irlandia, Portugalia i Grecja (wyraźny efekt Euro 2012).
- ↑ Zwraca ponadto uwagę wzrost liczby przyjazdów z Turcji i Norwegii.

Obserwujemy też przypadki zmniejszenia liczby wizyt, dotyczy to w szczególności:

- ↓ Finlandii, Estonii oraz Japonii.

Według oszacowań Instytutu Turystyki, w 2012 roku było około 14,8 mln przyjazdów turystów, czyli o 11% więcej niż w 2011 r. Największy wzrost odnotowaliśmy w pierwszym półroczu. W trzecim kwartale liczba przyjazdów turystów wzrosła w najmniejszym stopniu, choć i tak znacznie (9%), w czwartym – wzrosła na poziomie średniej całorocznej.

Liczba turystów z Unii Europejskiej w skali całego roku wzrosła o 4,5%. Turystów z Rosji, Białorusi i Ukrainy było wyraźnie więcej niż w 2011 roku (+28%). Wzrost liczby przyjazdów z Niemiec nie odbiegał od średniej dla całej Unii Europejskiej. Kraje pozaeuropejskie charakteryzuje wzrost nieco większy niż średni dla ogółu przyjazdów.

Udział wizyt jednodniowych z krajów niesąsiadujących z Polską jest stosunkowo niewielki, toteż możemy stwierdzić te same tendencje, które zostały zasygnalizowane powyżej w odniesieniu do liczby przyjazdów ogółem.

⁴ Wyniki zliczania ruchu na poszczególnych przejściach są podsumowywane, a następnie analizowane odrębnie dla typów granic. Uzyskane wyniki porównuje się z (historycznymi, z 2007 r. i niekiedy wcześniejszymi) danymi Straży Granicznej. Polega to na sprawdzeniu jaką część ruchu na danej granicy (np. ze Słowacją) obsługiwały zbadane przejścia/punkty przekraczania granic w analogicznym okresie 2007 roku. Uzyskane wskaźniki służą uogólnieniu wyników pomiaru dla każdego typu granicy z osobna.

Tab. 9. Przyjazdy do Polski w latach 2007-2012 (w tys.)

	Liczba przyjazdów (tys.)						Zmiany
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	12/11
Ogółem świat	66 208	59 935	53 845	58 340	60 745	67 390	10,9%
Unia Europejska	53 910	51 910	45 350	47 385	48 285	52 565	8,9%
15 UE	40 825	37 205	28 545	28 540	28 470	29 570	3,9%
Niemcy	38 103	34 630	26 070	25 860	25 740	26 720	4%
Wielka Brytania	548	555	500	540	500	540	8%
Holandia	363	355	335	370	390	390	0%
Austria	318	320	325	345	355	360	1%
Włochy	327	275	255	285	315	320	2%
Francja	258	240	240	260	280	280	0%
Szwecja	222	210	190	195	185	205	11%
Dania	150	130	120	125	110	110	0%
Belgia	115	110	110	125	130	140	8%
Hiszpania	119	110	130	145	155	160	3%
Irlandia	119	90	80	80	85	120	41%
Finlandia	82	80	75	90	95	85	-11%
Portugalia	71	70	70	75	70	80	14%
Grecja	25	30	45	35	40	50	25%
Luksemburg	5	0	0	10	20	10	-50%
Nowe kraje UE	13 085	14 705	16 805	18 845	19 815	22 995	16%
Czeska Republika	7 290	7 820	8 180	9 240	10 840	12 380	14%
Słowacja	3 210	3 740	5 040	6 010	5 620	6 630	18%
Litwa	1 392	1 930	2 640	2 690	2 420	3 010	24%
Łotwa	485	540	390	350	360	385	7%
Węgry	273	255	225	220	230	235	2%
Estonia	236	185	130	115	120	110	-8%
Rumunia	99	120	90	120	120	125	4%
Bułgaria	73	95	85	80	85	100	18%
Słowenia	25	20	20	20	20	20	0%
Cypr	1	0	5	0	0	0	-
Malta	1	0	0	0	0	0	-
Sąsiedzi spoza Schengen	10 931	6 740	7 390	9 650	11 130	13 330	20%
Ukraina	5 444	3 320	3 820	5 030	5 830	6 740	16%
Białoruś	3 861	2 130	2 360	3 090	3 450	3 920	14%
Rosja	1 626	1 290	1 210	1 530	1 850	2 670	44%
Ważne zamorskie	568	500	405	490	495	545	10%
USA	331	270	230	265	270	300	11%
Kanada	78	80	68	75	80	90	13%
Republika Korei	64	63	35	35	35	40	14%
Japonia	48	42	35	60	45	40	-11%
Australia	47	45	37	55	65	75	15%
Reszta świata	799	785	700	815	835	950	14%
Norwegia	142	145	120	120	110	140	27%
Szwajcaria	59	65	60	60	60	60	0%
Turcja	51	55	55	70	85	105	24%
Pozostałe	547	520	465	565	580	645	11%

Źródło: badania i oszacowania Instytutu Turystyki.

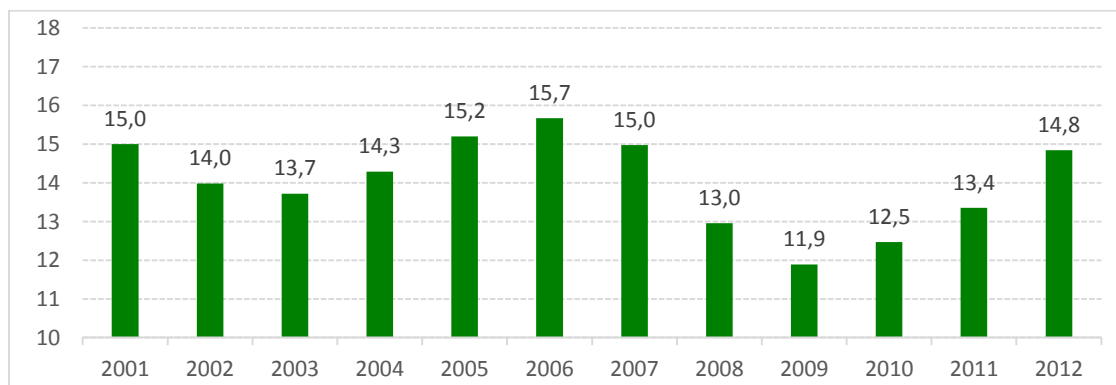
Uwaga: Przyniesione w tabeli 5 dane dotyczą wszystkich przyjazdów cudzoziemców do Polski. Obejmują zarówno gości jednodniowych, jak i turystów (czyli tych cudzoziemców, którzy spędzili w Polsce co najmniej jedną noc, lecz nie pozostawali dłużej niż rok).

Tab. 10. Przyjazdy turystów do Polski w 2012 roku (w tys.)

	Przyjazdy turystów (tys.)					Zmiany do odp. okresu poprzedniego roku				
	1 kw.	2 kw.	3kw.	4kw.	rok	1 kw.	2 kw.	3kw.	4kw.	rok
Ogółem	2960	3750	4530	3600	14840	12%	13%	9%	11%	11,2%
27 krajów Unii Europejskiej	1915	2320	2880	2050	9165	5%	7%	3%	4%	4,5%
Stara UE	1485	1880	2345	1675	7385	5%	7%	4%	2%	4,8%
w tym:										
Niemcy	960	1160	1520	1160	4800	5%	2%	8%	3%	5%
Wielka Brytania	100	140	150	110	500	11%	17%	0%	10%	9%
Niderlandy	120	75	110	50	355	0%	7%	0%	0%	1%
Austria	70	85	120	50	325	0%	6%	0%	11%	3%
Włochy	50	80	95	70	295	0%	14%	-5%	8%	4%
Francja	40	60	80	60	240	0%	0%	0%	0%	0%
Szwecja	30	40	70	40	180	20%	0%	17%	14%	13%
<i>Pozostałe kraje UE15</i>	<i>115</i>	<i>240</i>	<i>200</i>	<i>135</i>	<i>690</i>	<i>10%</i>	<i>37%</i>	<i>-7%</i>	<i>-10%</i>	<i>7%</i>
Nowa UE	430	440	535	375	1780	2%	6%	-2%	9%	3,2%
w tym:										
Republika Czeska	40	60	60	45	205	0%	20%	0%	0%	5%
Słowacja	20	30	40	20	110	0%	50%	0%	0%	10%
Litwa	170	150	160	135	615	0%	-6%	-6%	4%	-2%
Łotwa	95	80	100	55	330	6%	14%	11%	10%	10%
Węgry	30	55	75	50	210	0%	10%	-6%	25%	5%
<i>Pozostałe kraje UE12</i>	<i>75</i>	<i>65</i>	<i>100</i>	<i>70</i>	<i>310</i>	<i>7%</i>	<i>0%</i>	<i>-5%</i>	<i>17%</i>	<i>3%</i>
Sąsiedzi spoza Schengen	830	1070	1170	1150	4220	30%	27%	29%	26%	27,9%
Ukraina	390	490	520	530	1930	30%	20%	24%	18%	22%
Białoruś	300	380	470	470	1620	25%	27%	38%	38%	33%
Rosja	140	200	180	150	670	40%	54%	20%	25%	34%
Ważne zamorskie	80	140	200	100	520	14%	12%	5%	11%	9,5%
USA	40	80	100	60	280	14%	7%	11%	20%	12%
<i>pozostałe zamorskie*</i>	<i>40</i>	<i>60</i>	<i>100</i>	<i>40</i>	<i>240</i>	<i>14%</i>	<i>20%</i>	<i>0%</i>	<i>0%</i>	<i>7%</i>
Reszta świata	135	220	280	300	935	35%	19%	8%	15%	16,1%

*) Kanada, Republika Korei, Japonia, Australia.

Źródło: badania i oszacowania Instytutu Turystyki.

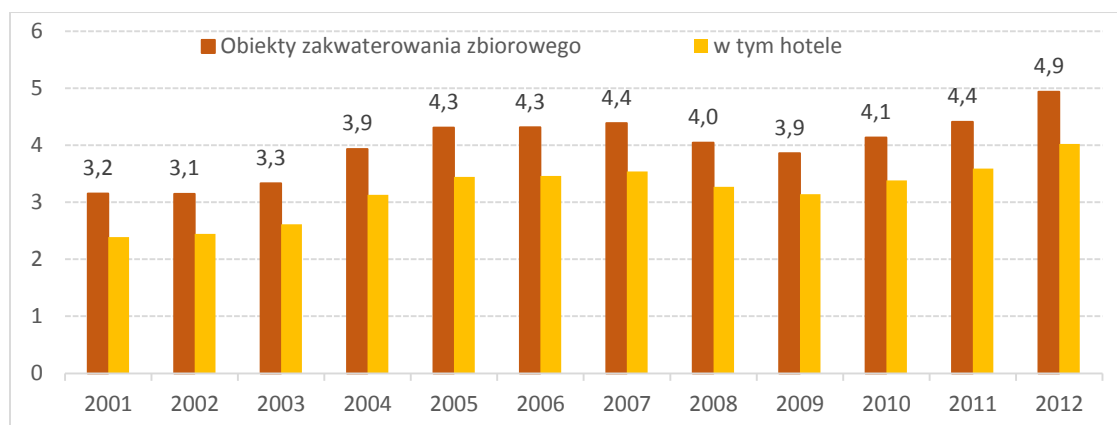
Rys. 1. Przyjazdy turystów do Polski w latach 2001-2012 (w mln)

Źródło: oszacowania Instytutu Turystyki.

3.2. Turyści zagraniczni w bazie noclegowej

Lata 2008 i 2009 przyniosły spadek liczby cudzoziemców korzystających z obiektów noclegowych zakwaterowania zbiorowego oraz spadek liczby udzielonych im noclegów. Od 2010 roku następuje odwrócenie niekorzystnego trendu. W 2012 roku z obiektów zakwaterowania zbiorowego⁵ skorzystało 4940 tys. turystów zagranicznych, o 12% więcej niż w 2011 roku, a także o 12,6% więcej niż w przedkryzysowym 2007 roku. Liczba udzielonych noclegów wzrosła o 10,7% do 11,8 mln. W całym roku występowało bardzo wysokie tempo wzrostu, ale najsłabsze było w trzecim kwartale (8,8%).

Rys. 2. Turyści zagraniczni w obiektach zakwaterowania zbiorowego w latach 2001-2012 (w mln)

Źródło: GUS.

Tab. 11. Liczba turystów zagranicznych i liczba noclegów w obiektach noclegowych zakwaterowania zbiorowego w latach 2001-2012 (w tys.)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba korzystających (tys.)												
Obiekty zakwaterowania zbiorowego ogółem	3152	3145	3332	3935	4310	4314	4387	4046	3862	4135	4410	4940
W tym hotele	2388	2447	2612	3132	3443	3460	3537	3268	3141	3384	3593	4022
Liczba udzielonych noclegów (tys.)												
Obiekty zakwaterowania zbiorowego ogółem	6991	7085	7828	9314	10542	10555	10918	10173	9609	10065	10620	11755
W tym hotele	4687	4784	5239	6273	7197	7209	7561	6993	6675	7108	7535	8500

Źródło: GUS.

Do krajów o największym wzroście liczby korzystających z bazy noclegowej należą nasi sąsiedzi ze wschodu: Rosja, Białoruś i Ukraina (łącznie aż o 40%). Spośród krajów europejskich wyróżniają się ponadto: Irlandia, Norwegia, Łotwa, Portugalia, Turcja, Grecja i Szwajcaria (w niektórych przypadkach efekt Euro 2012). Łącznie z krajów Unii Europejskiej było o 6% gości więcej. Taki sam wzrost charakteryzuje przyjazdy z Niemiec i Wielkiej Brytanii.

⁵ Od 2010 roku GUS uwzględnia również pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych. Te obiekty mają jednak marginalne znaczenie: w 2012 roku korzystało z nich 39 tys. turystów zagranicznych, którzy spędzili 122 tys. noclegów; stanowi to odpowiednio 0,78% i 1,0% ogółu. O ile nie zaznaczono inaczej, dla zachowania porównywalności podajemy dane tylko dla obiektów zakwaterowania zbiorowego.

Wśród krajów pozaeuropejskich zwraca uwagę znaczny wzrost liczby gości z Brazylii, Indii i USA. Do nielicznej grupy krajów o spadku liczby gości w bazie noclegowej należą: Hong-Kong, Finlandia, Belgia i Hiszpania.

Liczba korzystających z hoteli wzrosła w 2012 roku w podobnym stopniu jak liczba korzystających z bazy noclegowej ogółem. Inaczej było rok wcześniej, kiedy stopa wzrostu korzystających z hoteli była niższa.

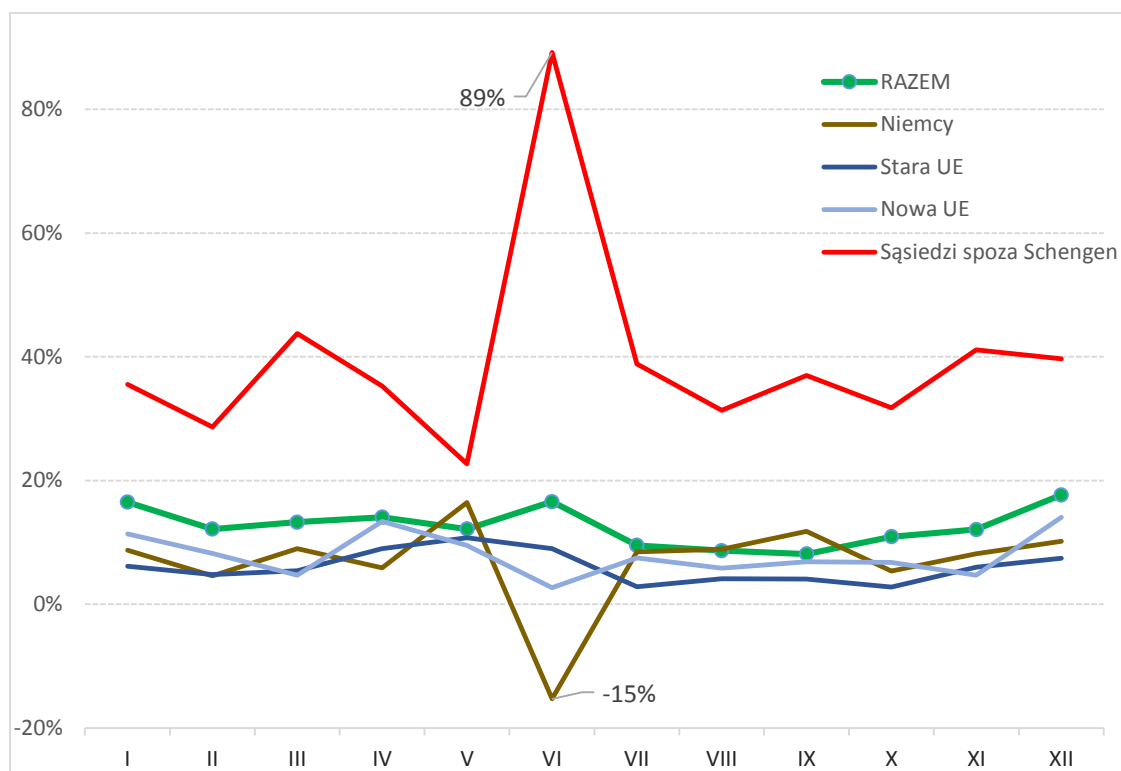
Tab. 12. Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego w 2012 r.

	Korzystający		Udzielone noclegi	
	Liczba (tys.)	Zmiana (%)	Liczba (tys.)	Zmiana (%)
RAZEM	4940,2	12,0%	11754,6	10,7%
27 UE	3252,5	6,1%	8503,1	7,0%
15 UE	2784,9	5,8%	7649,9	6,8%
Austria	64,4	3,0%	122,5	2,6%
Belgia	63,9	-4,7%	130,3	-2,3%
Dania	88,9	5,1%	203,0	3,6%
Finlandia	61,4	-5,3%	128,1	-3,1%
Francja	195,9	-1,3%	397,7	-1,5%
Grecja	16,8	14,1%	36,9	19,8%
Hiszpania	155,2	-3,2%	319,6	0,3%
Niderlandy	112,2	1,1%	227,6	4,9%
Niemcy	1212,8	6,2%	4287,7	7,1%
Irlandia	81,1	96,7%	163,1	56,8%
Luksemburg	3,6	0,1%	7,3	2,9%
Portugalia	25,4	14,7%	57,9	15,5%
Szwecja	118,0	10,7%	261,6	12,3%
Wielka Brytania	367,3	6,9%	822,4	8,2%
Włochy	218,0	4,4%	484,3	6,6%
Nowa UE	467,7	7,5%	853,2	8,3%
Bułgaria	12,0	13,0%	38,5	46,3%
Cypr	2,5	19,8%	5,8	24,6%
Czeska Republika	97,6	9,0%	189,1	3,6%
Estonia	37,5	3,7%	47,4	2,9%
Litwa	105,7	1,9%	149,5	6,0%
Łotwa	58,6	15,6%	73,4	14,6%
Malta	1,5	5,6%	5,2	23,9%
Rumunia	30,3	10,6%	75,6	2,1%
Słowacja	52,4	3,0%	122,8	5,5%
Słowenia	10,4	3,6%	22,0	17,7%
Węgry	59,3	12,4%	123,9	13,0%
Ważne zamorskie	308,2	11,6%	667,7	11,6%
Australia	29,0	11,7%	62,4	10,6%
Japonia	41,1	4,8%	76,5	-0,2%
Kanada	32,8	12,0%	74,1	14,4%
Republika Korei	14,7	7,4%	25,3	-4,4%
USA	190,6	13,4%	429,5	14,8%

	Korzystający		Udzielone noclegi	
	Liczba (tys.)	Zmiana (%)	Liczba (tys.)	Zmiana (%)
Sąsiedzi spoza Schengen	777,3	39,6%	1251,3	33,7%
Ukraina	219,3	30,0%	389,9	18,0%
Białoruś	163,7	52,5%	238,6	43,7%
Rosja	394,4	40,4%	622,8	41,7%
Reszta	602,2	18,1%	1332,4	17,3%
Norwegia	132,7	27,0%	342,0	31,0%
Szwajcaria	41,4	13,6%	79,7	15,0%
Turcja	23,1	14,3%	57,1	19,3%
Chiny (bez Tajwanu)	35,5	7,1%	66,1	-0,7%
Brazylia	14,8	36,1%	37,1	26,2%
Indie	13,6	19,7%	34,3	9,7%
Hong Kong	4,2	-14,4%	8,1	-17,5%
Pozostałe	336,9	16,7%	708,0	14,1%

Źródło: GUS.

Rys. 3. Turyści zagraniczni w obiektach zakwaterowania zbiorowego w latach 2011-2011 (zmiany miesiąc do miesiąca poprzedniego roku)

Źródło: GUS.

Analizując dynamikę miesięczną (miesiąc do miesiąca poprzedniego roku) widzimy trzy szczyty: w styczniu, czerwcu i grudniu. Największe wahania widzimy w czerwcu, kiedy Polska współorganizowała Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej. Znaczny przyrost cechuje wschodnich sąsiadów, a zwłaszcza Rosjan (135%), a także liczbę gości z takich krajów jak: Irlandia, Grecja, Portugalia. Z drugiej strony mamy Niemców ze spadkiem o 15%. W liczbach bezwzględnych: Rosjan było w bazie noclegowej o 31 tys. więcej, a Niemców o 22 tys. mniej.

Które województwa zyskały najwięcej klientów, a które straciły w 2012 roku?

W 2012 roku stwierdzamy wzrost liczby korzystających z bazy noclegowej we wszystkich województwach. Największy wzrost liczby gości – o blisko 50% – zanotowało województwo podlaskie. W pomorskim i łódzkim wzrost przekroczył 20%. Wiodące pod względem liczby korzystających z bazy noclegowej województwa mazowieckie i małopolskie zanotowały wzrost o 12% i 10%. Kolejne popularne województwa: dolnośląskie, zachodniopomorskie i wielkopolskie również mogą uznać rok za udany.

Tendencje w liczbie udzielonych noclegów są nieco inne. Liczba ta spadła w podkarpackim, świętokrzyskim, śląskim i łódzkim (ale nieznacznie – po ok. 2-4%). Największy wzrost liczby noclegów był w podlaskim (34%), pomorskim i łódzkim (22 i 19%).

Tab. 13. Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego według województw (tys.)

	Korzystający z noclegów				Udzielone noclegi			
	2010	2011	2012	zmiana 12/11	2010	2011	2012	zmiana 12/11
Polska ogółem	4135,0	4409,6	4940,2	12,0%	10064,6	10620,3	11754,6	10,7%
dolnośląskie	414,8	430,7	481,7	11,8%	1016,6	1028,1	1120,7	9,0%
kujawsko-pomorskie	79,5	84,2	90,0	6,9%	176,9	193,3	200,9	3,9%
lubelskie	89,9	97,8	103,7	6,0%	128,9	146,0	151,4	3,7%
lubuskie	160,1	176,5	179,4	1,6%	225,9	246,9	256,4	3,9%
łódzkie	113,7	126,6	153,3	21,0%	271,8	267,4	318,5	19,1%
małopolskie	896,1	943,3	1056,3	12,0%	2135,3	2175,0	2443,5	12,3%
mazowieckie	894,6	976,8	1075,9	10,1%	1623,2	1740,9	1961,9	12,7%
opolskie	31,2	32,3	34,9	7,8%	71,5	79,9	80,4	0,6%
podkarpackie	68,0	69,9	76,0	8,7%	153,8	153,3	146,5	-4,4%
podlaskie	72,1	90,3	134,6	49,0%	108,0	136,4	182,5	33,8%
pomorskie	259,9	282,4	356,4	26,2%	640,1	720,2	878,4	22,0%
śląskie	252,6	274,2	284,8	3,9%	597,6	585,4	559,5	-4,4%
świętokrzyskie	26,5	28,1	29,1	3,7%	66,9	65,5	64,0	-2,3%
warmińsko-mazurskie	144,7	152,4	158,4	4,0%	361,1	362,1	383,4	5,9%
wielkopolskie	253,2	242,3	269,2	11,1%	479,0	485,0	515,3	6,2%
zachodniopomorskie	377,9	401,7	456,6	13,7%	2008,1	2234,9	2491,3	11,5%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

4. Charakterystyka przyjazdów turystów do Polski w 2012 roku

W niniejszym rozdziale przedstawiamy podstawowe informacje charakteryzujące przyjazdy turystów zagranicznych do Polski w 2012 roku.

4.1. Cele pobytu

W 2012 roku struktura celów pobytu niewiele się zmieniła. Wahania nie przekroczyły 1 pkt. proc. Więcej zmian występuje w przypadku poszczególnych krajów lub grup krajów. W grupie krajów „starej Unii” (poza Niemcami) widzimy dość znaczny wzrost udziału przyjazdów turystyczno-wypoczynkowych i spadek – służbowych. Odwrotnie jest w grupie krajów „nowej Unii” i ważnych krajów zamorskich. Niemcy nieco ograniczyli przyjazdy typowo turystyczne. Wzrost udziału „innych celów” wśród Niemców i pozostałych krajów „starej Unii” należy wiązać z przyjazdami na czerwcowe Mistrzostwa Europy.

Jeśli wielkość poszczególnych segmentów podróży wyrazimy w liczbach bezwzględnych, stwierdzimy, że wzrastają one mniej więcej proporcjonalnie do wzrostu liczby przyjazdów turystów ogółem. Szacujemy, że dominujący segment przyjazdów służbowych i w interesach wzrósł do około 3,9 mln wizyt. Liczba wizyt turystyczno-wypoczynkowych również wzrosła: do ok. 3,2 mln. Ostatnie trzy lata cechuje rozwój turystyki zakupowej (sięgając 1,8 mln w 2012 r.). Segment turystyki rodzinno-towarzyskiej (ok. 2,7 mln) również rośnie zgodnie ze wzrostem ogólnej liczby turystów. Liczba przejazdów tranzytowych (z noclegiem w Polsce), jak się wydaje na podstawie szacunków, wzrosła nieznacznie do ok. 1,1 mln.

Pozostałe cele pobytu: zdrowotne, szkoleniowe, podjęcie dorywczej pracy, sprawy religijne występują bardzo rzadko. Z tej grupy warto się bliżej przyjrzeć przyjazdom podejmowanym w celach zdrowotnych (ok. 600 tys. – bez zmian w porównaniu z 2011 r.).

Tab. 14. Cele pobytu w Polsce (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Wakacje, zwiedzanie kraju, wypoczynek*	20	25	29	19	7	25	20
Odwiedziny w miejscu pochodzenia*	1	2	2	1	1	0	11
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	18	22	19	13	14	11	36
Sprawy zawodowe lub służbowe	26	23	26	39	26	22	20
Cel zdrowotny	4	9	4	1	1	6	2
Cele religijne	1	0	2	0	0	0	4
Tranzyt	8	4	6	20	7	27	3
Zakupy	12	4	1	4	36	1	0
Podjęcie dorywczej pracy	1	0	1	0	2	1	1
Prywatny przyjazd szkoleniowy	2	2	2	2	1	2	1
Inne cele	7	9	8	1	5	5	2

Źródło: badania w 2012 roku.

*) razem traktowane jako „typowa turystyka”.

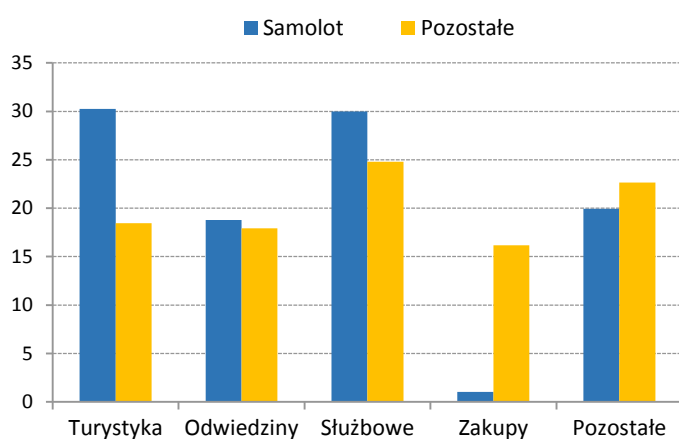
Udział przyjazdów w celach typowo turystycznych wśród turystów z nieościennej (tj. wszystkich poza Niemcami) krajów 15 UE spadał w latach 2010 i 2011 i był mniejszy niż udział przyjazdów biznesowych. W 2012 roku, a także w latach 2008 i 2009 było odwrotnie: przeważały przyjazdy turystyczne (29% w 2012 r.). Odsetek przyjazdów typowo turystycznych w grupie turystów z krajów zamorskich spadł kolejny rok z rzędu, oddając pierwszeństwo rodzinno-towarzyskim motywom przyjazdu.

Zwraca uwagę rosnący udział turystyki służbowej wśród turystów z krajów pozaeuropejskich i tych nieościennej krajów europejskich, które nie należą do UE.

Turystyka zakupowa niezmiennie charakteryzuje głównie turystów z Rosji, Białorusi i Ukrainy, ale – tak jak i w poprzednich latach – podobnie często podawali oni motywy biznesowo-służbowe. W pewnej części, jak można mniemać, są to po prostu przyjazdy na zakupy o charakterze handlowym (w celu odsprzedania). Odkąd bowiem do kosztów podróży z tych krajów doszły opłaty wizowe, drobne prywatne zakupy przestały się opłacać, a zakupy na większą skalę stały się przedsięwzięciami w istocie biznesowymi.

Odsetek podających jako cel przyjazdu „podjęcie dorywczej pracy” nie zmienił w porównaniu z 2011 rokiem; w przypadku Ukraińców jest podobnie (w 2010 r. 4% wskazań, w 2011 – 3,6%, a w 2012 – 4,5%). Wydaje się, że te odsetki są zaniżone.

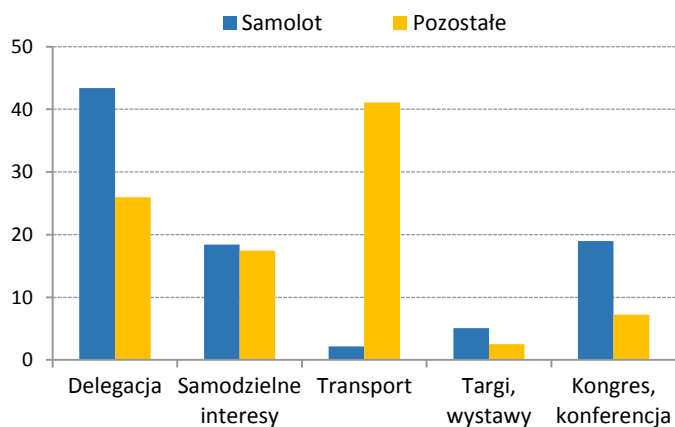
Rys. 4. Zróżnicowanie celów pobytu zależnie od środka transportu (%)

- Typowo turystyczne i służbowe cele przyjazdu częściej występowały wśród podróżujących samolotem.
- Odwiedziny u krewnych lub znajomych były w miarę niezależne od środka transportu.
- Przeciwnie przyjazdy na zakupy, które niemal w całości wiążą się z podróżą drogą lądową.

Źródło: badania w 2012 roku.

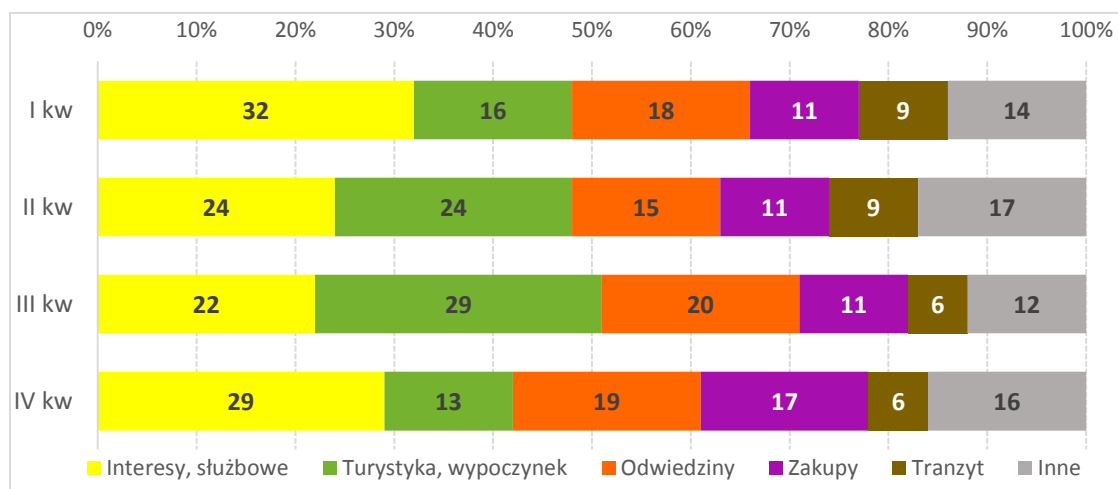
Rys. 5. Zróżnicowanie form turystyki biznesowej zależnie od środka transportu (%)

- Ci, którzy podróżują w imieniu firmy preferują transport lotniczy.
- Przyjazdy na kongres lub konferencję również wiążą się z podróżą samolotem.
- Samodzielne interesy są w miarę niezależne od środka transportu.

Źródło: badania w 2012 roku.

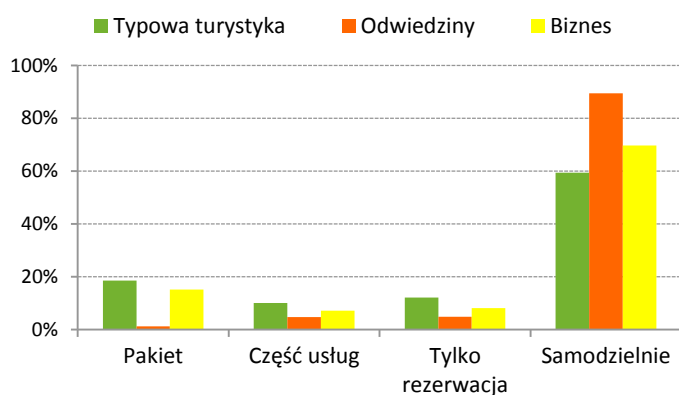
Rys. 6. Sezonowe zróżnicowanie celów pobytu (%)

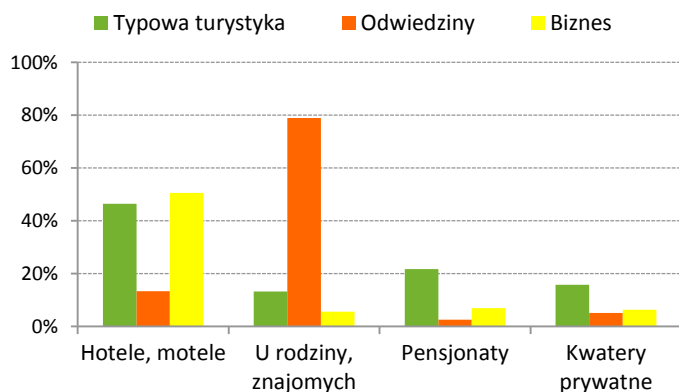
Źródło: badania w 2012 roku.

Największy odsetek wizyt turystyczno-wypoczynkowych zanotowano w trzecim kwartale, ale przewaga trzeciego kwartału nie była wyraźna. Udział wizyt służbowych i biznesowych był największy w pierwszym i czwartym kwartale. Wizyty u rodziny lub znajomych są zwykle mało zróżnicowane sezonowo, tym razem jednak stosunkowo mało ich było w drugim kwartale. Odsetek przyjazdów na zakupy był wyraźnie największy w czwartym kwartale. Udział podróży tranzytowych był nieco mniejszy w drugim półroczu.

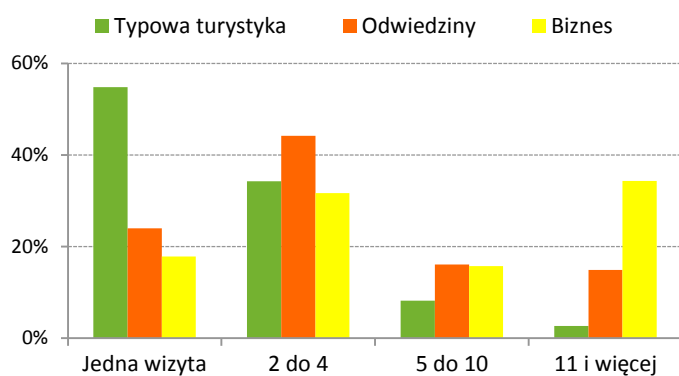
Rys. 7. Charakterystyka według głównych celów przyjazdu: typowa turystyka, odwiedziny krewnych lub znajomych i przyjazdy biznesowe

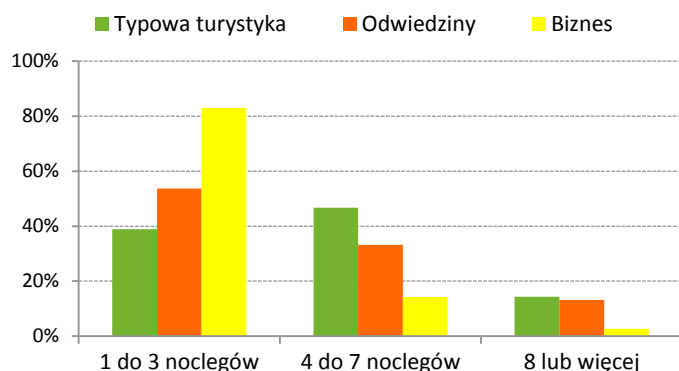
- Typowo turystycznym i służbowym celem przyjazdu towarzyszy zakup pełnego pakietu usług.
- Przeciwnie – odwiedziny u krewnych lub znajomych, organizowane zwykle samodzielnie

- Typowo turystycznym i służbowym celem przyjazdu towarzyszy nocleg w hotelu.
- Pensjonaty i kwatery prywatne są stosunkowo często wykorzystywane przez przyjeżdżających w celach typowo turystycznych.

- Ci, którzy przyjechali w celach służbowych odwiedzają Polskę wiele razy w ciągu roku.
- Odwiedziny u krewnych lub znajomych – rzadziej, zwykle 2 do 4 razy.
- Przyjazdy typowo turystyczne wiążą się zwykle z jedną podróżą.

- Turystów biznesowych charakteryzują krótkie wizyty, od 1 do 3 noclegów.
- Przyjazdy w celach typowo turystycznych trwają zazwyczaj od 4 do 7 noclegów.

Źródło: badania w 2012 roku.

Charakterystykę segmentów wyróżnionych ze względu na cel przyjazdu szczegółowo omawiamy w rozdziale 7.

Tab. 15. Struktura przyjazdów w interesach (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Interesy w imieniu firmy	31	19	38	31	35	23	38
Samodzielne interesy	18	13	17	20	23	13	19
Transport	30	42	14	38	30	0	4
Udział w targach i wystawach	3	4	5	1	3	1	4
Udział w kongresie, konferencji	11	14	15	8	2	57	14
Inne służbowe	7	8	11	2	7	6	21

100% – ci, którzy wskazali "interesy, sprawy służbowe" jako główny cel przyjazdu.

Źródło: badania w 2012 roku.

W 2012 roku wzrosły odsetki podróży służbowych związanych z prowadzeniem samodzielnych interesów oraz przyjazdów delegacyjnych (tj. prowadzenie interesów w imieniu firmy). Zmalał zaś, wciąż pozostając na wysokim poziomie, udział podróży kierowców i innych osób związanych z usługami transportowymi. Uczestnictwo w targach, wystawach nie zmieniło się, a udział w turystyce konferencyjnej nieznacznie wzrósł.

Rodzaj podróży służbowych w dużym stopniu zależy od kraju pochodzenia. Warto zwrócić uwagę na „transport”, który jest domeną wszystkich naszych sąsiadów i „samodzielne interesy”, bardzo często deklarowane przez sąsiadów ze wschodu i nowe kraje UE.

4.2. Długość pobytu

W 2012 roku średnia długość pobytu turystów w Polsce wyniosła 3,8 noclegu (podobnie jak w 2011 r.). Do 4,9 noclegów spadła długość pobytu turystów z krajów „14UE”, a do 14,6 – wzrosła z głównych krajów zamorskich. Reguła, że przyjazdy drogą lotniczą wiążą się z dłuższym pobytem w Polsce potwierdziła się i tym razem (5,9 noclegu – wobec 3,1 w przypadku przyjazdów drogą lądową). Jak zazwyczaj, najkrócej przebywali w Polsce sąsiedzi ze wschodu (2,5) oraz turyści z nowych krajów Unii (1,9). W drugim kwartale średnia długość pobytu była nieco niższa niż w pierwszym, w trzecim była największa (4,6), a w czwartym – na poziomie drugiego kwartału.

Długość pobytu zależy od celu przyjazdu. Przyjazdy w celach typowo turystycznych są związane z dłuższym pobytem (5,6 nocl.).

Przyjazdy rodzinno-towarzyskie (4,9) lub zdrowotne również sprzyjają dłuższemu wizytom w Polsce. Bardzo krótko przebywają u nas ci, którzy przyjechali na zakupy (1,6), lub przejeżdżali tranzytem (1,3 nocl.).

Tab. 16. Długość pobytu w Polsce (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
1 do 3 noclegów	66	61	42	91	90	55	15
4 do 7 noclegów	26	33	45	8	6	38	34
8 do 28	7	6	12	1	3	7	31
Ponad 4 tyg.	1	0	1	0	1	0	19
Średnia liczba noclegów	3,8	3,5	4,9	1,9	2,5	4,2	14,6

Źródło: badania w 2012 roku.

4.3. Organizacja podróży

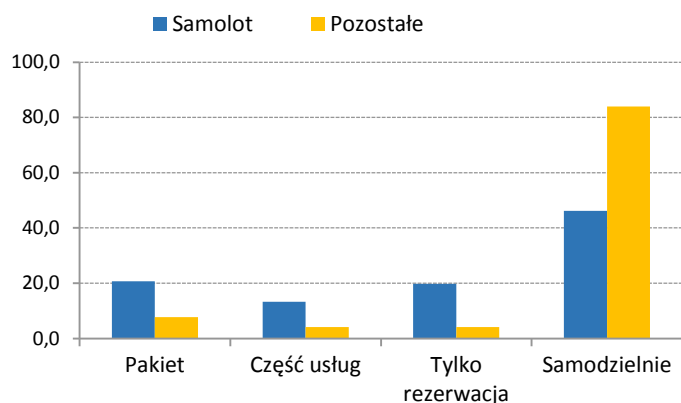
Ogółem, jak szacujemy, w ciągu 2012 roku pakiet lub część usług wykupiło 17% turystów, mniej niż w latach 2010 i 2011. W efekcie trzy czwarte turystów przyjechało do nas w sposób samodzielnie zorganizowany. Udział wykupujących pełne pakiety był, tak jak poprzednio, zdecydowanie największy wśród turystów z krajów pozaeuropejskich (23%) i stosunkowo duży wśród turystów z krajów starej Unii (14%). Jednak w przypadku tych krajów stwierdzamy dość wyraźny spadek liczby korzystających z pełnych pakietów, co dotyczy również Niemców.

Tab. 17. Sposób organizacji podróży (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Zakup pakietu	11	15	14	9	3	10	23
Zakup części usług	6	4	13	8	1	6	22
Tylko rezerwacja	8	9	18	2	1	14	9
Przyjazd samodzielnie zorganizowany	75	72	55	81	95	70	46

Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 8. Zróżnicowanie formy organizacyjnej przyjazdu zależnie od środka transportu

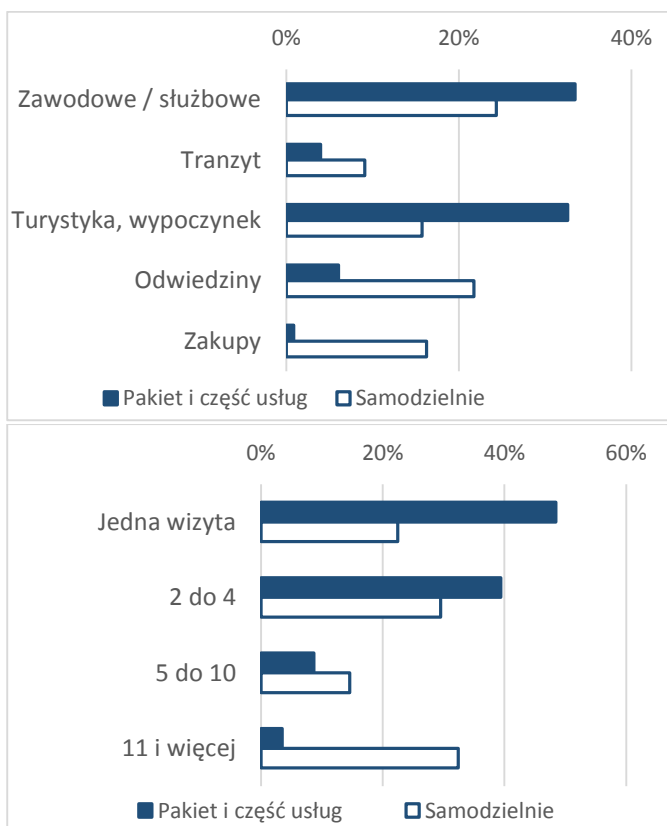

- Ci, którzy zakupili pakiet lub część usług częściej podróżują samolotem.
- Również ci, którzy skorzystali z rezerwacji usług
- Przyjazdy samodzielnie organizowane częściej wiążą się z podróżą drogą lądową.

Źródło: badania w 2012 roku.

Turyści korzystający z usług biur podróży (zakup pakietu lub części usług) różnią się od pozostałych pod wieloma względami. Zwróćmy uwagę na cel przyjazdu i liczbę wizyt w Polsce.

Rys. 9. Charakterystyka turystów korzystających z usług biur podróży

- Korzystanie z usług biur podróży wiąże się z typowo turystycznymi celami przyjazdu.
- Odwiedziny krewnych lub znajomych i przyjazdy na zakupy nie wymagają usług biur podróży.
- Korzystający z usług biur podróży odwiedzają Polskę raz lub dwa do czterech razy w ciągu roku.
- Ci, którzy podróżują samodzielnie należą do bardzo częstych gości w naszym kraju.

Źródło: badania w 2012 roku.

4.4. Miejsca noclegów

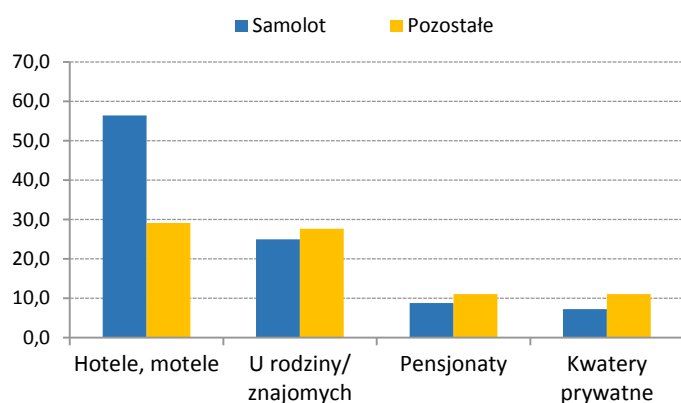
Z noclegów w obiektach typu hotelowego korzystało ogółem 36% turystów. Oznacza to pokazywany spadek. W zasadzie tylko Niemcy korzystali z hoteli na podobnym poziomie jak poprzednio. Wśród przyjezdnych z krajów „starej Unii” oraz z krajów pozaeuropejskich udział nocujących w hotelach lub motelach również zmalał, choć pozostał najwyższy w porównaniu z innymi krajami. W tej sytuacji zyskały pensjonaty (kraje „14” UE) i kwatery prywatne (kraje „nowej Unii”, sąsiedzi ze wschodu i kraje zamorskie).

Tab. 18. Główne miejsca noclegów (dane w %)*

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Hotele, motele	36	35	48	23	27	47	62
Pensjonaty	10	15	14	12	3	8	3
Letnie domy	1	0	1	1	1	2	1
Kempingi	2	1	4	2	0	9	0
Kwatery prywatne	10	9	10	18	9	21	4
U rodziny, znajomych	27	26	26	19	34	10	31
Inne miejsca noclegów	18	15	6	32	28	3	6

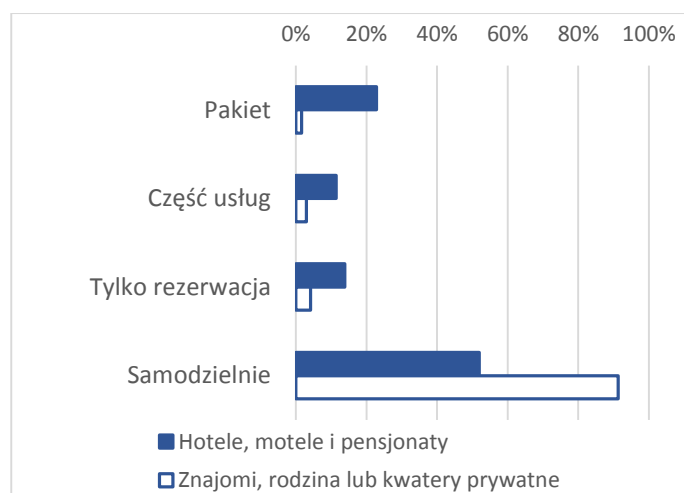
* Niektórzy turyści korzystali z więcej niż jednego rodzaju bazy noclegowej, stąd suma odsetków przekracza 100%.

Źródło: badania w 2012 roku.

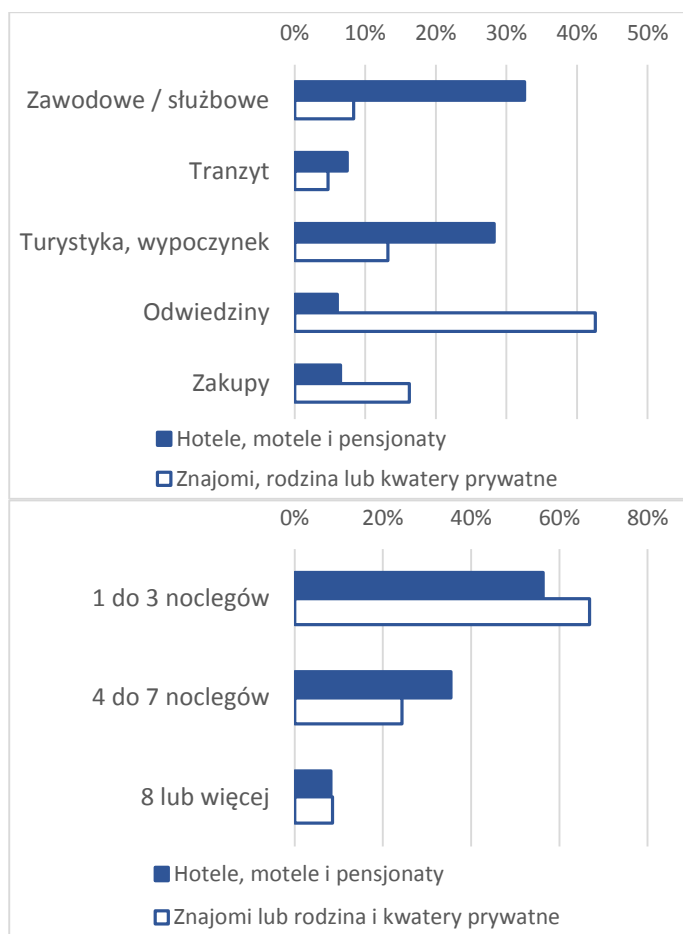
Rys. 10. Zróżnicowanie miejsca noclegów zależnie od środka transportu (%)

- Odsetek nocujących w hotelach lub motelach jest wyraźnie wyższy wśród podróżujących samolotem (57%).
- Noclegi w kwaterach prywatnych nieco częściej wiążą się z podróżą drogą lądową.

Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 11. Charakterystyka turystów korzystających według miejsca noclegu: hotele, motele lub pensjonaty oraz mieszkania rodziny/znajomych lub kwatery prywatne

- Turyści nocujący w hotelach, motelach i pensjonatach w znacznie większym stopniu niż pozostali korzystają z usług biur podróży.

Źródło: badania w 2012 roku.

Liczba wizyt w ciągu roku

Turystykę przyjazdową do Polski charakteryzuje znaczna liczba wizyt tej samej osoby w ciągu roku. Liczba osób odwiedzających Polskę jest więc znacznie mniejsza niż liczba wizyt. W 2009 roku średnia liczba wizyt w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie spadła w stopniu mniej więcej odpowiadającym spadkowi liczby wizyt turystów. W kolejnych latach częstość wizyt ponownie wzrastała – i to nawet w większym stopniu niż liczba przyjazdów turystów. Tak więc zauważamy, że wahania rozmiarów turystyki przyjazdowej do Polski wynikają w dużej mierze ze skłonności do ograniczania lub zwiększania częstości przyjazdów.

Tab. 19. Liczba wizyt w ciągu 12 miesięcy (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Jedna	28	20	51	27	8	64	77
Dwie	18	23	24	18	6	16	18
Trzy	9	13	11	10	5	7	4
Cztery	6	7	5	17	5	4	0
5 do 10	13	16	7	13	16	9	1
11 i więcej	25	20	2	15	58	0	0
Brak danych	1	1	0	0	2	0	0
Średnia	10,8	8,9	2,5	5,0	23,9	1,9	1,3

Źródło: badania w 2012 roku.

- Charakteryzują się oni wyraźnie większym udziałem turystyki biznesowej, wypoczynkowej, a także tranzytowej (noclegi w motelach).
- Korzystający z noclegów w hotelach, motelach i pensjonatach przebywali w Polsce dłużej niż pozostali.
- W przedziale od 1 do 3 noclegów przeważają goście w niekomercyjnej bazie noclegowej.

Do regularnych gości w Polsce należą turyści z krajów sąsiedzkich, zwłaszcza: Białorusini i Ukraińcy (ponad połowa odwiedza Polskę ponad 10 razy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie), co wiąże się z licznymi podróżami handlowymi z tych krajów.

Wraz ze wzrostem liczby wizyt rośnie udział podróży tranzytowych i przyjazdów na zakupy, maleje zaś średnia długość pobytu.

4.5. Rozmieszczenie terytorialne zagranicznego ruchu turystycznego w Polsce

Rozmieszczenie terytorialne turystyki przyjazdowej nie podlega istotnym zmianom pod względem hierarchii odwiedzanych województw. W 2012 roku do najczęściej odwiedzanych województw należały: mazowieckie (1,95 mln wizyt), małopolskie (1,9 mln), dolnośląskie (1,6 mln), zachodniopomorskie (1,5), pomorskie (1,4 mln) oraz wschodnie: lubelskie i podlaskie.

Wyniki badań ankietowych Instytutu Turystyki pokazują, że w 2012 roku najbardziej wzrosła liczba wizyt w województwach: podkarpackim, pomorskim, wielkopolskim, podlaskim i łódzkim. Spadek objął: warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie i śląskie.

Tab. 20. Przyjazdy turystów zagranicznych według województw (tys. wizyt)

	2010	2011	2012	Zmiana 12/11	Baza noclegowa GUS, zmiany roczne
dolnośląskie	1280	1400	1590	14%	9%
kujawsko-pomorskie	250	250	210	-16%	4%
lubelskie	870	1000	1130	13%	4%
lubuskie	830	900	1030	14%	4%
łódzkie	380	450	540	20%	19%
małopolskie	1860	1700	1890	11%	12%
mazowieckie	1990	1900	1950	3%	13%
opolskie	250	250	230	-8%	1%
podkarpackie	600	750	1080	44%	-4%
podlaskie	940	1000	1190	19%	34%
pomorskie	880	1100	1380	25%	22%
śląskie	570	680	610	-10%	-4%
świętokrzyskie	130	150	130	-13%	-2%
warmińsko-mazurskie	390	550	370	-33%	6%
wielkopolskie	900	800	1000	25%	6%
zachodniopomorskie	1360	1500	1530	2%	11%

Źródło: badania w latach 2010 - 2012; GUS (Bank Danych Lokalnych).

Dla porównania tabela zawiera też zmiany liczby gości w obiektach zakwaterowania zbiorowego rejestrowanych przez GUS. Należy podkreślić, że rozbieżności wynikają z różnych zakresów: my pytamy o pobyt we wszelkich miejscach noclegowych, także niekomercyjnych, podczas gdy sprawozdawczość GUS obejmuje „obiekty zakwaterowania zbiorowego”. Drugą przyczyną rozbieżności może być niedokładność naszych pomiarów (zresztą gusowski rejestr obiektów też nie jest kompletny).

Uwzględniając główny cel pobytu w Polsce, można wyróżnić następujące obszary: w celach typowo turystycznych najczęściej odwiedza się zachodniopomorskie, pomorskie, dolnośląskie oraz małopolskie; w interesach – obszar centralny: mazowieckie, świętokrzyskie oraz na południu – śląskie i opolskie; w celu odwiedzenia krewnych i znajomych – warmińsko-mazurskie, łódzkie i lubuskie; na zakupy – województwa wschodnie: podlaskie, lubelskie i podkarpackie.

Województwa wielkopolskie i kujawsko-pomorskie nie wykazały zdecydowanej specjalizacji.

Do województw o znacznym udziale przyjazdów zorganizowanych w pełni lub częściowo przy pomocy biur podróży należą: małopolskie, mazowieckie i zachodniopomorskie. Jeśli uwzględnić tylko przyjazdy w pełni zorganizowane (zakup pakietów) czołówkę stanowią: warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie, mazowieckie i śląskie. Najmniejszy udział przyjazdów zorganizowanych charakteryzuje województwa wschodnie, odwiedzane przez sąsiadów ze wschodu głównie ze względu na zakupy, oraz na zachodzie – lubuskie. Przestrzenne zróżnicowanie korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego rysuje się dość podobnie. Największy udział turystów nocujących w takich obiektach stwierdzamy w małopolskim, mazowieckim, zachodniopomorskim i pomorskim.

4.6. Charakterystyka demograficzna

Tab. 21. Dane demograficzne turystów zagranicznych (w %)

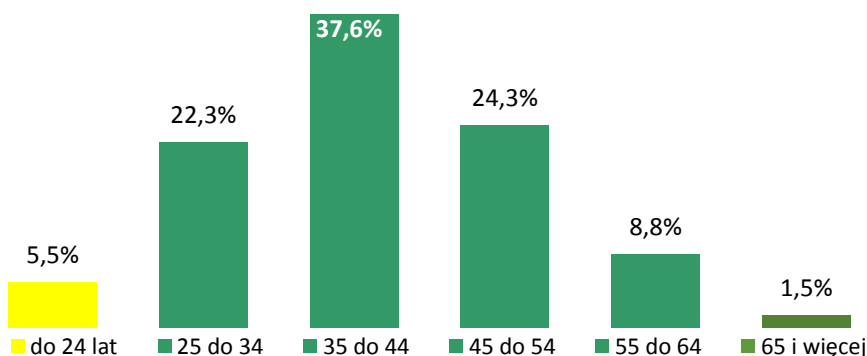
	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Kobiety	37	48	35	24	33	19	54
Mężczyźni	63	52	65	76	67	81	46
Młodzież do 24 lat	5	2	14	3	4	2	10
25 do 34	22	15	25	23	25	35	38
35 do 44	38	44	32	36	37	30	22
45 do 54	24	27	20	24	26	18	17
55 do 64	9	10	8	14	7	14	9
65 i więcej	2	2	1	0	1	1	4
Polskie pochodzenie	18	15	24	7	23	13	26

Źródło: badania w 2012 roku.

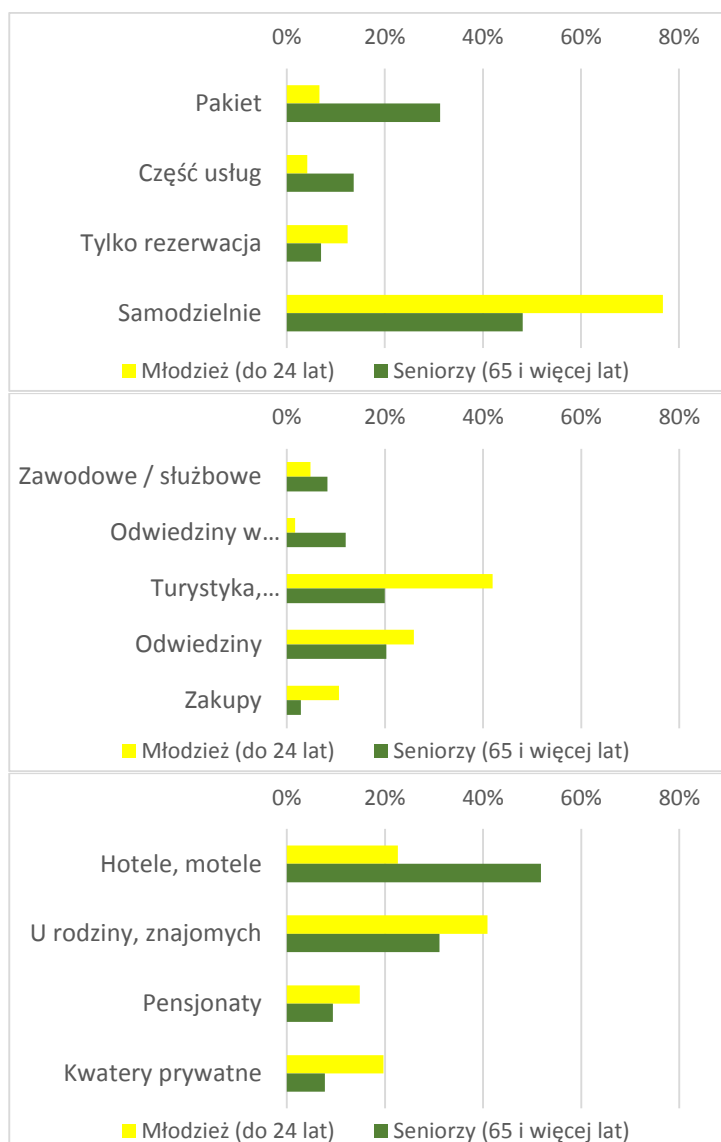
W 2012 roku 63% przyjezdnych turystów stanowili mężczyźni. Znaczną, nawet większą, przewagę udziału mężczyzn w strukturze demograficznej obserwowaliśmy już w poprzednich latach. Ma to związek z celami przyjazdów: służbowe i podróże tranzytowe są niemal całkowicie zdominowane przez mężczyzn. Wyrównane (nawet z przewagą kobiet) pod względem parytetu płci są segmenty: turystyczno-wypoczynkowy i odwiedzin u krewnych lub znajomych.

Strukturę wieku turystów odwiedzających Polskę obrazuje regularna piramida ze znaczną dominacją grupy osób w wieku od 35 do 44 lat. Udział młodzieży (do 24 lat) w przyjazdach do Polski jest wciąż znikomy: w 2012 roku wyniósł zaledwie 5,5%.

Rys. 12. Struktura wieku turystów zagranicznych w 2012 roku

Źródło: badania w 2012 roku.

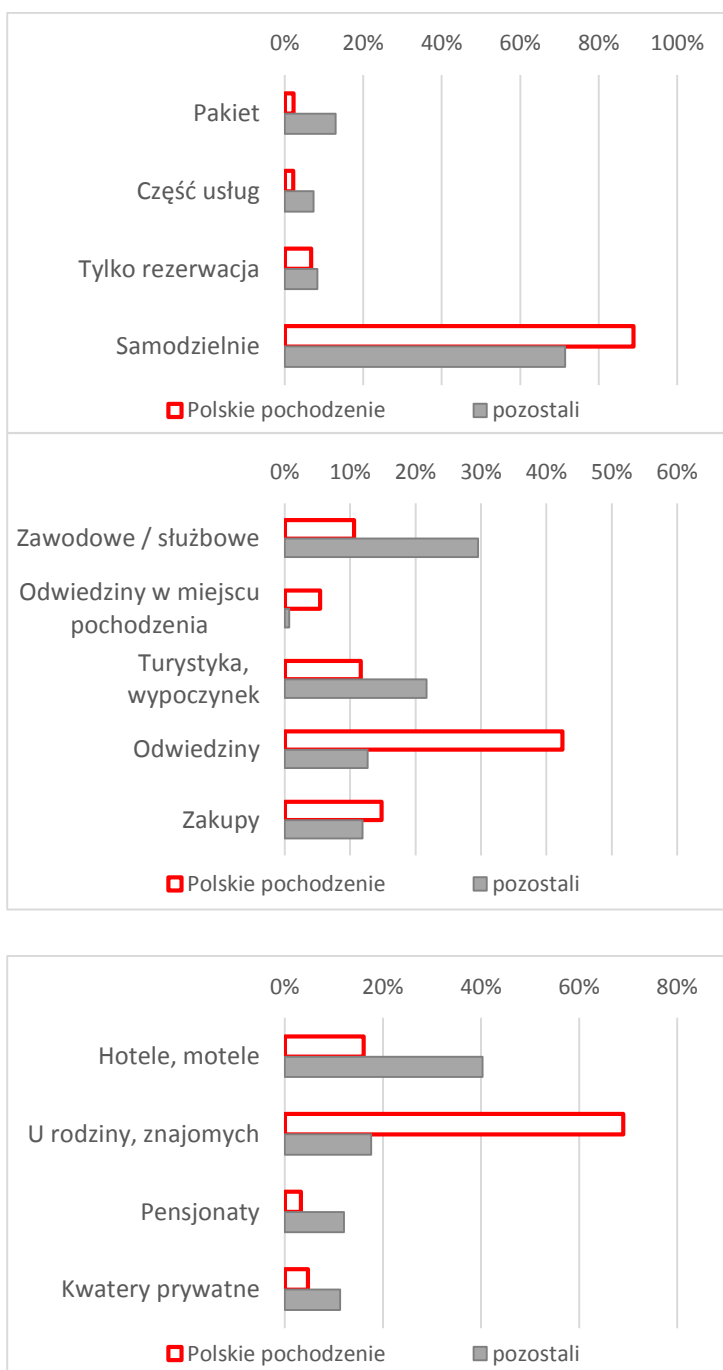
Rys. 13. Charakterystyka turystów należących do skrajnych grup wieku

Źródło: badania w 2012 roku.

- Młodzież podróżuje w sposób samodzielnie zorganizowany.
- Najstarsi turyści stosunkowo często wykupują pełne usługi w biurach podróży.
- Najmłodsi turyści częściej deklarują turystyczno-wypoczynkowy cel przyjazdu oraz rodzinno-towarzyski i zakupy.
- Najstarsi zaś często przyjeżdżają w celu odwiedzin miejsca pochodzenia, a także w celach służbowych.
- Najstarsi nocują w hotelach, motelach, a najmłodsi w kwaterach prywatnych i mieszkaniach rodziny lub znajomych.

W 2011 roku wprowadzono nowe pytanie o polskie pochodzenie. Sformułowano je możliwie szeroko, tak więc pozytywnej odpowiedzi na nie mogli udzielić zarówno ci, którzy postrzegają się do bliżej niesprecyzowanych tzw. „polskich korzeni”, jak i po prostu Polacy mieszkający poza Polską. Jedna piąta badanych turystów zadeklarowała wówczas (szeroko pojęte) polskie pochodzenie. W 2012 roku odsetek ten zmalał do 18%. Największy odsetek turystów polonijnych stwierdzamy w grupie krajów starej Unii oraz w grupie „główne zamorskie” (tu chodzi głównie o Stany Zjednoczone i Kanadę); niewiele mniejszy odsetek turystów polonijnych stwierdzamy wśród przyjezdnych ze wschodu („karta Polaka”).

Rys. 14. Charakterystyka turystów deklarujących polskie pochodzenie i pozostałych

- Turyści deklarujący polskie pochodzenie podróżują w sposób samodzielnie zorganizowany.
- Pozostali częściej są klientami biur podróży.

- Turyści „polonijni” częściej deklarują rodzinno-towarzyski cel przyjazdu, oraz przyjeżdżają w celu odwiedzin miejsca pochodzenia, a także
- nieco częściej robią zakupy.
- Pozostali – częściej przyjeżdżają w celach zawodowych i
- turystyczno-wypoczynkowych.

- Co naturalne, turyści „polonijni” nocują w mieszkaniach rodziny lub znajomych.

Źródło: badania w 2012 roku.

5. Wydatki cudzoziemców w Polsce

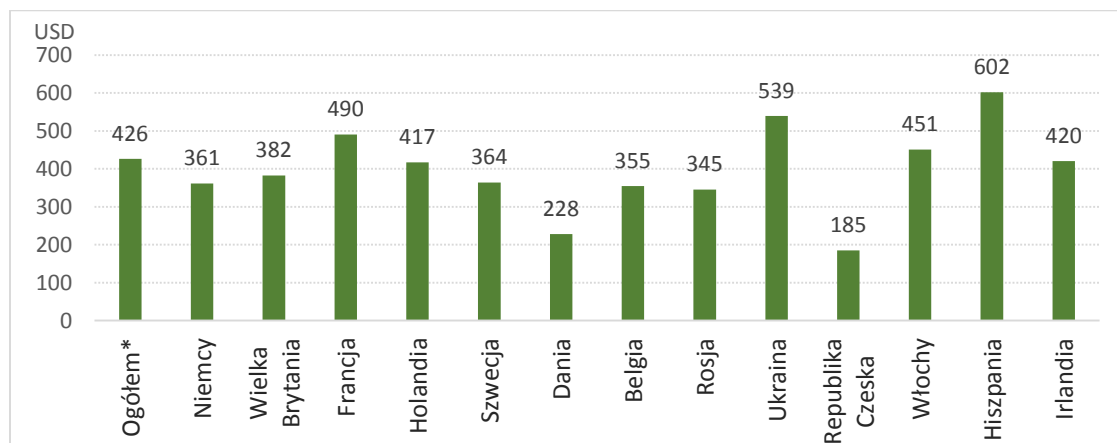
5.1. Wydatki turystów

Na podstawie badań, które zostały przeprowadzone w ciągu całego roku 2012 można oszacować przeciętne wydatki turystów poniesione na terenie Polski na około 426 USD na osobę i około 85 USD dziennie (są to średnie ważone). W stosunku do 2011 roku oznacza to wzrost zarówno średniej na osobę (o 7,0%), jak i średniej na 1 dzień pobytu (o 7,6%).

Oszacowania dla poszczególnych rynków objętych badaniem były w 2012 roku znacząco zróżnicowane: średnie wydatki wahały się w granicach od 151 USD (Litwa) do 851 USD (wybrane ważne kraje zamorskie) na osobę, oraz od 49 USD (Republika Czeska) do 141 USD (Ukraina) na dzień pobytu. Analiza poziomu przeciętnych wydatków na osobę pozwala wskazać trzy ważne grupy rynków:

1. te, które charakteryzują się najwyższymi wydatkami na osobę, zdecydowanie przekraczającymi średnią; są to: wybrane ważne kraje zamorskie (USA, Kanada, Australia, Rep. Korei, Japonia), Francja, Austria i Włochy; w tej grupie znajduje się kilka istotnych rynków emisyjnych, które od lat są miejscem emigracji zarobkowej Polaków, powracających czasowo do kraju w celach turystycznych, już jako nierezydenci polskiej gospodarki;
2. szereg ważnych dla Polski rynków unijnych (Holandia, Niemcy, Belgia, kraje skandynawskie); w przypadku tych krajów zanotowano wydatki na osobę stosunkowo wysokie, ale nie przekraczające średniej; warto tu zwrócić uwagę na bardzo znaczący rynek niemiecki, który od lat charakteryzuje wysoka liczba przyjazdów, ale niższy niż średnia ważona poziom wydatków;
3. trzy wschodnie kraje ościenne (Ukraina, Rosja, Białoruś), charakteryzujące się wysokim i rosnącym poziomem wydatków na osobę; w tym przypadku warto zwrócić szczególną uwagę na wciąż wysoki poziom wydatków Ukraińców i rosnący – Białorusinów.

Rys. 15. Przeciętne wydatki turystów na osobę w 2012 roku w USD (wybrane kraje)

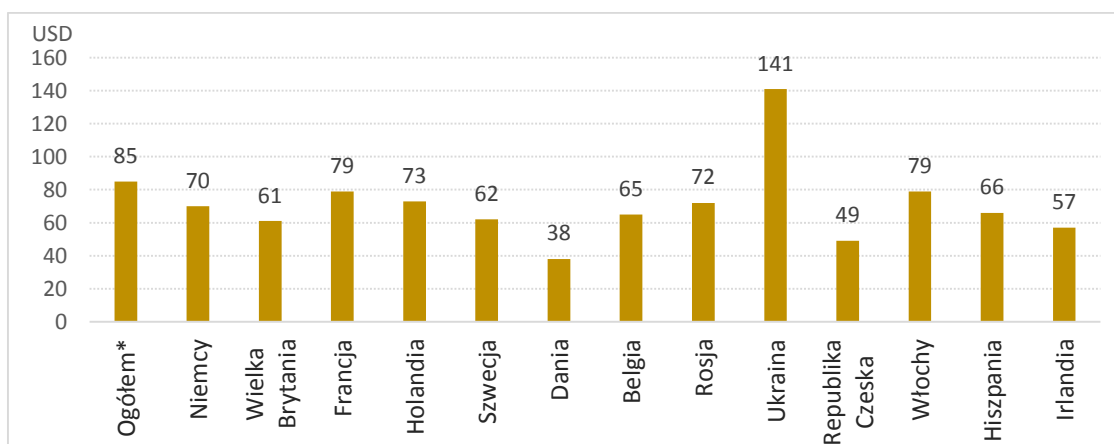

* Średnia ważona dla wszystkich krajów objętych badaniami granicznymi Instytutu Turystyki.

** z pominięciem deklarowanych wydatków na zakupy na sprzedaż

Źródło: badania w 2012 roku.

Jeśli chodzi o zmiany zaobserwowane w latach 2010-2012, analizowane rynki generujące ruch turystyczny do Polski można podzielić na trzy grupy: (1) kraje, w odniesieniu do których wydatki turystów miały tendencję rosnącą (Hiszpania), (2) kraje o jednoznacznej tendencji spadkowej (W. Brytania, Francja, Włochy) oraz (3) najliczniejsza grupa, w odniesieniu do której zanotowano najpierw spadek, a następnie wzrost poziomu wydatków przeciętnych (Niemcy, Belgia, Rosja, Ukraina). Najbardziej ustabilizowany jest od kilku lat poziom wydatków Czechów.

Rys. 16. Przeciętne wydatki turystów na dzień pobytu w 2012 roku (w USD)

* Średnia ważona dla wszystkich krajów objętych badaniami granicznymi Instytutu Turystyki

** z pominięciem deklarowanych wydatków na zakupy na sprzedaż.

Źródło: badania w 2012 roku.

Przeciętne dzienne wydatki turystów wyniosły w 2012 roku 85 USD (średnia ważona). Wśród turystów reprezentujących najważniejsze dla Polski rynki emisyjne wahały się one w granicach od ok. 38 USD (podróżni z Danii) do 141 USD (z Ukrainy). Stosunkowo wysokie wydatki dzienne oszacowano dla podróżnych z Francji i Włoch (po ok. 79 USD na osobę dziennie), oraz Holandii (73 USD) i Rosji (72 USD). Z drugiej strony bardzo niskie wydatki dzienne cechują – oprócz Duńczyków – turystów z Republiki Czeskiej. Trzyletni okres 2010-2012 pokazuje, że – podobnie jak w latach poprzednich – zmiany w wysokości wydatków dziennych nie były jednolite. Jednoznaczny (choć niewielki) wieloletni wzrost notuje się jedynie w odniesieniu do Szwecji, stabilizację w przypadku Rosji i Irlandii, spadek – w odniesieniu do Republiki Czeskiej i Włoch. Dla pozostałych rynków trudno ustalić jednoznaczny i jednokierunkowy trend.

Tab. 22. Zmiany przeciętnych wydatków poniesionych na terenie Polski w latach 2010-2012 (wybrane kraje)

Kraje	Średnie wydatki na osobę (w USD)			Średnie wydatki na dzień pobytu (w USD)		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Ogółem*	390	398	426	75	79	85
Niemcy	352	328	361	64	60	70
Wielka Brytania	593	437	382	83	57	61
Francja	567	496	490	92	75	79
Holandia	252	476	417	48	82	73
Szwecja	341	365	364	50	58	62
Dania	304	318	228	46	51	38
Belgia	524	303	355	99	58	65
Rosja	306	275	345	71	72	72
Ukraina	396	318	539	128	109	141
Republika Czeska	197	197	185	55	54	49
Włochy	656	486	451	113	78	79
Hiszpania	455	523	602	59	45	66
Irlandia	429	455	420	55	55	57

* Średnia ważona dla wszystkich krajów objętych badaniami granicznymi Instytutu Turystyki.

Źródło: badania w latach 2010-2012.

Tab. 23. Przeciętne wydatki turystów zagranicznych na terenie Polski w 2011 roku (USD/osobę, wybrane kraje i cele podróży)

Kraje	Ogółem		Typowa turystyka		Podróże służbowe		Cele zdrowotne		Odwiedziny krewnych lub znajomych	
	rok	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Ogółem	398*	426*	341**	380**	409**	421**	305**	341**	318**	295**
Niemcy	328	361	315	371	407	391	270	356	255	251
W. Brytania	437	382	474	410	361	348	458	424	396	339
Francja	496	490	528	685	579	374	335	625	606	348
Holandia	476	417	643	580	344	418	264	217	600	315
Szwecja	365	364	430	311	335	471	312	252	353	306
Dania	318	228	250	294	301	264	527	205	219	157
Belgia	303	355	972	457	371	366	275	143	334	151
Rosja	275	345	214	292	301	321	.	341	219	261
Ukraina***	318	360	225	334	462	510	395	135	188	374
Republika Czeska	197	185	159	150	203	216	295	193	215	216
Włochy	486	451	488	510	409	360	369	171	544	328
Hiszpania	523	602	605	574	433	438	439	571	371	642
Irlandia	455	420	481	435	502	399	360	665	477	316

* *średnia ważona dla wszystkich krajów objętych badaniami granicznymi Instytutu Turystyki*** *średnia dla wszystkich krajów objętych badaniami granicznymi Instytutu Turystyki**** *z pominięciem deklarowanych wydatków na zakupy na sprzedaż.*

Źródło: badania w latach 2011 i 2012.

Tab. 24. Przeciętne wydatki turystów zagranicznych na terenie Polski w 2011 roku (USD/dzień pobytu, według krajów i celów podróży)

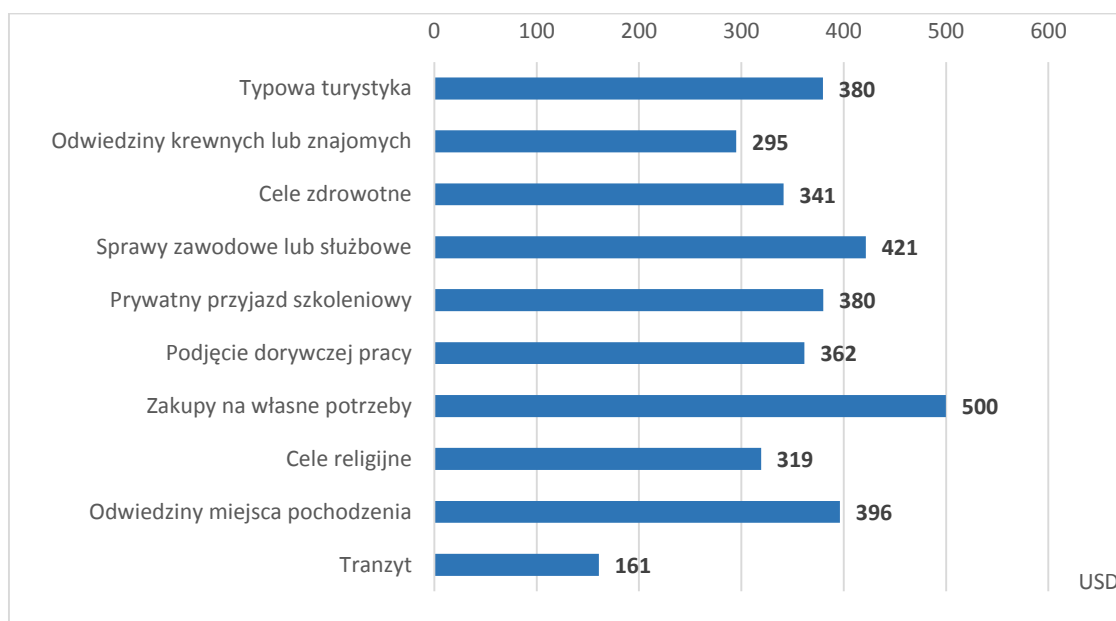
Kraje	Ogółem		Typowa turystyka		Podróże służbowe		Cele zdrowotne		Odwiedziny krewnych lub znajomych	
	rok	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Ogółem	79*	85*	53**	66**	114**	100**	40**	50**	55**	51**
Niemcy	60	70	45	64	122	85	32	51	54	50
W. Brytania	57	61	60	64	72	91	73	57	49	45
Francja	75	79	76	104	132	81	52	93	71	43
Holandia	82	73	83	89	85	89	44	32	94	53
Szwecja	58	62	62	52	97	121	39	32	44	51
Dania	51	38	38	51	91	53	69	25	36	23
Belgia	58	65	150	71	80	76	42	26	52	24
Rosja	72	72	52	67	90	58	326	70	50	44
Ukraina**	109	94	40	49	.	.	91	32	59	.
Republika Czeska	54	49	35	34	82	90	39	25	56	54
Włochy	78	79	76	98	89	69	52	36	51	36
Hiszpania	45	66	74	59	91	95	76	84	50	60
Irlandia	55	57	47	49	108	76	35	146	55	37

* *Średnia ważona*** *z pominięciem deklarowanych wydatków na zakupy na sprzedaż.*

Źródło: badania w latach 2011 i 2012.

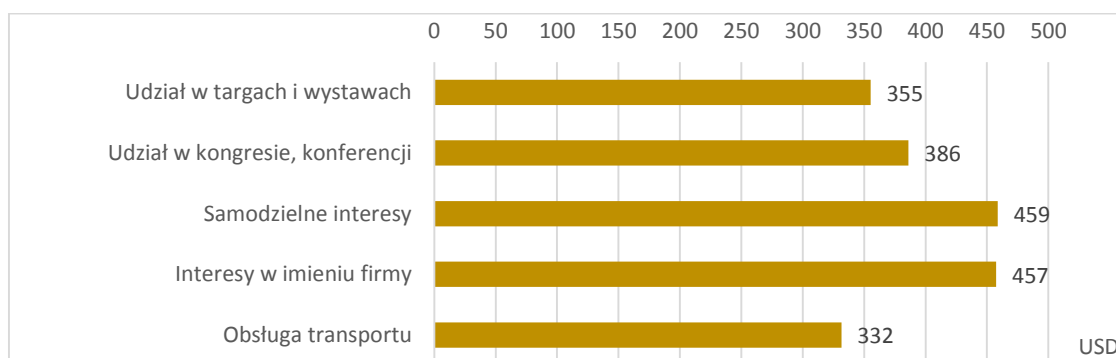
Badając relacje między poziomem wydatków, a głównymi celami podróży, w 2012 roku można zaobserwować, że – podobnie jak rok wcześniej – największe wydatki wiązały się z zakupami (500 USD na osobę), pobytami w celach służbowych (421 USD na osobę), a następnie z wizytami o charakterze typowo turystycznym (380 USD na osobę). Wśród osób deklarujących cele służbowe najwyższe wydatki poniosły osoby deklarujące prowadzenie samodzielnych interesów (459 USD na osobę). Podobnie jak w poprzednich okresach, wydatki osób biorących udział w targach, kongresach i konferencjach były niższe niż średnia dla celów służbowych analizowanych łącznie. W 2012 roku przeciętny poziom wydatków osób deklarujących wszystkie wyżej analizowane cele podróży, z wyjątkiem wizyt u krewnych i znajomych, był wyższy w stosunku do oszacowanego dla 2011 roku.

Rys. 17. Wydatki turystów w 2012 roku według celu podróży (w USD na osobę)

Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 18. Wydatki turystów podróżujących w celach służbowych (w USD na osobę)

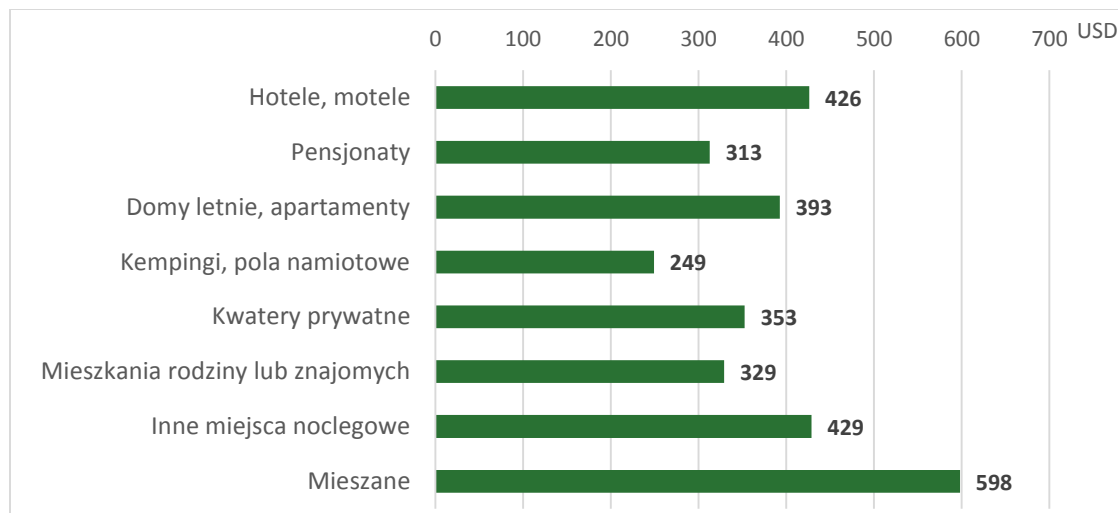

Źródło: badania w 2012 roku.

Wydatki według rodzaju zakwaterowania, z którego korzystali respondenci, szacowane są na podstawie informacji podanych tylko przez tych badanych, którzy zatrzymali się w jednym rodzaju bazy noclegowej (np. tylko w hotelach lub tylko w pensjonatach). Należy zauważyć, że taki sposób szacowania nie jest pozbawiony wad, ponieważ eliminuje turystów korzystających w trakcie jednej podróży z różnego rodzaju zakwaterowania, a zatem zmniejsza liczebność

próby. Jednakże w odniesieniu do zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski nie jest to duża liczba osób, a po to, by ich nie wykluczać z badania, wprowadzono dodatkowo kategorię „zakwaterowanie mieszane”. Analiza poziomu wydatków w zależności od rodzaju wykorzystanej bazy noclegowej, przeprowadzona według takiej metody pokazuje, że w 2012 roku najczęściej wydawały osoby zatrzymujące się w kilku różnych rodzajach bazy noclegowej (pozycja *mieszane* – 598 USD), a następnie tylko w hotelach i motelach (426 USD na osobę). Najwyższy poziom wydatków w odniesieniu do pozycji „mieszane” obserwowany jest od wielu lat.

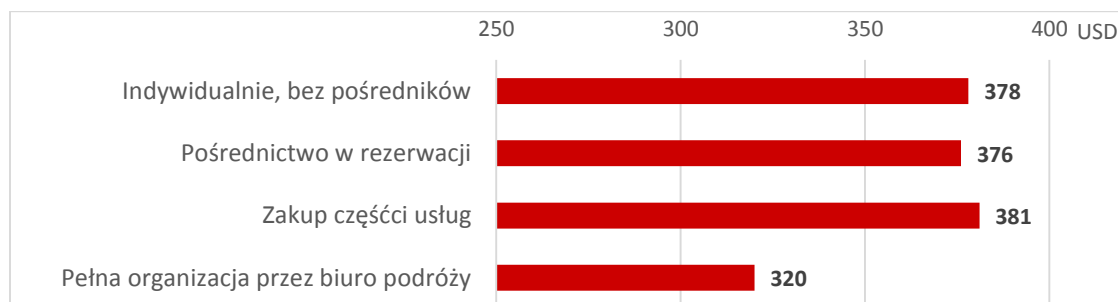
Rys. 19. Wydatki turystów w 2012 roku według rodzaju wykorzystywanej bazy noclegowej (w USD na osobę)

Uwaga: oszacowania według metodologii stosowanej od 2007 roku. Średnia wielkość wydatków liczona jest na podstawie tylko tych ankiet, w których respondent wskazał jeden rodzaj zakwaterowania. Pozostałe przypadki zostały uwzględnione w kategorii „mieszane”.

Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 20. Wydatki turystów w 2012 roku według sposobu organizacji podróży (w USD na osobę)

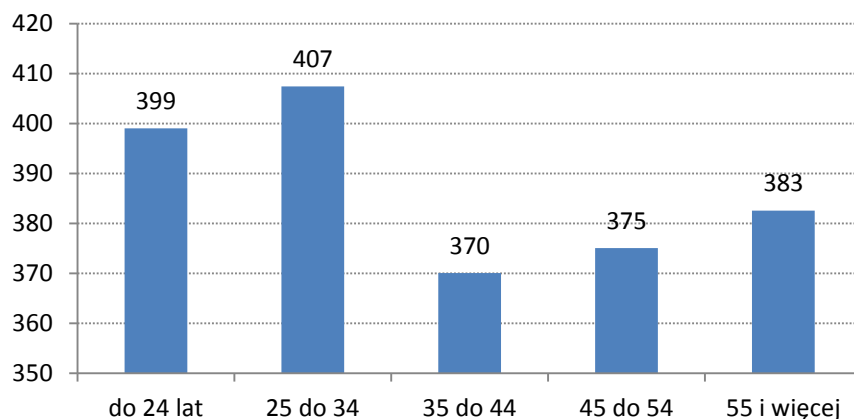
Źródło: badania w 2012 roku.

Badając zależność poziomu wydatków od sposobu organizacji podróży warto zauważyć, że od wielu lat największe wydatki ponoszą osoby kupujące część usług przez pośredników (381 USD na osobę). Również tendencją trwałą jest fakt, że najmniejsze wydatki wiążą się z zakupami pełnych pakietów usług w biurach podróży (320 USD). Jest to potwierdzeniem notowanej od pewnego czasu tendencji do stopniowej marginalizacji dotychczasowej tradycyjnej roli biur podróży i zastępowania pełnych pakietów turystycznych usługami kupowanymi samodzielnie lub rezerwowanymi przez Internet.

W 2012 roku udział wydatków pokrywanych kartami płatniczymi wyniósł 20,7%. Uzyskane dane pozwoliły także na ocenę zależności pomiędzy wiekiem respondentów, a ponoszonymi przeciętnymi wydatkami. Z badania wynika, że ich poziom jest najwyższy dla młodszych grup

wiekowych (do 34 lat), najniższy zaś dla respondentów w przedziale 35 – 54 lata. Ponownie wzrasta dla grupy osób najstarszych. W różnych badanych okresach tendencje są odmienne, z ostatecznymi wnioskami należy więc poczekać do następnych etapów badań.

Rys. 21. Zależność poziomu wydatków od wieku respondentów (2012; w USD na osobę)

Źródło: badania w 2012 roku.

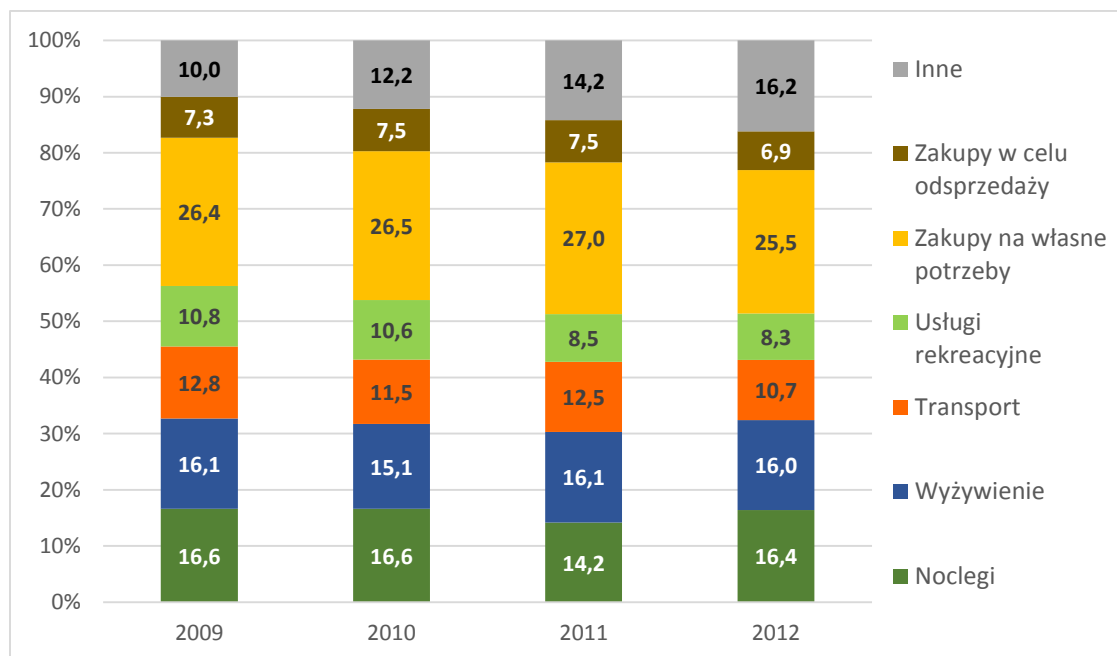
5.2. Wydatki według rodzajów i miejsca ponoszenia

Struktura rodzajowa wydatków, którą oszacowano dla lat 2009-2012, jest w poszczególnych latach bardzo zbliżona. W stosunku do 2011 roku zanotowano jedynie niewielki wzrost udziału wydatków przeznaczonych na noclegi (z 14,2% do 16,4%). Podobnie jak w poprzednich badaniach, zwracają uwagę duże różnice pomiędzy poszczególnymi rynkami wybranymi do analizy. Jeśli podzielimy wydatki na „typowo turystyczne” (noclegi, wyżywienie, transport usługi rekreacyjne) oraz pozostałe, do grupy krajów o dominującym znaczeniu tych pierwszych zaliczyć należy Francję, Włochy, Belgię, Holandię i Wielką Brytanię. Zdecydowana przewaga wydatków „pozostałych” (są to głównie zakupy) charakteryzuje od wielu lat turystów z Ukrainy.

W 2012 roku największe wydatki na noclegi deklarowali turyści z Belgii, najmniejsze – niemal nieznaczące – z Ukrainy. W analizowanym badaniu turyści zadeklarowali niższy poziom wydatków na zakupy niż to miało miejsce w 2011 roku, przy czym duże zakupy czynione są w dalszym ciągu przez turystów z ościennych krajów wschodnich, zwłaszcza z Białorusi (78,5% ogółu wydatków przeznaczono na zakupy, zarówno na własne potrzeby, jak i na sprzedaż), Ukrainy (67,2%), Litwy (51,4%) i Rosji (38,8%). Zakupy na własne potrzeby (i/lub prezenty) to także duża część wydatków turystów z wielu innych krajów, w tym z Czech, (31,8%), Niemiec (23,7%), Austrii (21%), a nawet wielu krajów zamorskich. Należy to zjawisko wiązać z konkurencyjnością cenową Polski. W 2012 roku około 16,4% sum pozostawionych w Polsce turyści przeznaczili na noclegi (o 2,2 p.p. więcej niż w roku poprzednim), a około 16% na wyżywienie (wobec 16,1% w 2011). Oznacza to, że w badanym roku znaczenie obydwu tych pozycji w łącznym budżecie nierezydentów odwiedzających Polskę wzrosło; stało się tak głównie na skutek wzrostu tej części wydatków, która była przeznaczona na pokrycie kosztów noclegu. Udział wydatków na cele rekreacyjne niemal nie uległ zmianie; należy zastanowić się nad przyczyną spadku tego typu wydatków w stosunku do lat 2009 i 2010. Od kilku lat w strukturze wydatków zwraca uwagę znaczący i rosnący udział wydatków na cele włączone przez respondentów do grupy „inne” (w latach 2009-2012 nastąpił wzrost z 10% do 16,2%). W badanym roku łączne wydatki na zakupy (na własne potrzeby oraz w celu odsprzedaży) stanowiły w sumie 32,4% budżetów turystów (wobec 34,5% w 2011 roku). Analizując tę część wydatków należy pamiętać, że zakupy, które są dokonywane z zamiarem odsprzedaży, nie mają charakteru turystycznego; od lat jednak śledzimy ich poziom ze względu na duże znaczenie gospodarcze

(eksport). Jeśli chodzi o kraje, które mają w tych zakupach największy udział, w 2012 roku (podobnie jak rok wcześniej) prym wiodła Ukraina (33,3%), a następnie Białoruś (18,8%). Z kolei największy udział zakupów na własne potrzeby charakteryzuje w 2012 roku Białorusinów (59,7%).

Rys. 22. Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski w latach 2009-2012

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. 25. Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski w 2012 roku (w %, wybrane kraje)

Kraje	Noclegi	Wyżywienie	Transport	Usługi rekrea- cyjne	Pozostałe
Ogółem	16,4	16,0	10,7	8,3	48,6
Niemcy	15,2	13,7	16,6	7,3	47,2
W. Brytania	18,7	20,6	10,7	13,8	36,2
Francja	23,6	24,8	11,9	12,6	27,1
Holandia	17,7	21,9	12,8	13,8	33,8
Szwecja	22,1	20,5	11,5	7,1	38,8
Dania	27,3	20,1	15,8	7,8	29,0
Belgia	32,8	18,8	8,5	8,2	31,7
Rosja	17,4	16,8	8,8	7,8	49,2
Ukraina	3,8	5,0	2,6	1,2	87,4
Republika Czeska	11,4	17,3	14,5	7,7	49,1
Włochy	28,5	23,3	10,9	14,1	23,2
Hiszpania	33,7	25,8	7,0	7,4	26,1
Irlandia	20,1	20,6	12,0	14,6	32,7

Źródło: badania w 2012 roku.

Dzięki przyjętemu zakresowi i szczegółowości badania od kilku lat możliwe jest dalsze rozszacowanie wydatków na wyżywienie i transport. W 2012 roku na usługi gastronomiczne prze-

znaczono 72,8% ogółu wydatków na wyżywienie; w największym stopniu z gastronomii korzystali turyści z Włoch, Holandii i Litwy, w najmniejszym – z Ukrainy. W kosztach transportu od lat największy udział ma z kolei zakup paliwa (56%), a 36,4% to wydatki na zakup biletów (ze względu na EURO 2012 – nieco więcej niż w poprzednich latach). Warto podkreślić, że udział wydatków na bilety w ogólnych wydatkach na transport rośnie. W badanym roku największy udział wydatków na bilety w łącznych kosztach transportu deklarowali turyści z Włoch (68,2%), Wielkiej Brytanii (62,9%) i Francji (62%), ale także z najbardziej odległych krajów zamorskich najmniejszy zaś – przyjeżdżający z Litwy, Białorusi, Czech i Ukrainy. Zarówno wyniki badań z 2012 roku, jak i wyniki wcześniejsze, pokazują zmiany struktury wydatków na transport na rzecz większego udziału wydatków na komunikację zbiorową.

Zasady szacowania popytu turystycznego nierezydentów i jego analiza z punktu widzenia znaczenia dla gospodarki kraju (także dla bilansu płatniczego), wymagają uwzględnienia wszystkich wydatków, łącznie z tymi, które są ponoszone za granicą, przed podróżą i wpływają na konta polskich podmiotów gospodarczych. Chodzi tu przede wszystkim o wartość usług świadczonych na terenie Polski, ale opłaconych w miejscu stałego zamieszkania turystów. Ważne jest zatem uwzględnienie miejsca ponoszenia wydatków i ich podział na te, które pozostały w kraju emisji ruchu turystycznego i te, które wpłynęły do regionów recepcyjnych. Analiza trendów wieloletnich pokazuje, że pięcioletni okres 2008-2012 charakteryzowała dość podobna struktura tych wydatków (choć ich wielkości bezwzględne ulegały w sposób oczywisty zmianom); nieco inną strukturę obserwujemy jedynie w roku 2011 (spadek udziału wydatków na zakup pakietów, wzrost znaczenia kosztów transportu). Warto zauważyć, że we wszystkich badanych latach udział kosztów transportu w wydatkach poniesionych przed podróżą przekraczał połowę, a w roku 2011 sięgnął niemal 2/3. Z punktu widzenia sektora turystycznego ważne jest znaczenie wydatków na całe pakiety usług bo to one związane są z funkcjonowaniem biur podróży i sektora usług noclegowych; w ostatnim pięcioleciu nie było ono jednoznacznie stabilne, ale w 2012 roku wydatki te stanowiły ponad 1/3 całości. Jest to proporcja zbliżona do tej, którą zaobserwowano w 2010 roku.

Tab. 26. Struktura wydatków turystów poniesionych przed podróżą w latach 2006-2012 (w %)

	2008	2009	2010	2011	2012
Zakup pakietu usług	38,4	41,1	37,2	29,2	34,9
Transport	54,1	52,7	51,6	62,0	50,1
Inne	7,5	6,2	11,2	8,8	15,0

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

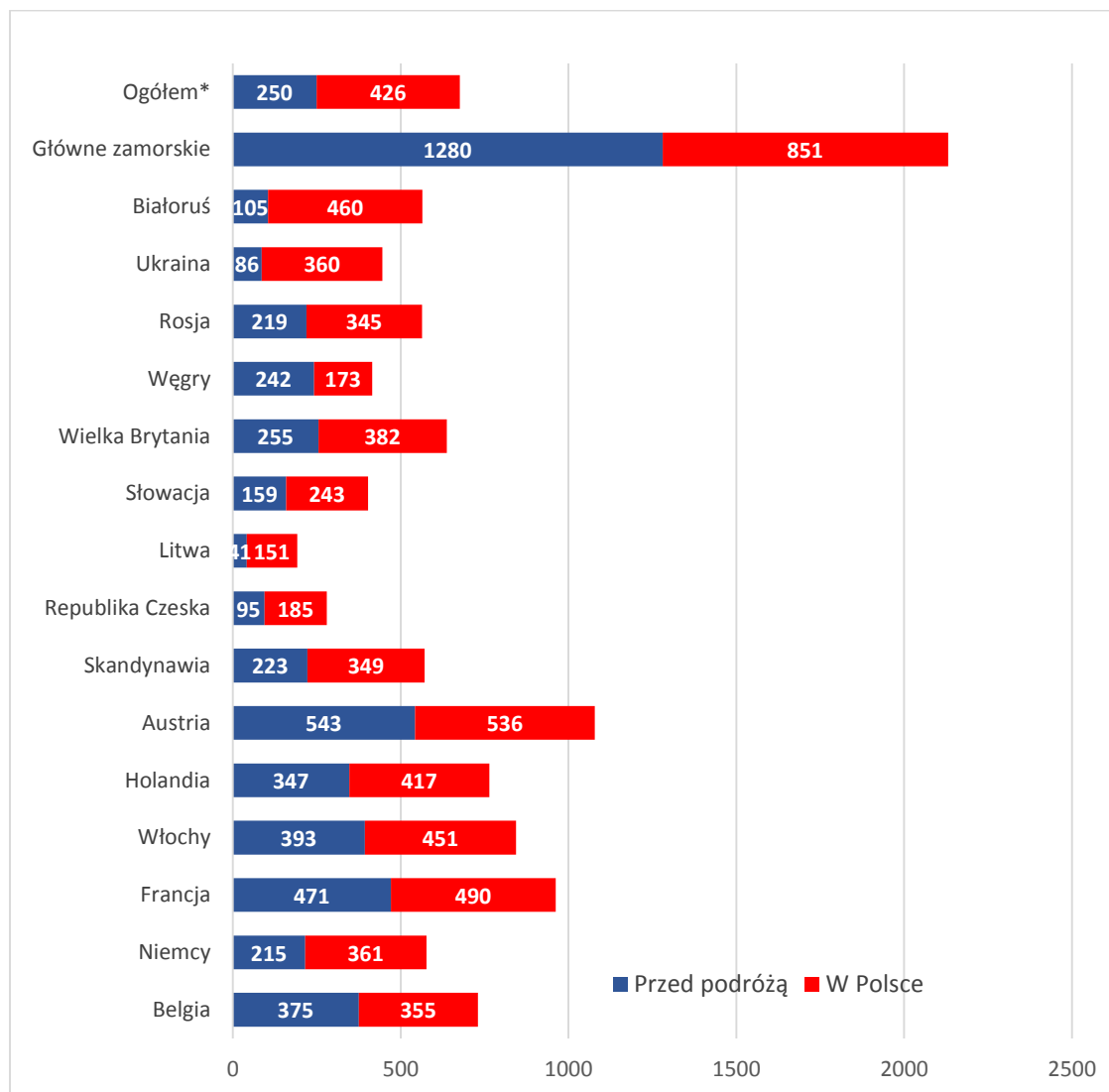
W tym miejscu należy podkreślić dużą przydatność badania wydatków ponoszonych za granicą, przed podróżą. Jest to jedna z ważnych informacji wykorzystywanych do szacowania bilansu płatniczego w pozycji podróże. Początkowo dane te były używane do weryfikacji informacji ze źródeł bankowych, a następnie, wobec braku dostępu do danych bankowych, okazały się przydatne do szacowania tej części ogólnych przychodów dewizowych kraju, która jest ponoszona poza terytorium ekonomicznym Polski, ale zasila naszą gospodarkę.

Zrozumiałe, że w badanym okresie – podobnie jak w latach poprzednich – najmniej przed podróżą wydawali mieszkańcy krajów ościennych (w tym Niemcy 215 USD na osobę). Jest to zjawisko trwałe, obserwowane od wielu lat. Wynika ono głównie z faktu naturalnego skorelowania poziomu wydatków z odległością między krajem zamieszkania, a krajem recepcji i jest związane z poziomem kosztów transportu. Najwyższe wydatki przed podróżą ponieśli w 2012 roku turyści z najważniejszych dla Polski rynków zamorskich (w tym USA) Austrii i Francji.

Zmiany przeciętnych wydatków poniesionych zarówno na terenie Polski, jak i przed podróżą,

skutkują zmianami w poziomie wydatków łącznych. Niskie łączne wydatki oszacowano nie tylko w odniesieniu do krajów sąsiedzkich, ale także Węgier i krajów skandynawskich. Jeśli chodzi o kraje sąsiadujące z Polską, jest to w pełni zrozumiałe, głównie ze względu na stosunkowo niewielką odległość i relatywnie niskie wydatki na transport. Z kolei najwyższe wydatki łączne zanotowano wśród osób przyjeżdżających z wybranych do analizy krajów zamorskich, Austrii i Francji. W 2012 roku, podobnie jak w latach poprzednich, najwyższe wydatki przed podróżą wiązały się z wizytami służbowymi; jest to związane z częstszym korzystaniem z transportu lotniczego oraz z droższych biletów klasy biznes.

Rys. 23. Łączne wydatki na podróż poniesione przez turystów odwiedzających Polskę w 2012 roku (przed podróżą i w Polsce, w USD na osobę)

*dla wydatków w Polsce – średnia ważona

Źródło: badania w 2012 roku.

Z gospodarczego punktu widzenia kluczowym problemem jest rozszacowanie wydatków według miejsc, do których one trafiają (poszczególnych regionów Polski: województw, wielkich miast). Rezultatami takich oszacowań są zwłaszcza zainteresowane władze lokalne, próbujące ocenić efekty rozwoju gospodarki turystycznej na swoim terenie. Analiza regionalna jest jednak dość ograniczona, głównie z dwóch względów:

- (1) z uwagi na to, że turyści zazwyczaj odwiedzają kilka miejsc w czasie tej samej podróży i

- nie zawsze są w stanie oszacować swoje wydatki, poniesione w różnych miejscach;
- (2) z uwagi na to, że część turystyki (np. tzw. turystyka masowa) jest oparta na sprzedaży całych pakietów usług, niemożliwych do szczegółowego rozdzielenia na podstawie badania ankietowego turystów. Produkty turystyczne sprzedawane są w pakietach, a turysta, kupując taki pakiet (wycieczkę czy kilkudniowy pobyt wypoczynkowy) nie wie, jaka część zapłaconej przez niego ceny za imprezę turystyczną odpowiada poszczególnym rodzajom kosztów i jaka przeznaczona jest na zakup usług na terenie kraju (regionu) wysyłającego, marżę organizatorów czy transport, jaka zaś – na usługi świadczone w kraju recepcyjnym i w jego poszczególnych regionach.

Trudności tych nie udaje się w łatwy sposób pokonać, a więc przy obecnym stanie badań precyzyjne oszacowanie przychodów regionów jest trudne, a podejmowane próby nie są wolne od błędów. Kwestionariusz badawczy zawiera rozbudowane pytanie o rodzaj bazy noclegowej, z jakiej korzystał respondent i liczbę noclegów spędzonych w poszczególnych województwach; pozwala to lepiej rozeznaczyć geograficznie wydatki oraz oszacować wydatki związane z korzystaniem z jednorodnej bazy noclegowej. Szacowane w ten sposób przeciętne wydatki turystów, związane z ich wizytami w poszczególnych województwach (miastach) i nocowaniem w wybranych rodzajach bazy, opierają się wyłącznie na ankietach jednorodnych (tzn. takich, w których respondent wskazał jedno województwo, miasto, rodzaj bazy noclegowej), a nie na ankietach, w których respondent wskazał miejsce swojego najdłuższego pobytu. Pozwala to uniknąć zafałszowania poziomu średnich wydatków poprzez wliczenie sum pozostawionych w innych regionach. Podobnie jak to miało miejsce w odniesieniu do analizy wydatków według rodzaju bazy noclegowej, mankamentem takiego szacowania jest nieuwzględnianie w analizie tych respondentów, którzy w czasie tej samej podróży zatrzymują się w kilku województwach (i/lub miastach).

Tab. 27. Przeciętne wydatki turystów w latach 2007-2012 według odwiedzanych województw (w USD na osobę)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zachodniopomorskie	244	353	270	256	237	201
Pomorskie	244	464	332	332	355	357
Warmińsko-mazurskie	227	225	209	266	253	298
Podlaskie	271	301	259	258	314	281
Lubuskie	279	303	269	290	325	342
Wielkopolskie	284	345	464	381	512	463
Kujawsko-pomorskie	234	323	311	305	399	462
Łódzkie	240	336	321	242	418	373
Mazowieckie	324	543	262	284	425	522
Świętokrzyskie	186	362	342	254	429	365
Lubelskie	223	350	238	264	254	406
Dolnośląskie	192	319	315	275	291	280
Opolskie	220	316	364	243	301	240
Śląskie	201	394	542	304	288	262
Małopolskie	264	552	453	426	349	308
Podkarpackie	292	723	450	538	569	524
Mieszane i brak danych	.	.	580	550	672	771

Uwaga: począwszy od 2007 r. zmiana metodologii szacowania. Od tego roku średnia wielkość wydatków liczona jest na podstawie tylko tych ankiet, w których respondent wskazał jedno województwo. Pozostałe ujęte są w pozycji „mieszane i brak danych”.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Z konieczności zatem szacowanie przeciętnych wydatków dokonywane jest na podstawie mniejszej liczby ankiet oraz – co bardziej istotne – praktycznie z oszacowań wyeliminowana jest turystyka objazdowa. Wszystkie ankiet, w których respondenci wskazali kilka województw (i/lub /miast) od kilku lat są uwzględniane w pozycji „mieszane”. Porównując dane dla lat 2007-2012 z poprzednimi należy pamiętać o zmianie metody szacowania.

Analizując zmiany w poziomie przeciętnych wydatków według miejsca ich ponoszenia, jakie zaszły w 2012 roku, należy pamiętać o specyfice ruchu turystycznego w tym okresie, wynikającej z organizacji mistrzostw Europy w piłce nożnej. Organizacja zawodów w kilku miejscach uzasadnia fakt, że zmiany te były niejednorodne. Wprawdzie w wielu województwach zaobserwowano wzrost wydatków przeciętnych (warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, mazowieckie i lubuskie), jednak pojawiły się również regiony, które charakteryzują się spadkami (zachodniopomorskie, wielkopolskie, dolnośląskie, ale także małopolskie, podkarpackie, łódzkie, świętokrzyskie, opolskie, śląskie). Duży wzrost wydatków zaobserwowano w przypadku turystów odwiedzających wiele województw. Stabilizacja poziomu wydatków charakteryzuje w badanym okresie woj. pomorskie. Zmiany te należy wiązać nie tylko z podróżami w związku z EURO 2012, ale także ze wzrostem poziomu wydatków Niemców, nierezydentów z Rosji i Ukrainy oraz ze spadkiem poziomu wydatków Polaków pracujących za granicą i przyjeżdżających do kraju w roli nierezydentów (zwłaszcza z W. Brytanii, Holandii i Włoch).

Wydatki osób odwiedzających wybrane duże miasta były w 2012 roku nieco bardziej zróżnicowane, niż to miało miejsce w latach 2010 i 2011. Kształtowały się one w granicach od 196 USD na osobę (Częstochowa) do 526 USD (Warszawa). Warto pamiętać, że średnie wydatki dla miast liczone są na podstawie jednorodnych ankiet, tzn. tych respondentów, którzy wskazali tylko jedno z nich. Wydaje się, że takie dane są zdecydowanie bardziej przydatne, ponieważ w jednoznaczny sposób pozwalają przyporządkować wydatki respondentów do ich terenu. Wyniki badań pokazują, że zmiany zaobserwowane w 2012 roku nie były jednorodne: z jednej strony zwraca uwagę wzrost wydatków przeciętnych ponoszonych w takich miastach jak Warszawa, Wrocław i Lublin, z drugiej – obserwuje się spadek wydatków ponoszonych w Białymstoku, Katowicach, Łodzi, ale także – co zaskakujące – w Gdańsku i Poznaniu.

Tab. 28. Przeciętne wydatki turystów w latach 2007-2012 według odwiedzanych miast (w USD na osobę)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Białystok	374	292	251	254	308	253
Warszawa	405	549	352	281	445	526
Katowice	286	430	528	363	366	314
Kraków	332	603	754	542	370	327
Łódź	310	340	237	282	500	453
Poznań	376	369	545	405	527	461
Szczecin	318	360	308	253	232	187
Lublin	292	360	267	236	331	477
Gdańsk	278	463	725	331	369	355
Wrocław	188	324	303	280	369	379
Częstochowa	217	247	.	.	.	196

* Uwaga: Średnia wielkość wydatków liczona jest na podstawie tylko tych ankiet, w których respondent wskazał jedno miasto.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

5.3. Wydatki odwiedzających jednodniowych

Z przeprowadzonych w 2012 roku badań wynika, że średnie ważone wydatki osób niekorzystających na terenie Polski z noclegu (odwiedzających jednodniowych) wyniosły 111 USD na osobę, a więc o około 8,8% więcej niż w poprzednim roku. W tym rodzaju przyjazdów największe znaczenie mają oczywiście podróżni z krajów sąsiedzkich: najwyższe wydatki zadeklarowali Białorusini (233 USD, o ponad 1/5 więcej niż w poprzednim roku). Bardzo wysokie wydatki związane są także z jednodniowymi wizytami Ukraińców (165 USD na osobę) i Rosjan (162 USD na osobę). Rynki wschodnie są od lat niestabilne, bardzo uzależnione od wewnętrznej sytuacji politycznej i gospodarczej w tych krajach. W 2012 roku wielkość wydatków była również związana z mistrzostwami Europy w piłce nożnej. Znaczące pozytywne zmiany wydatków odnotowano w 2012 roku w odniesieniu do Czech (wzrost o 59%), Rosji (o 41%), Niemiec (+ 8%) i Litwy (+7%). W odniesieniu do dwóch pierwszych krajów wzrost wydatków należy bez wątpienia wiązać z przyjazdami kibiców na EURO 2012. Zdecydowany spadek wydatków odnotowano w przypadku jednodniowych przyjazdów z Ukrainy (o 20%) i Słowacji (o 13%).

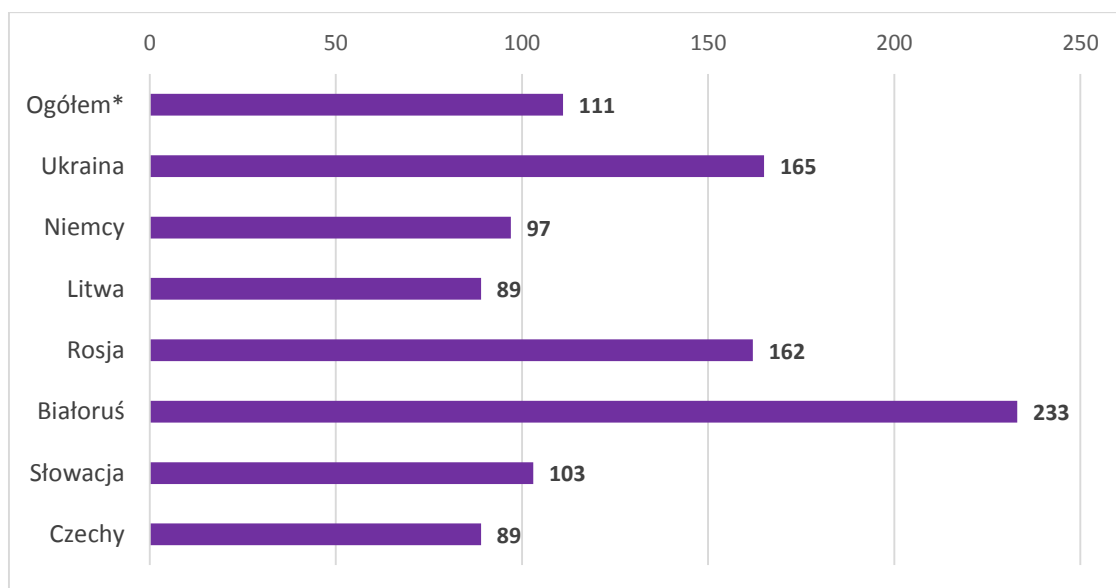
Tab. 29. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 2006-2012 (w USD na osobę)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012:2011
Ogółem*	76	120	135	103	113	102	111	1,09
Niemcy	82	123	139	94	86	90	97	1,08
Czechy	39	72	59	86	83	56	89	1,59
Słowacja	44	97	95	85	111	118	103	0,87
Białoruś	91	171	245	197	199	193	233	1,21
Ukraina	118	186	395	236	255	205	165	0,80
Litwa	75	108	88	83	104	83	89	1,07
Rosja	65	63	140	104	217	115	162	1,41

* Średnia ważona.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

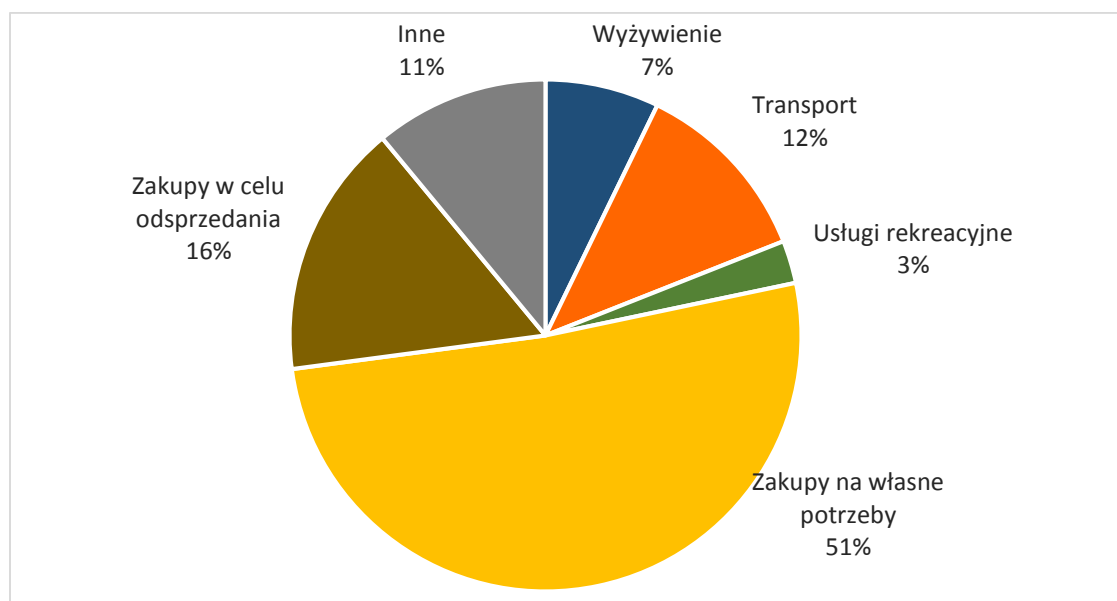
Rys. 24. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych w 2012 roku według krajów (w USD)

Źródło: badania w 2012 roku.

Struktura rodzajowa wydatków odwiedzających jednodniowych pokazuje, że w 2012 roku podział wydatków na wyodrębnione w badaniu grupy rodzajowe nie odbiegał w sposób znaczący od tego, który obserwowano w poprzednich badaniach: podobnie jak w poprzednich latach największy udział stanowiły wydatki na zakupy na własne potrzeby (51,1%); tak jak w poprzednich latach najwięcej na te cele wydawali odwiedzający jednodniowi z Białorusi (69,1%), Rosji (64,3%), Czech (52,7%) i Ukrainy (46,6%). Na wyżywienie przeznaczono ok. 7,2% ogółu wydatków (podobnie jak w poprzednich latach), na transport zaś – 11,8% (wobec 12,7% w roku poprzednim). W wydatkach na transport aż 91,4% stanowiły koszty zakupu paliwa, natomiast 6,1% - zakupu biletów. W 2012 roku respondenci zadeklarowali podobne jak w poprzednich latach udział wydatków na zakupy na sprzedaż (16,1%). Dokonywali ich przede wszystkim odwiedzający jednodniowi z Litwy (34,7%) i Ukrainy (36,3%).

Rys. 25. Struktura wydatków odwiedzających jednodniowych w 2012 r. (w %)

Źródło: badania w 2012 roku.

Jak już wspomniano wyżej, kwestionariusz badawczy, stosowany w odniesieniu do odwiedzających jednodniowych od wielu lat pozwala na bardziej szczegółową ocenę struktury wydatków i daje możliwość wyodrębnienia wydatków na usługi gastronomiczne, zakup paliwa i biletów w transporcie publicznym. Szczegółową strukturę wydatków pokazują dane w poniższej tabeli. (Uwaga: tabela uwzględnia strukturę tylko tych grup wydatków, o które szczegółowo pytano respondentów.)

Tab. 30. Struktura wybranych rodzajów wydatków odwiedzających jednodniowych (2012 r.) – w %

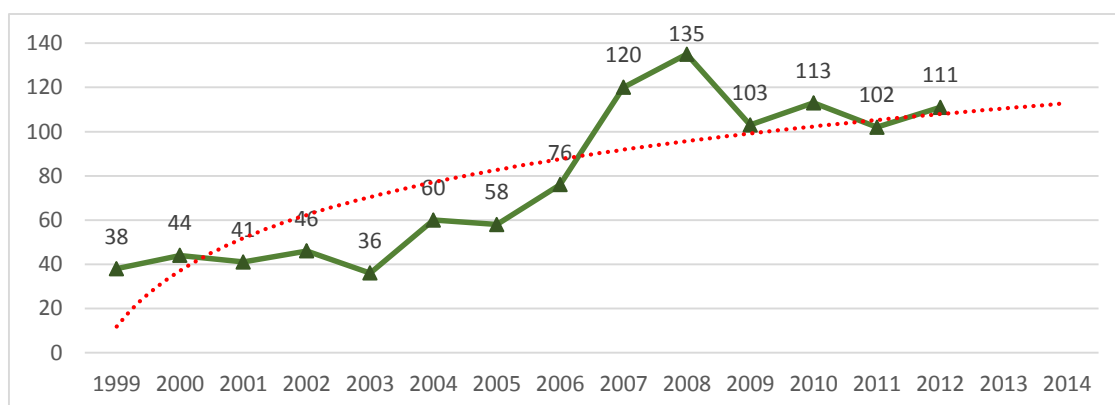
Wybrane rodzaje wydatków	Udział %
Wyżywienie, w tym:	7,2
• usługi gastronomiczne	64,3
Transport, w tym:	11,8
• zakup paliwa	91,4
• zakup biletów	6,1
• pozostałe	2,5
Zakupy na własne potrzeby	51,1

Źródło: badania w 2012 roku.

Analiza zmian w poziomie wydatków odwiedzających jednodniowych w dłuższym okresie pozwalała zaobserwować – do 2008 roku włącznie – trend wzrostowy; rok 2009 to wprawdzie moment załamania tej tendencji, ale wyniki z 2010 roku pokazują powrót na ścieżkę wzrostu. Kolejne lata charakteryzują wahania poziomu wydatków odwiedzających jednodniowych, pozostające w związku z poziomem cen w Polsce oraz w krajach ościennych, generujących ruch jednodniowy, z łatwością dokonywania zakupów (wejście do Unii Europejskiej zapewniło taką łatwość podróżnym z krajów UE), z sytuacją na rynku walutowym, sytuacją polityczną w regionie oraz utrudnieniem w przekraczaniu granic. W 2012 roku dodatkowym czynnikiem oddziałującym na poziom wydatków stały się bez wątpienia ważne wydarzenia sportowe, odbywające się na terenie Polski i Ukrainy.

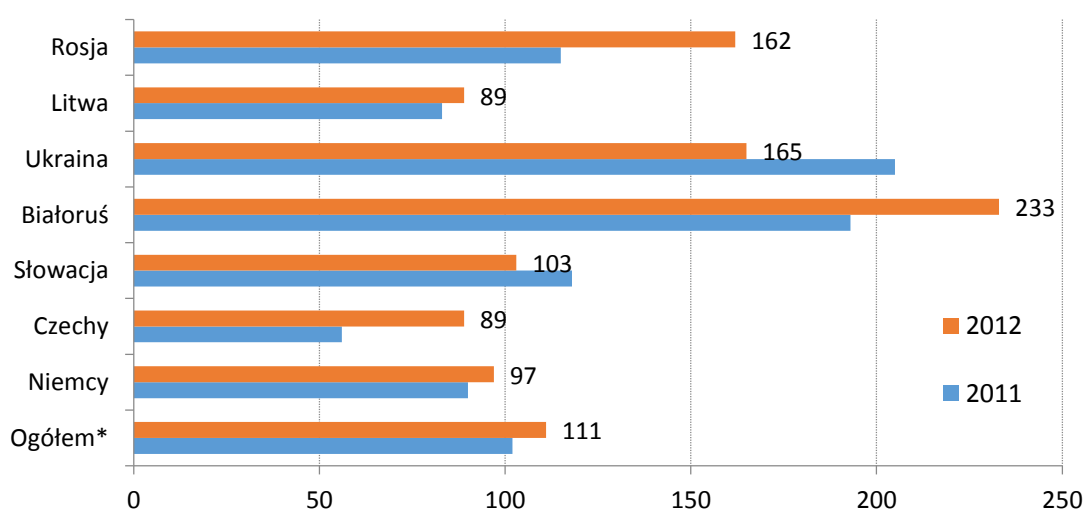
W 2012 roku 7,7% ogółu wydatków odwiedzających jednodniowych zapłacono kartami płatniczymi (w 2010 - 7%). W największym stopniu dotyczyło to odwiedzających jednodniowych z krajów niesąsiadujących z Polską. Wśród krajów ościennych najchętniej z tej formy płatności korzystali w 2012 roku Litwini i Słowacy, a spośród Niemców – mieszkańcy Berlina). Prawie nie używają kart odwiedzający jednodniowi z Ukrainy (poniżej 1%), a nieco częściej – Białorusini (5,2%). Podobnie jak w poprzednich latach, duże znaczenie kart płatniczych ma miejsce w odniesieniu do jednodniowych wizyt służbowych z niesąsiedzkich krajów „starej” UE.

Rys. 26. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 1999-2012

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 27. Zmiany wielkości przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych w latach 2011-2012 (USD na osobę)

* Średnia ważona.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

5.4. Przychody dewizowe Polski z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej

5.4.1 Wielkość i struktura przychodów – zmiany długoterminowe

Śledzenie długookresowych zmian zachodzących w wielkości i strukturze przychodów Polski z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej wymaga wzięcia pod uwagę pewnych modyfikacji, którym w latach 2000-2012 ulegała metoda ich szacowania. Zmiany te omówiono szczegółowo w raporcie podsumowującym badania przeprowadzone w 2010 roku; także w tym miejscu warto je pokrótce przypomnieć.

1. Do 2003 roku włącznie szacowanie przychodów opierano na trzech elementach:
 - a. wydatkach turystów, obliczanych na podstawie badań granicznych prowadzonych w ramach Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej,
 - b. wydatkach odwiedzających jednodniowych, ustalanych również na podstawie wyników tych badań,
 - c. danych przygotowywanych przez NBP do bilansu płatniczego sporządzanego *na bazie płatności*.
2. Rok 2004 to okres wprowadzenia dość istotnych modyfikacji w metodologii szacowania łącznych przychodów dewizowych kraju z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski z uwagi na dwie główne przyczyny:
 - a. Narodowy Bank Polski zmienił metodę szacowania bilansu płatniczego kraju w pozycji „podróże”: zestawienia dokonywane na bazie płatności zastąpiono zestawieniami dokonywanymi na bazie transakcji; oznacza to, że w publikowanym bilansie płatniczym powinny znaleźć się nie tylko rozliczenia polskich podmiotów gospodarczych z zagranicą, doszacowywane dotychczas przez Instytut Turystyki do wydatków poniesionych przez nierezydentów na terenie Polski, a ustalanych na podstawie badań granicznych, ale także wszystkie transakcje dokonywane przez odwiedzających na terytorium ekonomicznym naszego kraju. Należy pamiętać jednak, że zgodnie z decyzjami Unii Europejskiej nie są rejestrowane transakcje drobne, o wartości nieprzekraczającej 12,5 tys. euro.
 - b. Z badań i obserwacji rynku wynika, że w turystyce zagranicznej poczęła narastać tendencja do posługiwania się bezgotówkowymi formami płatności, a także wzrastała częstotliwość zakupu usług w miejscu stałego zamieszkania, przed wyjazdem (coraz częściej za pośrednictwem Internetu). Niezbędne było zatem zwrócenie bacniejszej uwagi w badaniach granicznych na konieczność podawania przez respondentów wszystkich wydatków poniesionych na terenie Polski (niezależnie od formy płatności) oraz na wydatki poniesione przed podróżą, stanowiące przedpłatę za usługi świadczone na terytorium ekonomicznym Polski (także te, które zostały nabyte za pośrednictwem Internetu).
3. Omawiając zmianę metody szacowania łącznych przychodów dewizowych Polski z tytułu przyjazdów nierezydentów warto zauważyć, że do obliczenia części wydatków poniesionych za granicą, rejestrowanych do niedawna przez NBP, wykorzystywane są obecnie przede wszystkim wyniki badań granicznych Instytutu Turystyki; do 2009 roku włącznie były one jednak weryfikowane przez porównanie z niepublikowanymi danymi banku centralnego, zwłaszcza w odniesieniu do takich pozycji jak *rozliczenia biur/agencji turystycznych z tytułu świadczonych usług turystycznych* i *podróże służbowe*. W latach 2004 – 2009 uwzględniane były również oszacowania odnoszące się do wielkości podprogowych (transakcje o wartości mniejszej niż 12,5 tys. euro). Metoda stosowana w tym okresie pozwalała na rozszacowanie wydatków ponoszonych za granicą i zasilających polskie podmioty gospodarcze według tych grup krajów, które w największym stopniu generują ruch turystyczny do Polski.

4. Począwszy od 2010 roku jedynym źródłem danych finansowych, wykorzystywanych do szacowania łącznych przychodów dewizowych, są badania graniczne, pozwalające obliczyć zarówno wydatki ponoszone na terenie Polski, jak i za granicą. W szacunkach posiłkować się można również dostępnymi informacjami o transakcjach kantorowych.
5. Śledząc tendencje długookresowe trzeba pamiętać również o zmianach wynikających z wprowadzenia w 2007 roku nowego kwestionariusza badawczego; zakres modyfikacji kwestionariusza został już wcześniej omówiony. Ważne jest, że włączenie pytań o wydatki do wspólnej ankiety wymusiło ich uproszczenie (zrezygnowano zwłaszcza z pytania o drobiazgową strukturę wydatków na wyżywienie, transport i zakupy), natomiast zamieszczenie dodatkowego pytania o opłaty wnoszone przy użyciu karty płatniczej z pewnością zmusiło respondentów do bardziej wnikliwego zastanowienia się nad deklarowanymi kwotami. Można przypuszczać, że uzyskane informacje są bardziej wiarygodne, pełniejsze, ale wydaje się, że począwszy od 2007 roku wyniki są nieco zawyżone. Trzeba o tym pamiętać, dokonując analizy porównawczej wyników badań.

W 2012 roku łączne przychody oszacowane według omówionej wyżej metody wyniosły **12 463 mln USD**, z czego **6 647 mln** (tj. 53,3%) to wpływy od turystów, pozostała zaś część – od odwiedzających jednodniowych. W stosunku do 2011 roku łączne przychody wzrosły o 18,2%.

Od wielu lat polską turystykę przyjazdową charakteryzuje znaczący udział zakupów dokonywanych w celu dalszego odsprzedania w łącznej sumie wydatków: w 2012 roku wyniosły one 1 465 mln USD, z czego 798 mln to zakupy turystów. Należy pamiętać, że wydatki te mają charakter nieturystyczny i powinny być analizowane osobno.

Podsumowując uzyskane rezultaty badania warto odnotować kilka zjawisk:

- Wyniki oszacowane dla 2012 roku pokazują zróżnicowane zmiany wydatków nierezydentów: w stosunku do wielu ważnych rynków emisyjnych (Niemcy, Rosja, Belgia, Rosja, Ukraina, Hiszpania) odnotowano wzrost wydatków w relacji do ubiegłego roku, dla szeregu krajów badany okres to jednak czas znaczących spadków. Wzrosty dotyczą przede wszystkim trzeciego kwartału; wiąże się to nie tylko z ekonomicznymi efektami organizacji Euro 2012, ale także z faktem sezonowości zagranicznego ruchu przyjazdowego do Polski.
- Jeśli chodzi o turystów, warto zwrócić uwagę na dalszy spadek wydatków nierezydentów z tych krajów, które są związane z polską emigracją zarobkową (Wielka Brytania, Włochy, Holandia, Irlandia), a także podróżnych z Czech i Danii.
- Segment odwiedzających jednodniowych charakteryzują w 2012 roku dość znaczące zmiany zarówno jeśli chodzi o liczbę przyjazdów, jak i wydatków (wzrost o ok. 8,8%). W badanym okresie istotny spadek przeciętnych wydatków w stosunku do 2011 roku towarzyszył jedynie przyjazdom z Ukrainy (o ok. 20%) i Słowacji (o 13%).
- Szczególną uwagę należy poświęcić ważnemu dla Polski rynkowi niemieckiemu. W 2012 roku cechuje go umiarkowany wzrost zarówno liczby turystów, jak i odwiedzających jednodniowych. Jeśli chodzi o wydatki, zarówno turyści, jak i odwiedzający jednodniowi z tego kraju pozostawiali w Polsce w badanym okresie zdecydowanie więcej niż w poprzednim roku (odpowiednio +10% i +8%).
- Z kolei obserwacja rynków wschodnich pokazuje wzrastające znaczenie przyjazdów z Białorusi i Rosji (zarówno liczby wizyt, jak i poziomu wydatków) oraz malejącą rolę Ukrainy

(notuje się tu mniejsze niż w odniesieniu do Białorusi i Rosji tempo wzrostu liczby przyjazdów, umiarkowany wzrost poziomu wydatków turystów, znaczący spadek wydatków odwiedzających jednodniowych).

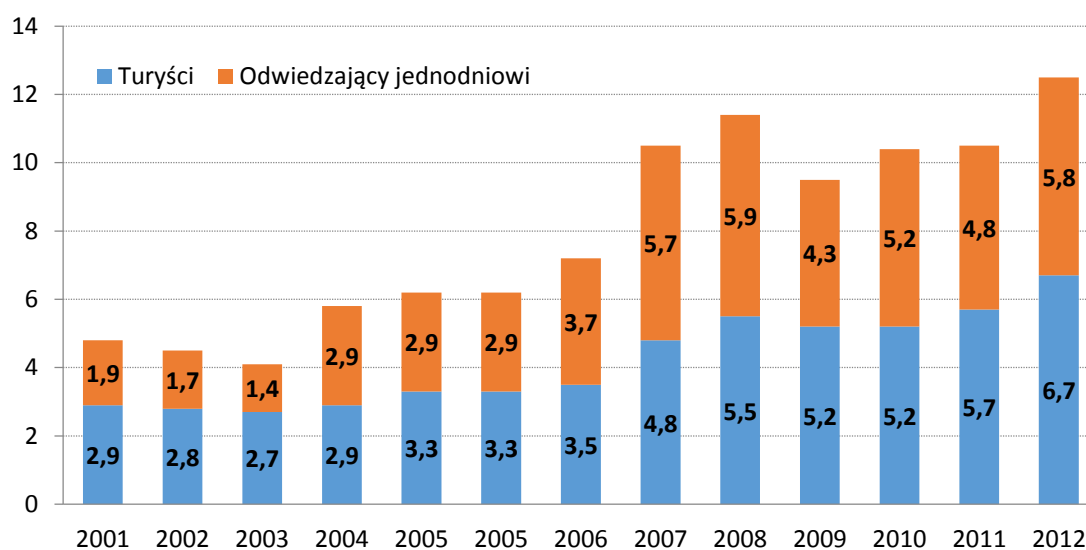
- Wyjaśnienie zmian poziomu wydatków wiąże się przede wszystkim z oddziaływaniem Euro 2012 oraz pewnymi zmianami w strukturze przyjazdów i wydatków: wzrostem wydatków związanych z typowymi podróżami turystycznymi oraz utrzymującymi się na wysokim poziomie wydatkami związanymi z podróżami po zakupy.
- Wydaje się, że przyczyną zmian notowanych w 2012 roku była z jednej strony organizacja Euro 2012, z drugiej zaś – skutki recesji gospodarczej w Europie, zataczającej coraz szersze kręgi.

Tab. 31. Wielkość i struktura łącznych przychodów dewizowych Polski w latach 2010 -2012

	2010		2011		2012	
	mln USD	Udział %	mln USD	Udział %	mln USD	Udział %
Turyści	5 230,0	50,3	5 718,5	54,2	6 647,0	53,3
Odwiedzający jednodniowi	5 162,0	49,7	4 824,5	45,8	5 816,0	46,7
Razem	10 392,0	100,0	10 543,0	100,0	12 463,0	100,0

Źródła: badania Instytutu Turystyki, dane NBP.

Rys. 28. Łączne przychody* Polski z tytułu przyjazdów cudzoziemców w latach 2001-2012 (mld USD)

* Łącznie z płatnościami dokonanyymi przed podróżą, zasilającymi polską gospodarkę turystyczną.

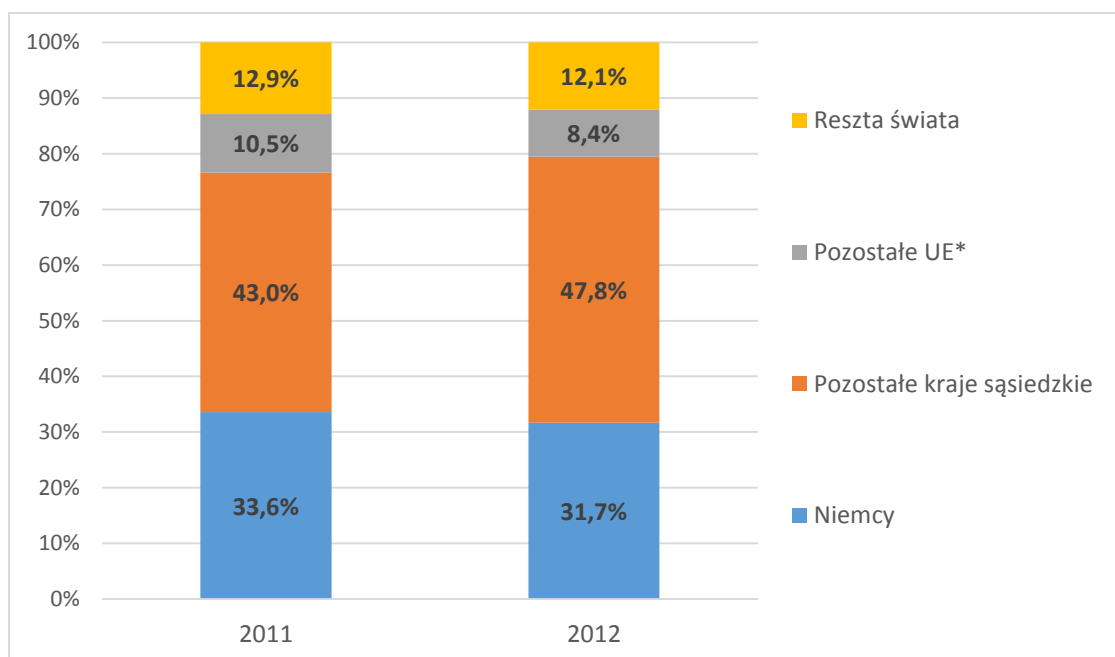
Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

5.4.2 Zmiany przychodów z wybranych rynków

Lata 2011-2012 potwierdzają trwające od kilku lat zmiany w strukturze przychodów według najistotniejszych dla turystyki przyjazdowej do Polski grup krajów. Udział rynku niemieckiego, a więc najważniejszego rynku emitującego ruch turystyczny do Polski, w przychodach ogółem systematycznie spada (31,7% w 2012 r. wobec 33,6% w 2011, 35% w 2010, 42,6% w 2009, 52% w 2008 i 54,5% w 2007 roku), wzrasta natomiast znaczenie rynków pozostałych krajów sąsiedzkich (z 27% w 2008 r. i 34,6% w 2009 do 44% w 2010, 43% w 2011 i 47,8% w 2012 r.).

Zmiany w pozostałych grupach rynków są znacznie mniej istotne: w latach 2011-2012 nieco zmalało znaczenie przychodów z pozostałych krajów Unii Europejskiej (poza ościennymi) – o ok. 2 p. p., udział krajów pozaeuropejskich pozostał natomiast bez zmian.

Rys. 29. Struktura przychodów dewizowych w latach 2011 - 2012 według grup krajów

* Bez Niemiec, Litwy, Republiki Czeskiej i Słowacji.

Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

5.4.3 Korekta przychodów

Specyfika zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski oznacza, że bezspornym faktem jest przeznaczanie przez nierezydentów odwiedzających nasz kraj części wydatków na zakupy w celu dalszego odsprzedania. Zakupy takie, dokonywane zwłaszcza przez wschodnich sąsiadów, nie powinny być jednak wliczane do wpływów dewizowych kraju z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej ponieważ nie są uwzględniane w definicji wydatku turystycznego, zalecanej przez organizacje międzynarodowe, w tym przez Światową Organizację Turystyki (UNWTO). Są one elementem handlu międzynarodowego. Biorąc pod uwagę te zalecenia, szacując strumień pieniędzy, jaki zasila polską gospodarkę z tytułu wizyt nierezydentów, od szeregu lat dokonujemy pewnych korekt. Co więcej, zgodnie z metodologią UNWTO także wydatki na transport międzynarodowy, ponoszone poza terytorium ekonomicznym odwiedzanego kraju, powinny być analizowane osobno. Metodologia polskich badań uwzględnia te założenia.

Dostosowanie się do zaleceń metodologicznych UNWTO spowodowało, że od wielu lat w kwestionariuszu badawczym wykorzystywanym przez Instytut Turystyki wyodrębnia się tę część wydatków, które zostały poniesione w związku z zakupami towarów na sprzedaż, a zatem uzyskane wyniki pozwalają na skorygowanie łącznej sumy przychodów o te wartości. Kwestionariusz badawczy zawiera również pytanie o wysokość wydatków poniesionych na transport poza obszarem ekonomicznym Polski, w dalszych analizach rozpatrywany osobno.

W badanym okresie warto zwrócić uwagę na istotny wzrost poziomu wydatków przeznaczonych na zakupy w celu odsprzedania, zwłaszcza tych, które zostały poniesione przez turystów; w 2012 roku były one o około dwie trzecie wyższe niż w roku poprzednim. W badanym okresie wzrosła nie tylko ich wartość bezwzględna (o ponad 360 mln USD), ale także udział procentowy (o ponad 1 p.p.). Podobnie jak w poprzednich latach, najwyższe wydatki tego typu ponieśli Ukraińcy (ok. 809 mln USD), Niemcy (ok. 630 mln USD) i Czesi (476 mln USD). Tak jak

wcześniej, duży udział tego typu wydatków dotyczy również przyjazdów z Białorusi, Słowacji i Rosji. Łączne przychody, pomniejszone o wartość zakupów w celu odsprzedania (zwane także skorygowanymi przychodami turystycznymi), oszacowane zostały w 2012 roku na około 10 997,6 mln USD, o 16,5% więcej niż w roku 2011. Odmiennie w stosunku do lat poprzednich, w 2012 roku korekta dotyczy w większym stopniu turystów niż odwiedzających jednodniowych i w szczególności odnosi się do przyjazdów z Ukrainy, Niemiec, z Republiki Czeskiej, a następnie z Białorusi i Słowacji. Wszystkie lata następujące po wejścia Słowacji do strefy euro cechuje zwiększanie się takich wydatków wśród odwiedzających z tego kraju; należy to wiązać ze wzrostem cen na rynku wewnętrznym naszych południowych sąsiadów.

Tab. 32. Skorygowane przychody dewizowe Polski w latach 2011-2012 z tytułu turystyki przyjazdowej (w mln USD)

	Łączne przychody		W tym: wydatki na zakupy w celu odsprzedania		Przychody turystyczne (skorygowane)	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Turyści*	5 718,5	6 647,0	477,1	798,6	5 241,4	5 848,4
Odwiedzający jednodniowi	4 824,5	5 816,0	624,9	666,8	4 199,6	5 149,2
Razem	10 543,0	12 463,0	1 102,0	1 465,4	9 441,0	10 997,6

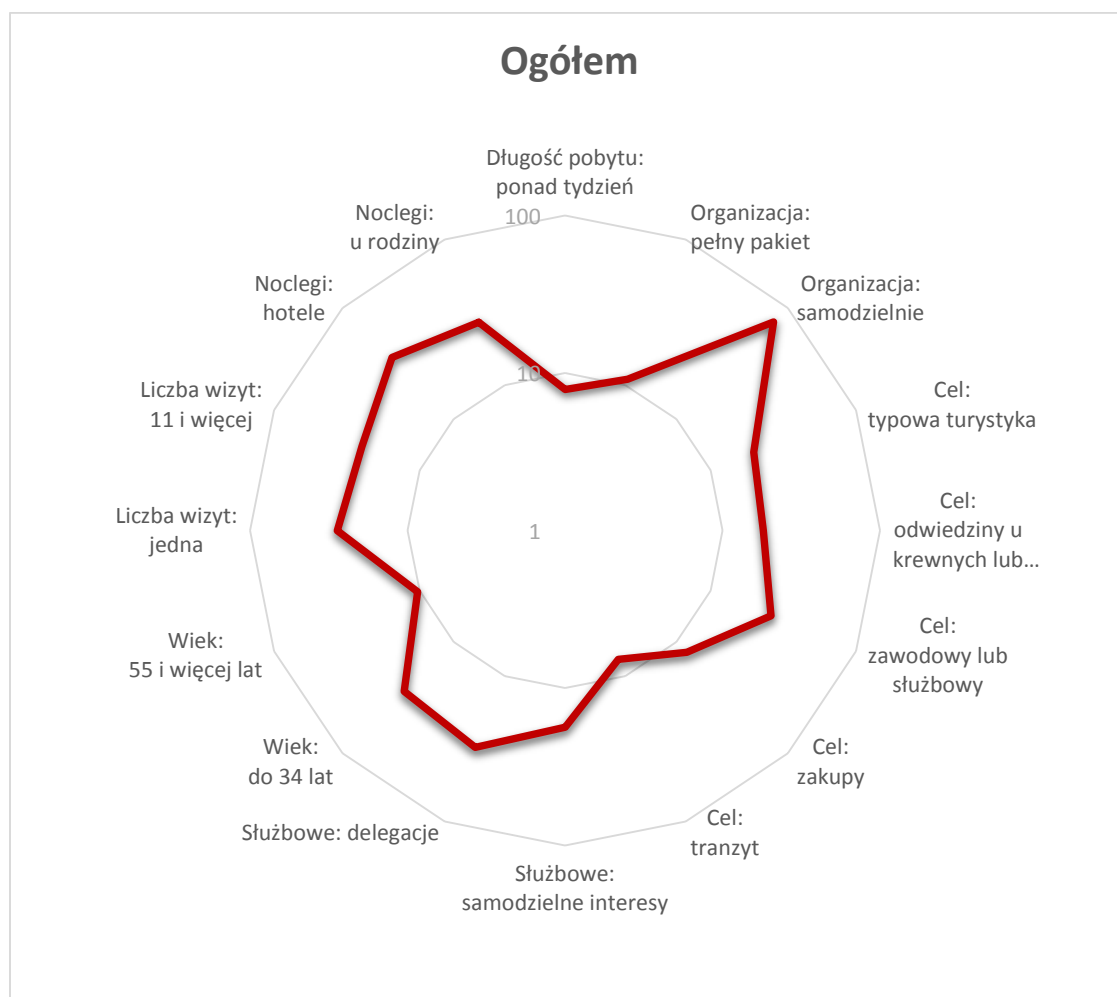
*Łącznie z płatnościami ponoszonymi przed podróżą, szacowanymi na podstawie badań Instytutu Turystyki i niepublikowanych danych NBP.

Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

6. Charakterystyka przyjazdów z wybranych krajów

W niniejszym rozdziale scharakteryzujemy turystów i cechy ich podróży do Polski z kilkunastu krajów, wybranych ze względu na udział w ruchu przyjazdowym oraz – ze względu na odpowiednią liczbę osób w próbie. Kreślimy profile przeciętnego turysty z tych krajów posługując się zawsze tym samym zestawem niekiedy skontrastowanych cech. Na przykład długość pobytu charakteryzujemy przez częstość występowania skrajnych wartości: „1 do 3 noclegów” i „ponad tydzień”. Sposób zorganizowania przyjazdu – „pełny pakiet i „przyjazd zorganizowany samodzielnie”, noclegi – bierzemy pod uwagę: „w hotelach” i „u rodziny lub znajomych”. Cel pobytu charakteryzujemy wyliczając wszystkie podstawowe kategorie: typowa turystyka, odwiedziny u krewnych lub znajomych, biznes, zakupy i tranzyt.

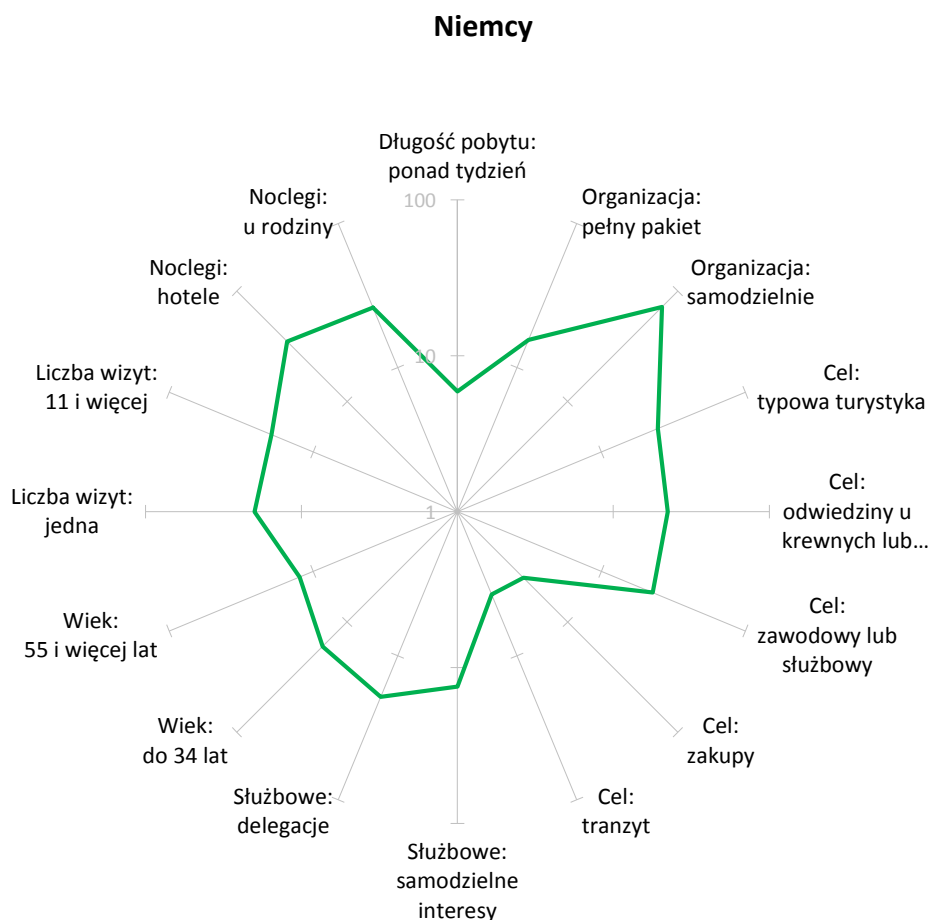
Rys. 30. Profil turystów ogółem

Liczba turystów ogółem (w tys.)	14 840	Średnie wydatki na podróż (USD)	426
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	66	Samodzielne interesy	18
Ponad tydzień	8	Delegacje	31
<i>Średnia liczba noclegów</i>	3,8	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	28
Pełny pakiet	11	55 i więcej lat	10
Przejazd zorganizowany samodzielnie	75	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	28
Typowa turystyka	20	11 i więcej	25
Owiedziny u krewnych lub znajomych	18	<i>Średnia liczba wizyt</i>	10,8
Zawodowy lub służbowy	26	Noclegi:	
Zakupy	12	W hotelach	36
Tranzyt	8	U rodziny lub znajomych	27

Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 31. Profil turystów z Niemiec

Liczba turystów z Niemiec (w tys.)	4 800	Średnie wydatki na podróż (USD)	361
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	61	Samodzielne interesy	13
Ponad tydzień	6	Delegacje	19
<i>Średnia liczba noclegów</i>	3,5	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	17
Pełny pakiet	16	55 i więcej lat	12
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	72	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	20
Typowa turystyka	25	11 i więcej	20
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	22	<i>Średnia liczba wizyt</i>	8,9
Zawodowy lub służbowy	23	Noclegi:	
Zakupy	4	W hotelach	35
Tranzyt	4	U rodziny lub znajomych	26

Źródło: badania w 2012 roku.

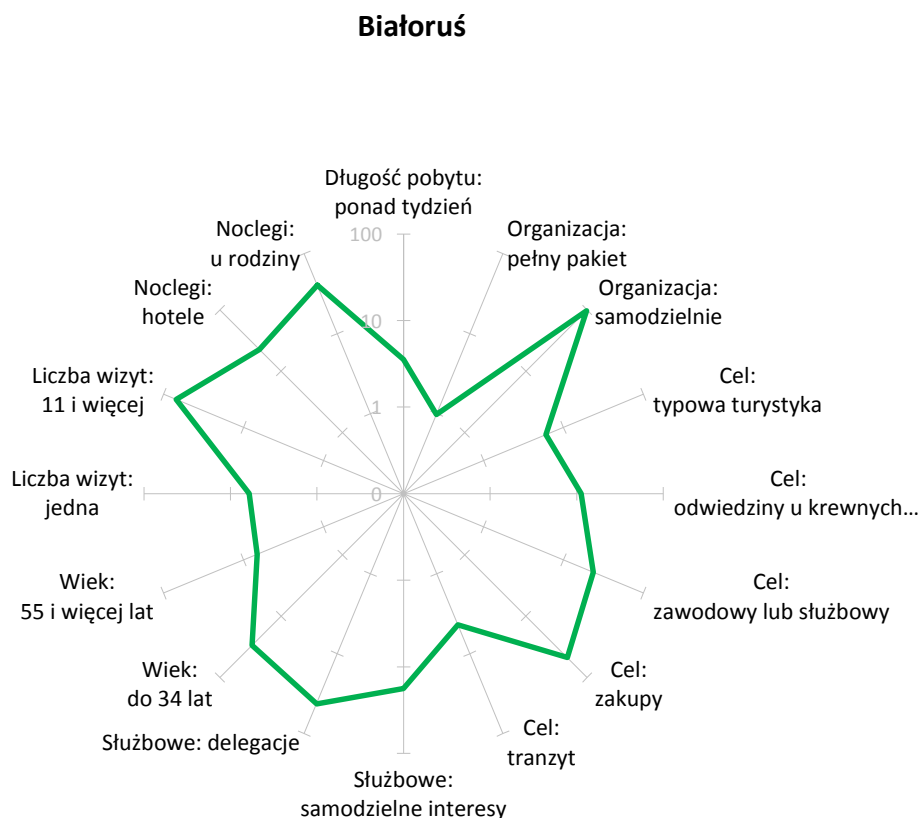
Rys. 32. Profil turystów z Ukrainy

Liczba turystów z Ukrainy (w tys.)	1 930	Średnie wydatki na podróż (USD)	539
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	90	Samodzielne interesy	29
Ponad tydzień	4	Delegacje	31
<i>Średnia liczba noclegów</i>	2,4	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	31
Pełny pakiet	2	55 i więcej lat	7
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	96	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	6
Typowa turystyka	4	11 i więcej	62
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	16	<i>Średnia liczba wizyt</i>	26,6
Zawodowy lub służbowy	27	Noclegi:	
Zakupy	37	W hotelach	27
Tranzyt	5	U rodziny lub znajomych	34

Źródło: badania w 2012 roku.

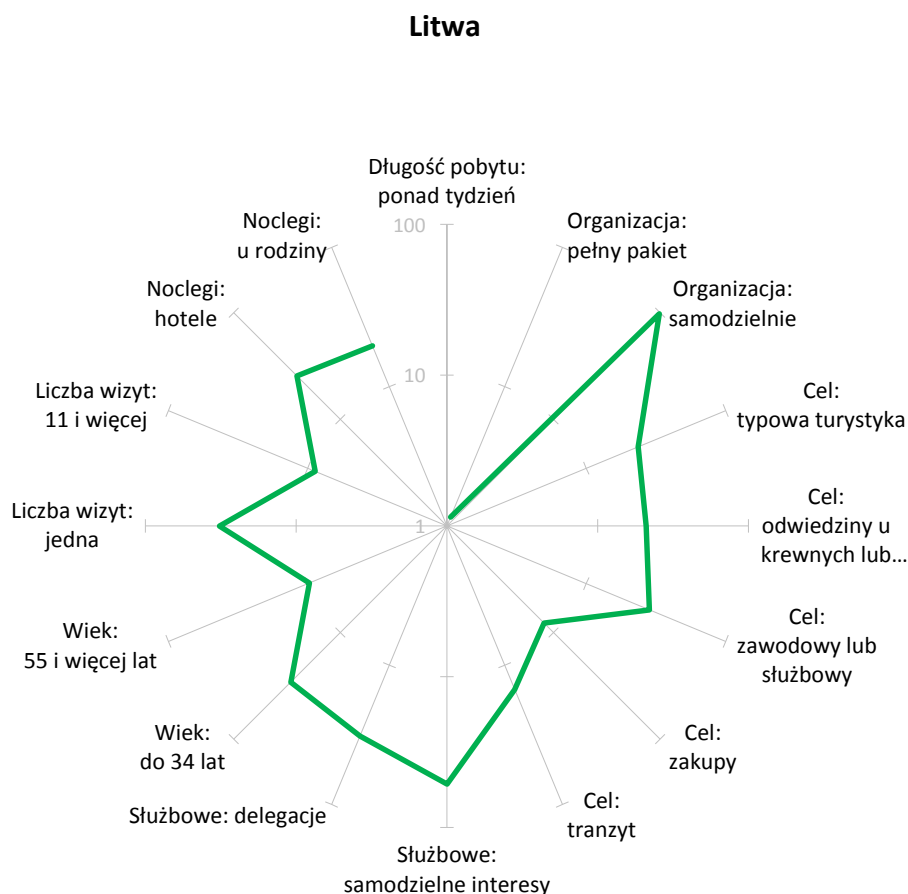
Rys. 33. Profil turystów z Białorusi

Liczba turystów z Białorusi (w tys.)	1 620	Średnie wydatki na podróż (USD)	460
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	93	Samodzielne interesy	18
Ponad tydzień	4	Delegacje	42
<i>Średnia liczba noclegów</i>	2,1	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	30
Pełny pakiet	1	55 i więcej lat	7
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	97	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	6
Typowa turystyka	6	11 i więcej	70
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	11	<i>Średnia liczba wizyt</i>	27,2
Zawodowy lub służbowy	23	Noclegi:	
Zakupy	48	W hotelach	23
Tranzyt	4	U rodziny lub znajomych	40

Źródło: badania w 2012 roku.

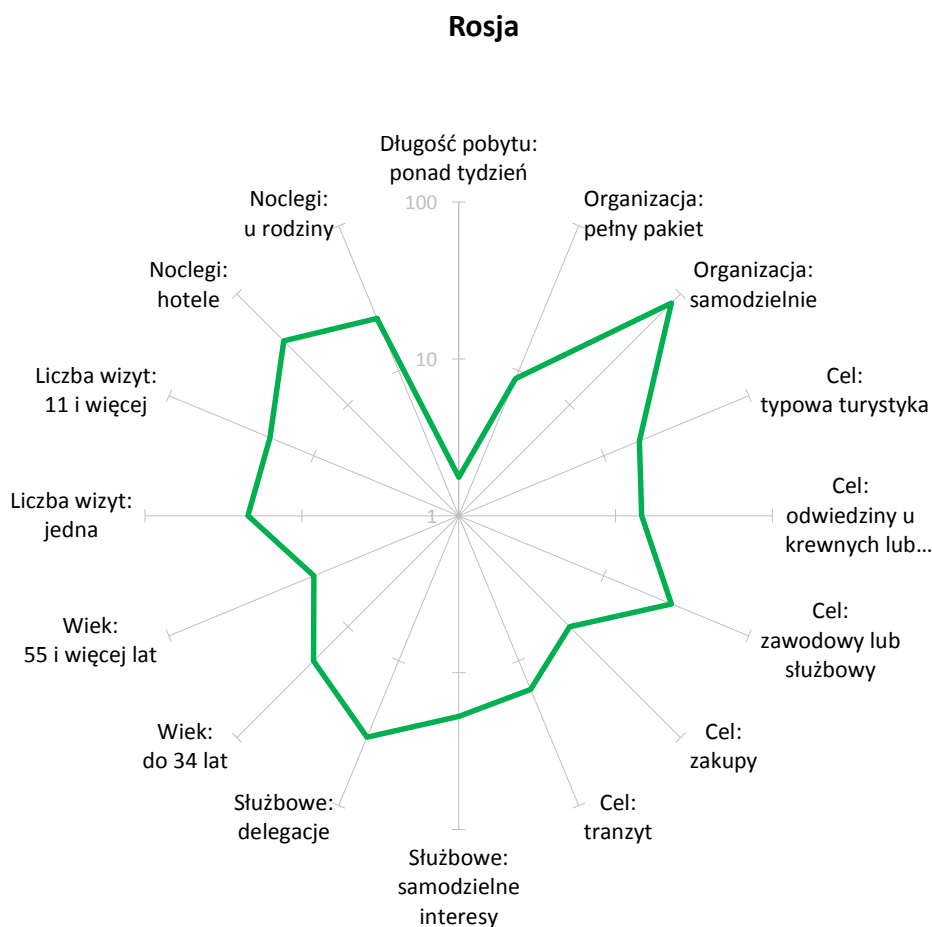
Rys. 34. Profil turystów z Litwy

Liczba turystów z Litwy (w tys.)	615	Średnie wydatki na podróż (USD)	151
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	97	Samodzielne interesy	52
Ponad tydzień	0	Delegacje	32
<i>Średnia liczba noclegów</i>	<i>1,4</i>	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	29
Pełny pakiet	1	55 i więcej lat	10
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	98	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	32
Typowa turystyka	24	11 i więcej	9
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	21	<i>Średnia liczba wizyt</i>	<i>4,3</i>
Zawodowy lub służbowy	28	Noclegi:	
Zakupy	8	W hotelach	26
Tranzyt	15	U rodziny lub znajomych	20

Źródło: badania w 2012 roku.

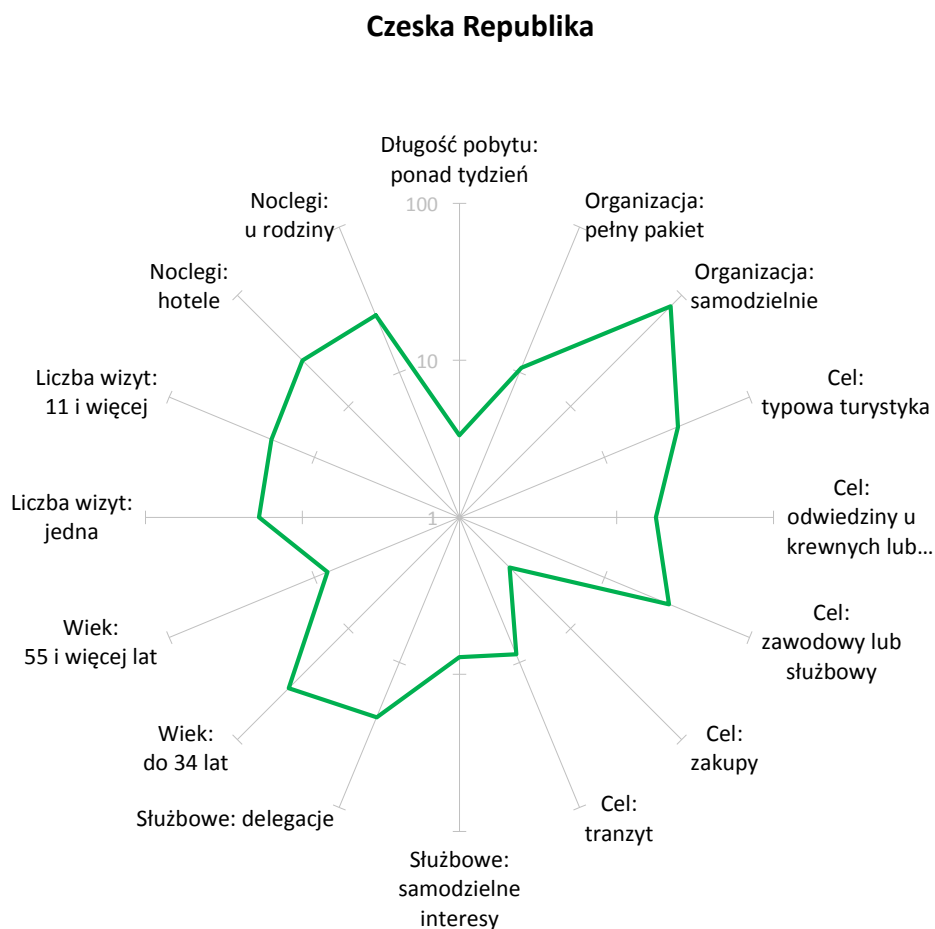
Rys. 35. Profil turystów z Rosji

Liczba turystów z Rosji (w tys.)	670	Średnie wydatki na podróż (USD)	345
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	82	Samodzielne interesy	19
Ponad tydzień	2	Delegacje	34
<i>Średnia liczba noclegów</i>	4,0	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	20
Pełny pakiet	9	55 i więcej lat	10
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	82	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	22
Typowa turystyka	18	11 i więcej	20
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	15	<i>Średnia liczba wizyt</i>	8,8
Zawodowy lub służbowy	29	Noclegi:	
Zakupy	10	W hotelach	38
Tranzyt	16	U rodziny lub znajomych	23

Źródło: badania w 2012 roku.

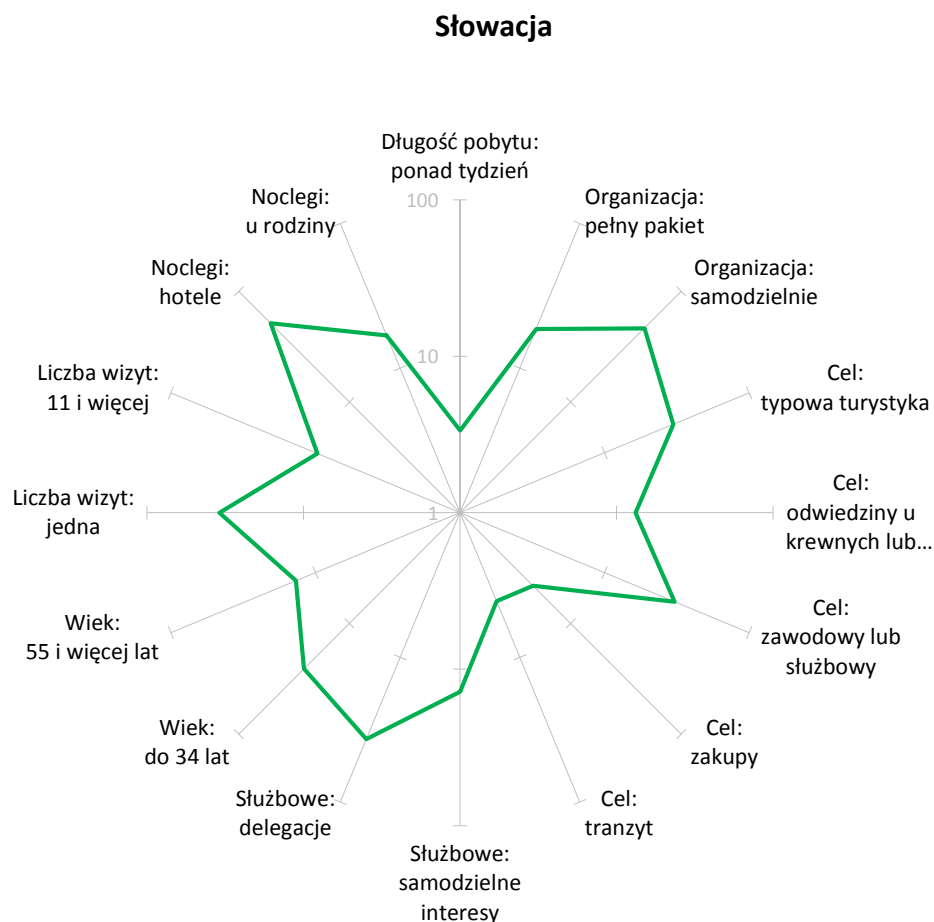
Rys. 36. Profil turystów z Republiki Czeskiej

Liczba turystów z Czech (w tys.)	205	Średnie wydatki na podróż (USD)	185
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	81	Samodzielne interesy	8
Ponad tydzień	3	Delegacje	24
<i>Średnia liczba noclegów</i>	2,4	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	35
Pełny pakiet	11	55 i więcej lat	8
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	80	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	19
Typowa turystyka	32	11 i więcej	20
Owiedziny u krewnych lub znajomych	18	<i>Średnia liczba wizyt</i>	7,1
Zawodowy lub służbowy	28	Noclegi:	
Zakupy	3	W hotelach	26
Tranzyt	9	U rodziny lub znajomych	25

Źródło: badania w 2012 roku.

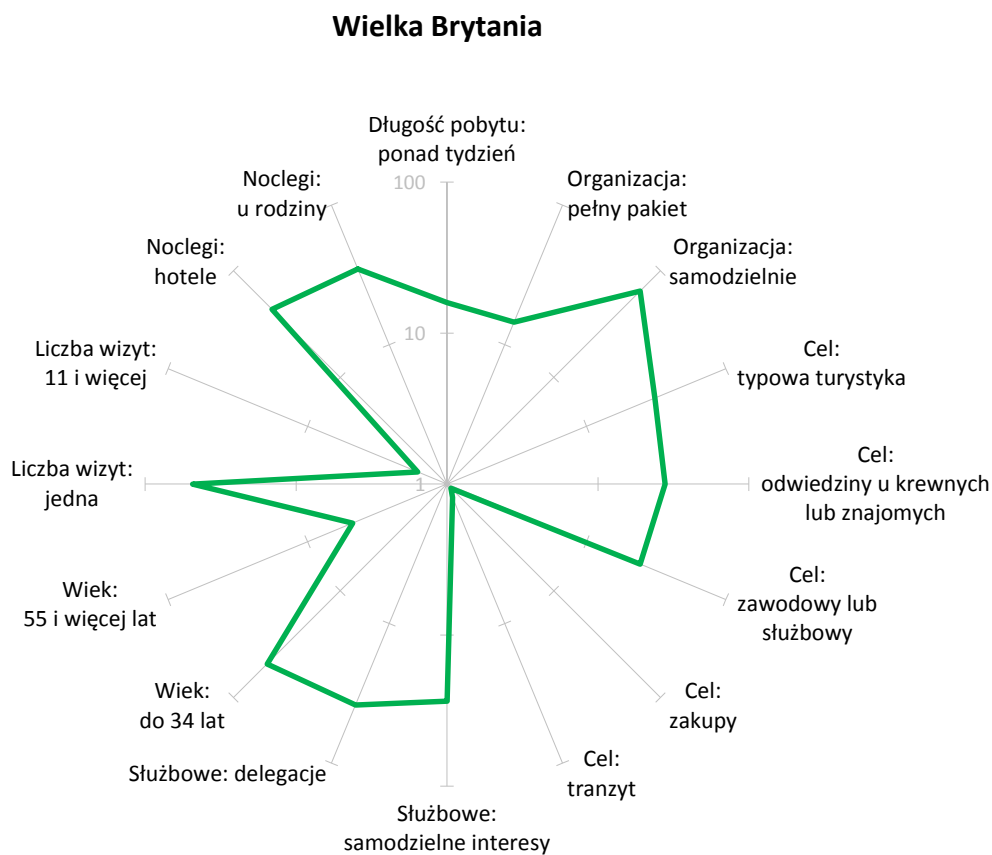
Rys. 37. Profil turystów ze Słowacji

Liczba turystów ze Słowacji (w tys.)	110	Średnie wydatki na podróż (USD)	243
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	63	Samodzielne interesy	14
Ponad tydzień	3	Delegacje	37
<i>Średnia liczba noclegów</i>	3,2	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	26
Pełny pakiet	19	55 i więcej lat	14
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	46	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	35
Typowa turystyka	30	11 i więcej	10
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	13	<i>Średnia liczba wizyt</i>	4,5
Zawodowy lub służbowy	31	Noclegi:	
Zakupy	5	W hotelach	52
Tranzyt	4	U rodziny lub znajomych	17

Źródło: badania w 2012 roku.

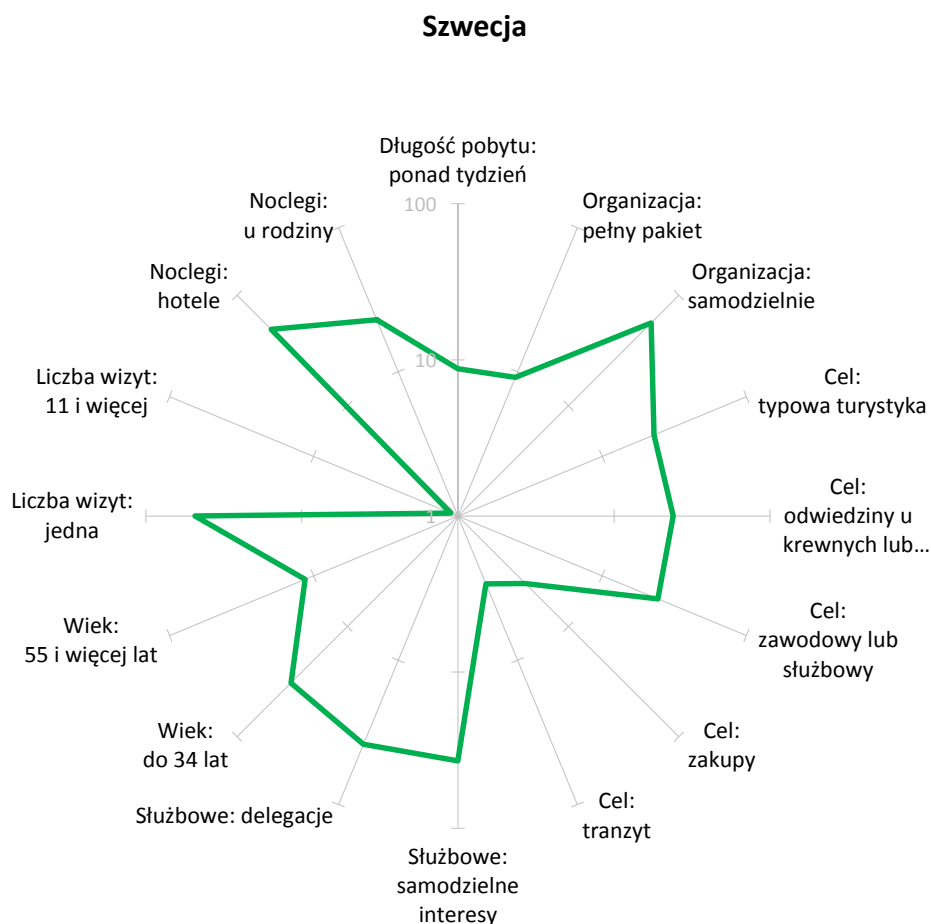
Rys. 38. Profil turystów z Wielkiej Brytanii

Liczba turystów z Wielkiej Brytanii (w tys.)	500	Średnie wydatki na podróż (USD)	382
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	48	Samodzielne interesy	27
Ponad tydzień	16	Delegacje	38
<i>Średnia liczba noclegów</i>	4,9	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	48
Pełny pakiet	15	55 i więcej lat	5
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	64	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	48
Typowa turystyka	31	11 i więcej	2
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	28	<i>Średnia liczba wizyt</i>	2,4
Zawodowy lub służbowy	24	Noclegi:	
Zakupy	1	W hotelach	43
Tranzyt	1	U rodziny lub znajomych	35

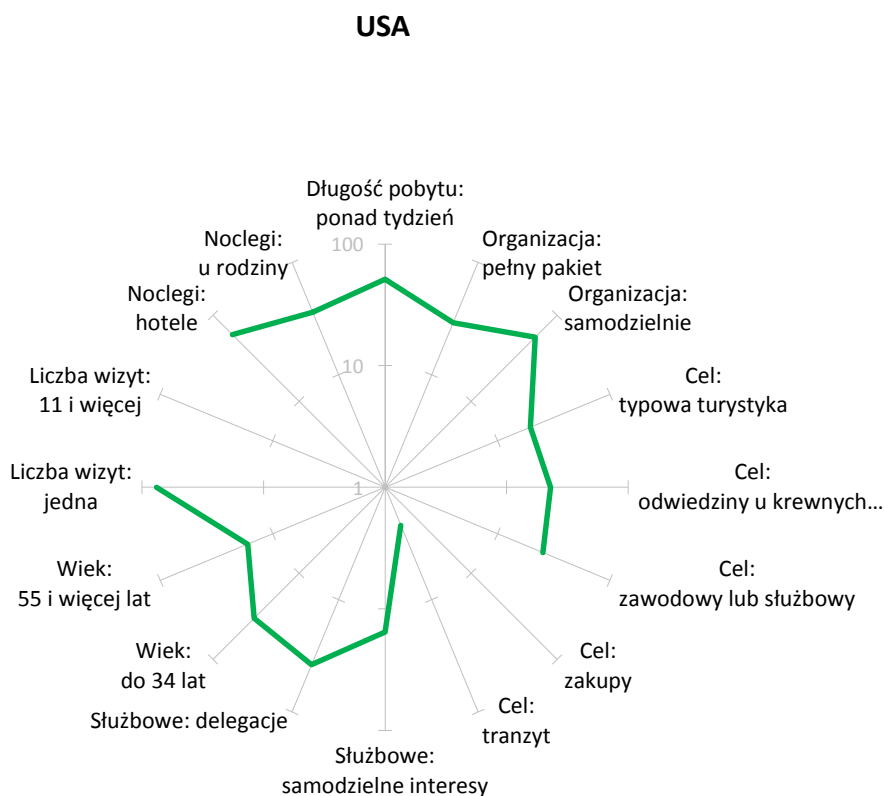
Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 39. Profil turystów ze Szwecji

Liczba turystów ze Szwecji (w tys.)	180	Średnie wydatki na podróż (USD)	364
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	51	Samodzielne interesy	37
Ponad tydzień	9	Delegacje	38
<i>Średnia liczba noclegów</i>	4,6	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	33
Pełny pakiet	9	55 i więcej lat	11
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	56	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	48
Typowa turystyka	23	11 i więcej	1
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	24	<i>Średnia liczba wizyt</i>	2,2
Zawodowy lub służbowy	24	Noclegi:	
Zakupy	4	W hotelach	49
Tranzyt	3	U rodziny lub znajomych	23

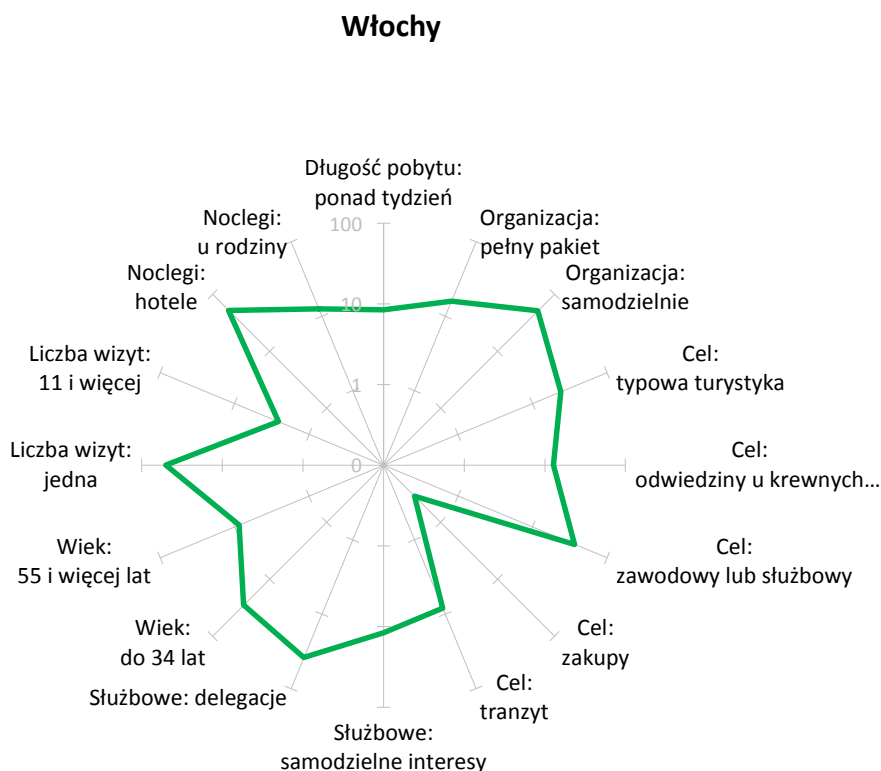
Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 40. Profil turystów ze Stanów Zjednoczonych

Liczba turystów ze Stanów Zjednoczonych (w tys.)	280	Średnie wydatki na podróż (USD)	833
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	18	Samodzielne interesy	16
Ponad tydzień	51	Delegacje	38
<i>Średnia liczba noclegów</i>	<i>13,6</i>	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	33
Pełny pakiet	29	55 i więcej lat	17
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	56	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	76
Typowa turystyka	20	11 i więcej	0
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	23	<i>Średnia liczba wizyt</i>	<i>1,3</i>
Zawodowy lub służbowy	25	Noclegi:	
Zakupy	0	W hotelach	59
Tranzyt	2	U rodziny lub znajomych	36

Źródło: badania w 2012 roku.

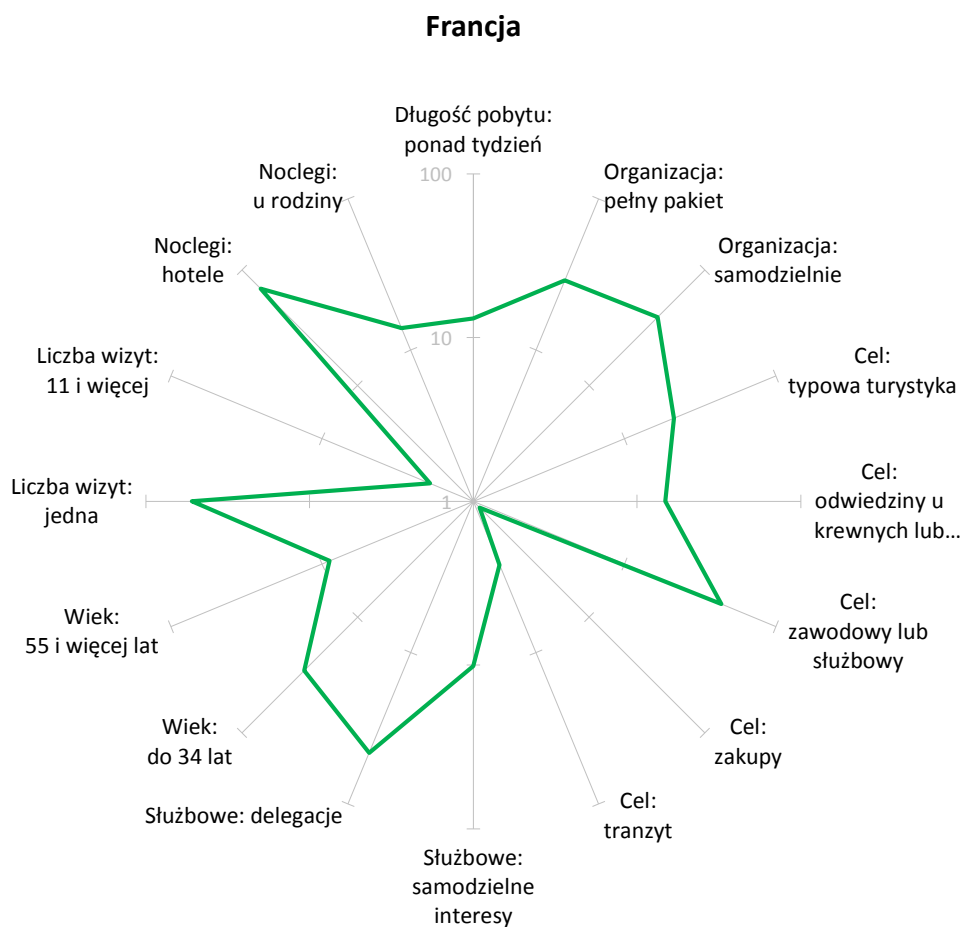
Rys. 41. Profil turystów z Włoch

Liczba turystów z Włoch (w tys.)	295	Średnie wydatki na podróż (USD)	451
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	50	Samodzielne interesy	12
Ponad tydzień	8	Delegacje	38
<i>Średnia liczba noclegów</i>	4,2	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	28
Pełny pakiet	16	55 i więcej lat	9
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	51	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	50
Typowa turystyka	24	11 i więcej	3
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	13	<i>Średnia liczba wizyt</i>	3,5
Zawodowy lub służbowy	37	Noclegi:	
Zakupy	0	W hotelach	52
Tranzyt	8	U rodziny lub znajomych	13

Źródło: badania w 2012 roku.

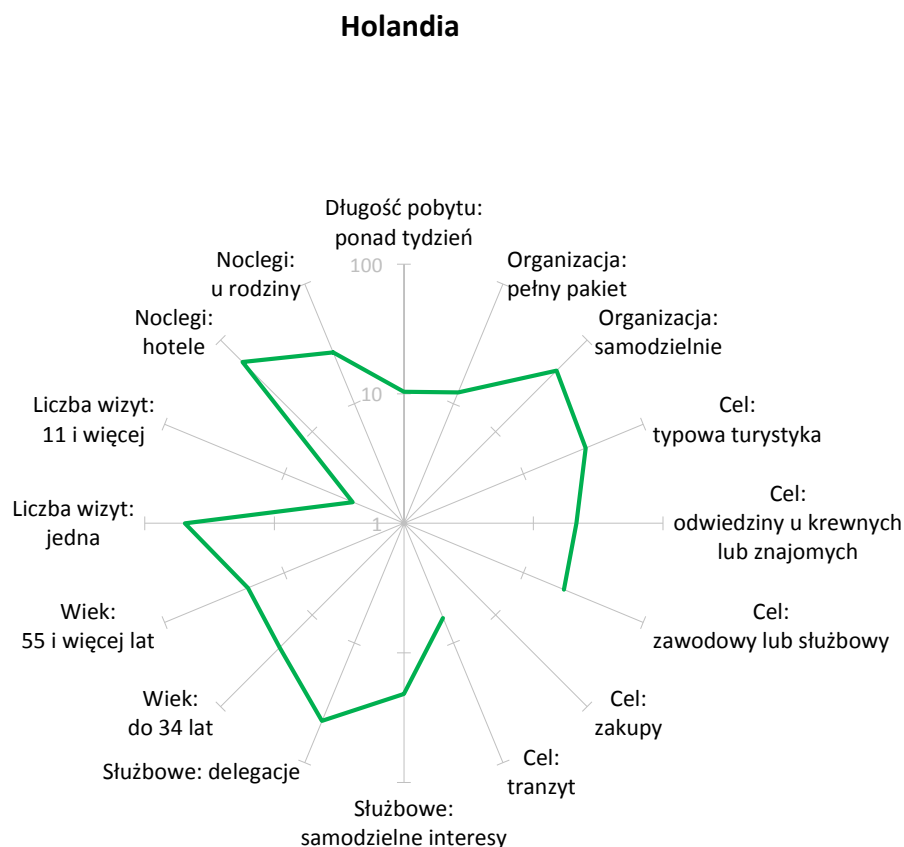
Rys. 42. Profil turystów z Francji

Liczba turystów z Francji (w tys.)	240	Średnie wydatki na podróż (USD)	490
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	42	Samodzielne interesy	10
Ponad tydzień	13	Delegacje	46
<i>Średnia liczba noclegów</i>	4,9	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	29
Pełny pakiet	29	55 i więcej lat	9
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	39	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	53
Typowa turystyka	21	11 i więcej	2
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	15	<i>Średnia liczba wizyt</i>	2,2
Zawodowy lub służbowy	44	Noclegi:	
Zakupy	1	W hotelach	69
Tranzyt	3	U rodziny lub znajomych	14

Źródło: badania w 2012 roku.

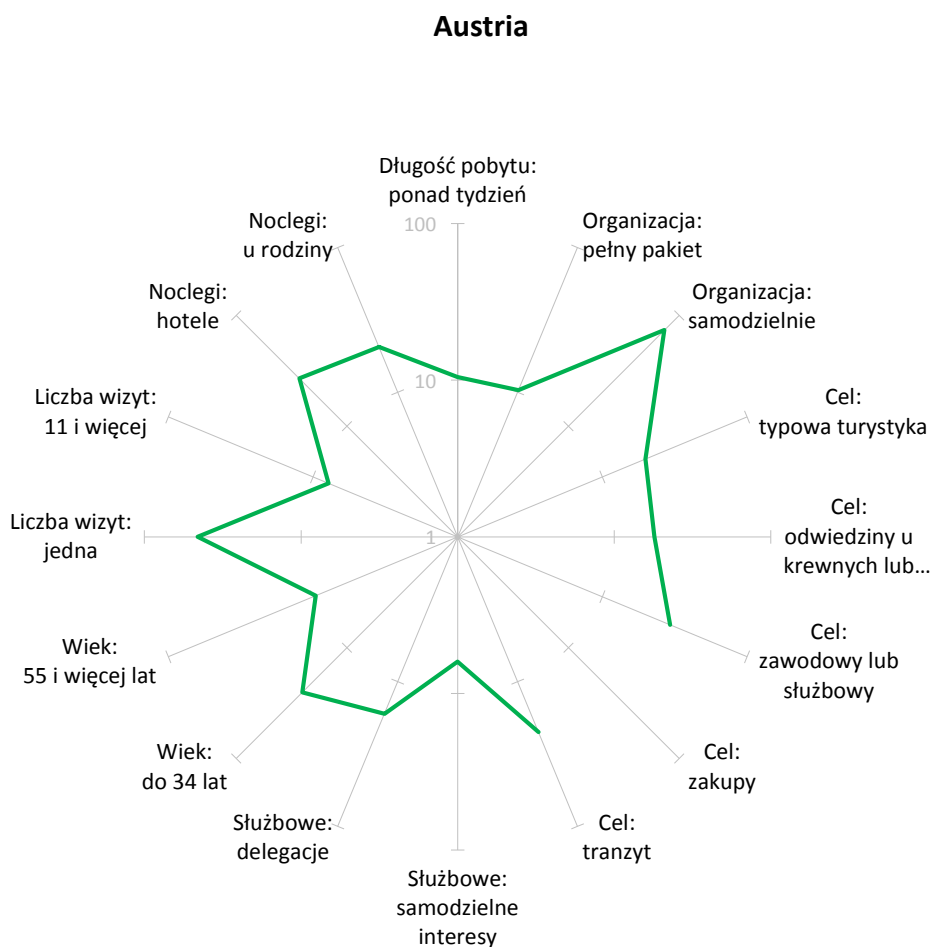
Rys. 43. Profil turystów z Holandii

Liczba turystów z Holandii (w tys.)	355	Średnie wydatki na podróż (USD)	417
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	33	Samodzielne interesy	21
Ponad tydzień	10	Delegacje	45
<i>Średnia liczba noclegów</i>	4,7	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	23
Pełny pakiet	12	55 i więcej lat	20
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	46	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	49
Typowa turystyka	33	11 i więcej	3
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	21	<i>Średnia liczba wizyt</i>	2,2
Zawodowy lub służbowy	22	Noclegi:	
Zakupy	0	W hotelach	58
Tranzyt	6	U rodziny lub znajomych	27

Źródło: badania w 2012 roku.

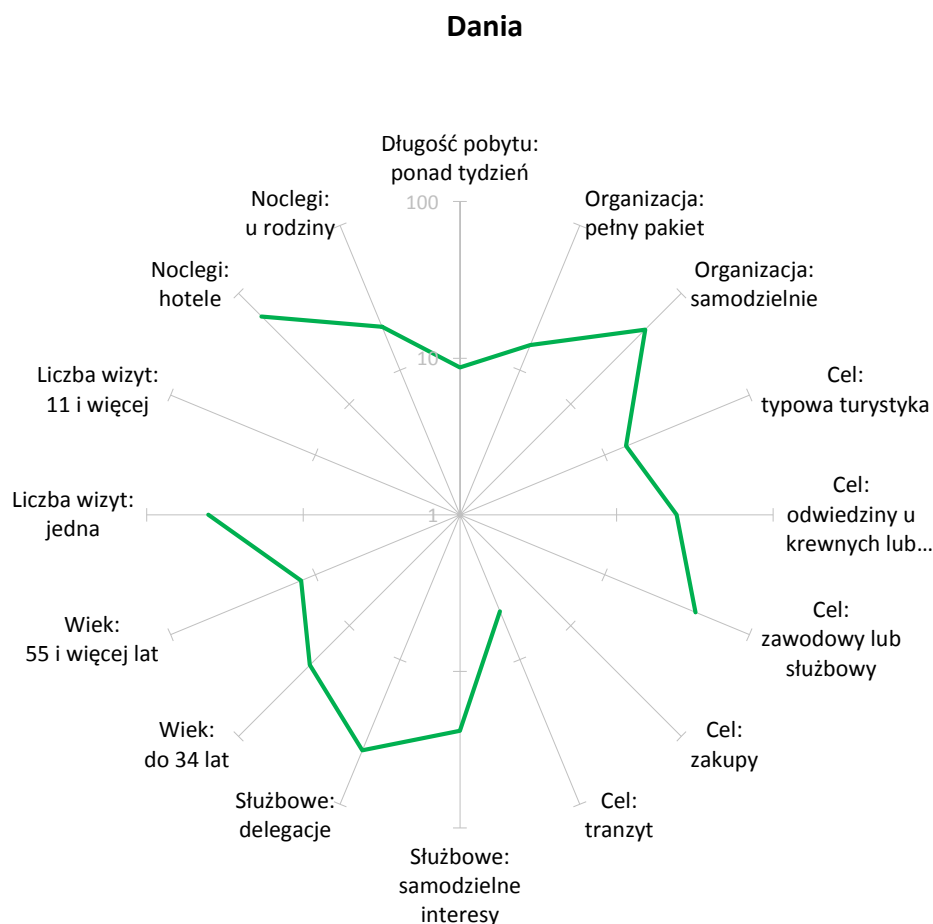
Rys. 44. Profil turystów z Austrii

Liczba turystów z Austrii (w tys.)	325	Średnie wydatki na podróż (USD)	536
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	66	Samodzielne interesy	6
Ponad tydzień	10	Delegacje	17
<i>Średnia liczba noclegów</i>	3,4	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	25
Pełny pakiet	10	55 i więcej lat	10
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	74	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	46
Typowa turystyka	20	11 i więcej	8
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	18	<i>Średnia liczba wizyt</i>	4,0
Zawodowy lub służbowy	29	Noclegi:	
Zakupy	0	W hotelach	27
Tranzyt	22	U rodziny lub znajomych	21

Źródło: badania w 2012 roku.

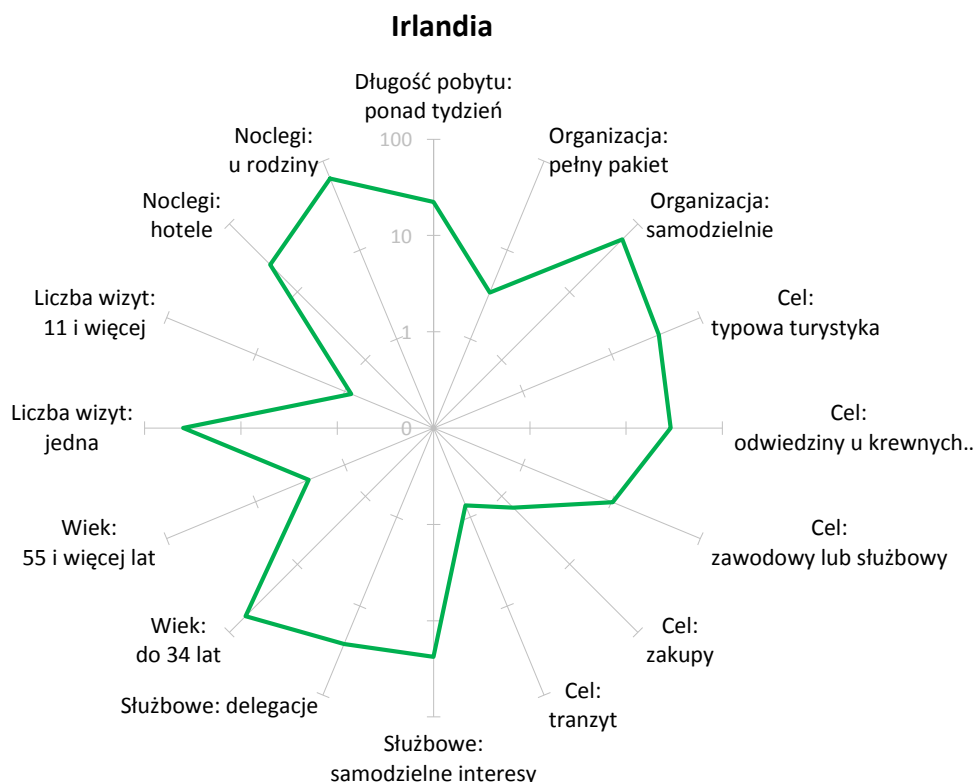
Rys. 45. Profil turystów z Danii

Liczba turystów z Danii (w tys.)	90	Średnie wydatki na podróż (USD)	228
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	58	Samodzielne interesy	6
Ponad tydzień	4	Delegacje	17
Średnia liczba noclegów	3,7	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	25
Pełny pakiet	24	55 i więcej lat	10
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	35	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	46
Typowa turystyka	10	11 i więcej	8
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	7	Średnia liczba wizyt	4,0
Zawodowy lub służbowy	64	Noclegi:	
Zakupy	1	W hotelach	27
Tranzyt	4	U rodziny lub znajomych	21

Źródło: badania w 2012 roku.

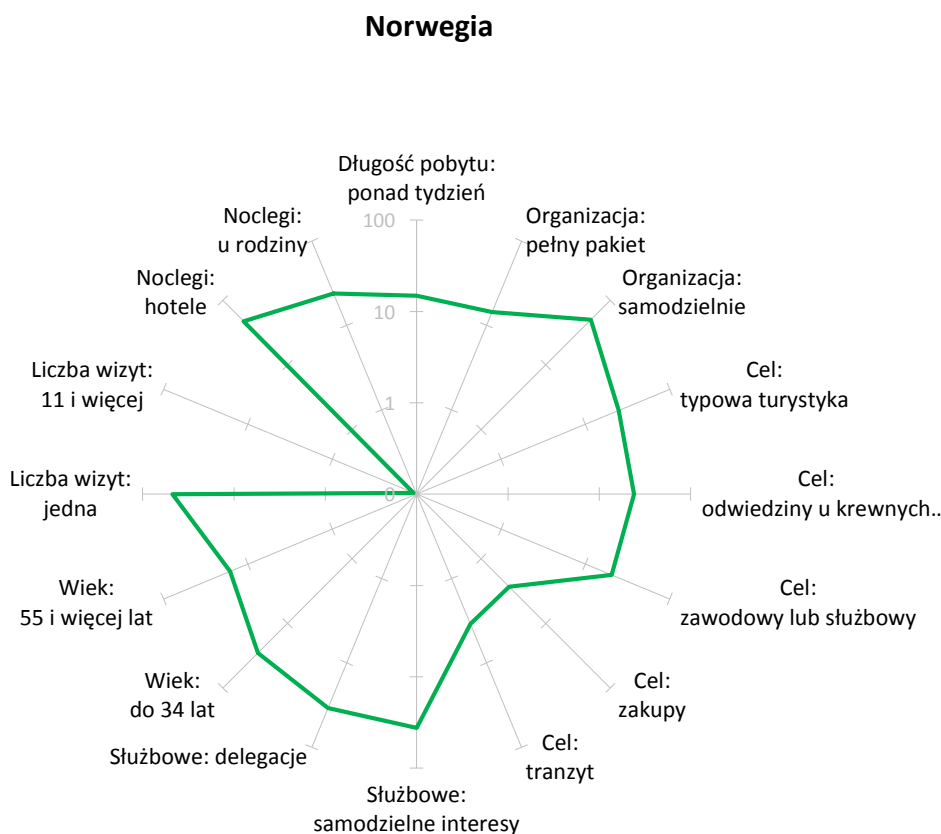
Rys. 46. Profil turystów z Irlandii

Liczba turystów z Irlandii (w tys.)	105	Średnie wydatki na podróż (USD)	420
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	20	Samodzielne interesy	24
Ponad tydzień	22	Delegacje	27
<i>Średnia liczba noclegów</i>	6,4	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	58
Pełny pakiet	3	55 i więcej lat	3
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	59	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	40
Typowa turystyka	34	11 i więcej	1
Owiedziny u krewnych lub znajomych	29	<i>Średnia liczba wizyt</i>	2,2
Zawodowy lub służbowy	10	Noclegi:	
Zakupy	1	W hotelach	25
Tranzyt	1	U rodziny lub znajomych	64

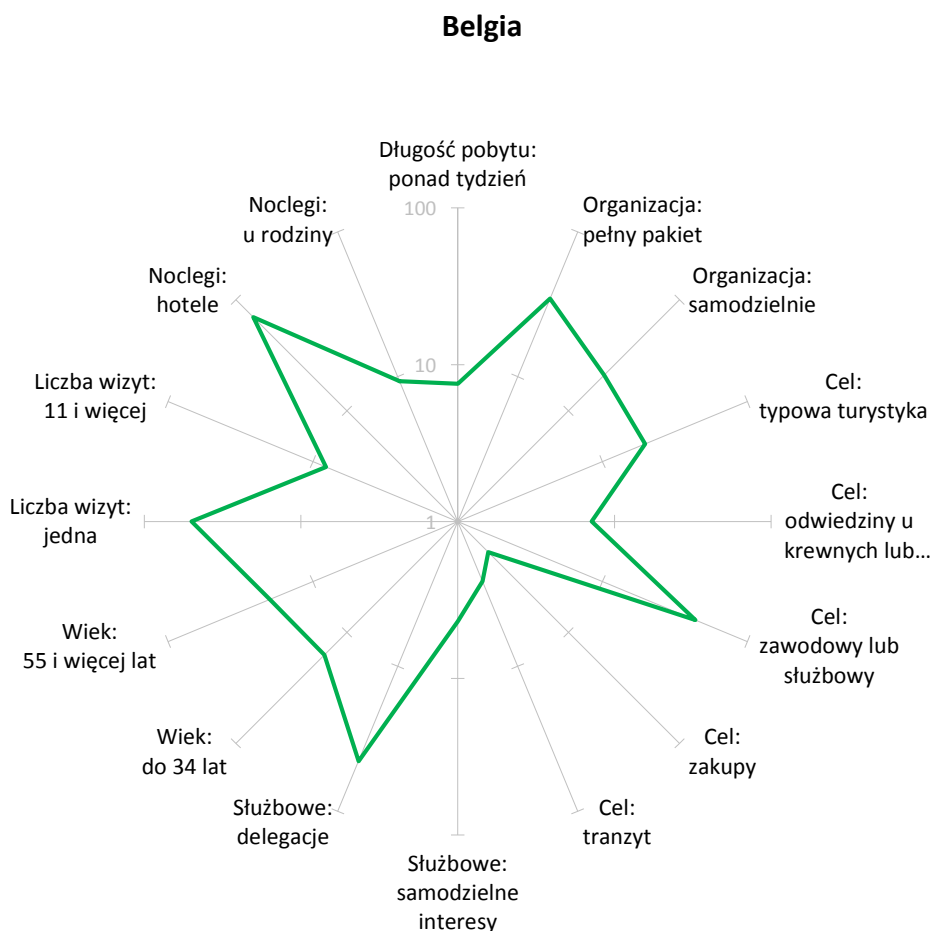
Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 47. Profil turystów z Norwegii

Liczba turystów z Norwegii (w tys.)	140	Średnie wydatki na podróż (USD)	405
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	34	Samodzielne interesy	36
Ponad tydzień	15	Delegacje	34
<i>Średnia liczba noclegów</i>	5,2	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	29
Pełny pakiet	14	55 i więcej lat	16
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	50	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	47
Typowa turystyka	25	11 i więcej	0
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	24	<i>Średnia liczba wizyt</i>	2,0
Zawodowy lub służbowy	20	Noclegi:	
Zakupy	3	W hotelach	48
Tranzyt	3	U rodziny lub znajomych	24

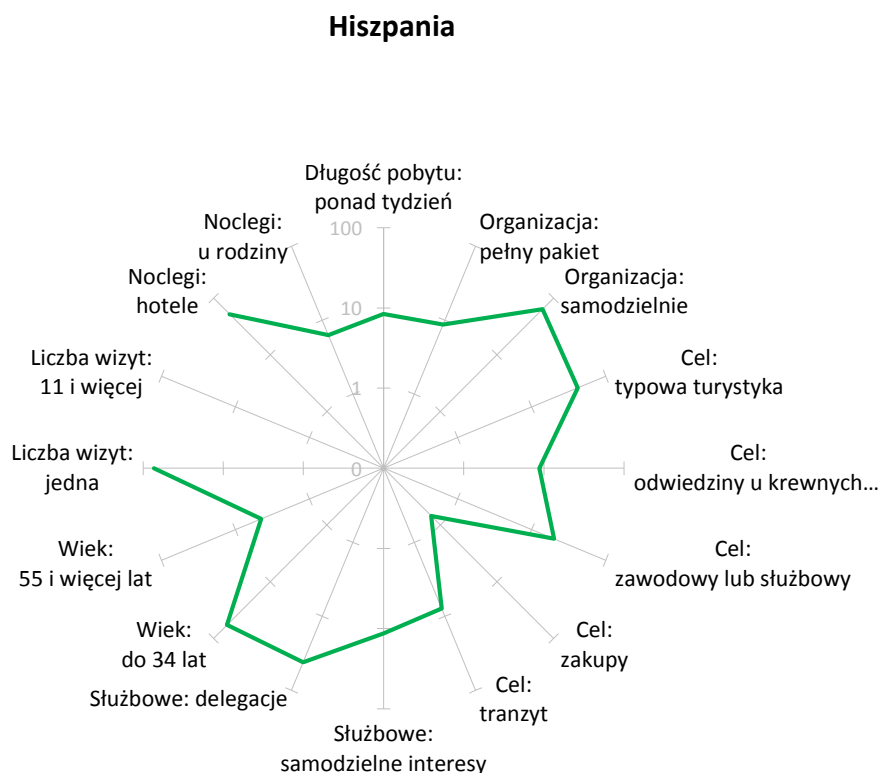
Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 48. Profil turystów z Belgii

Liczba turystów z Belgii (w tys.)	120	Średnie wydatki na podróż (USD)	355
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	43	Samodzielne interesy	4
Ponad tydzień	8	Delegacje	45
<i>Średnia liczba noclegów</i>	4,3	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	16
Pełny pakiet	35	55 i więcej lat	20
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	21	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	50
Typowa turystyka	20	11 i więcej	8
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	7	<i>Średnia liczba wizyt</i>	3,6
Zawodowy lub służbowy	44	Noclegi:	
Zakupy	2	W hotelach	70
Tranzyt	3	U rodziny lub znajomych	9

Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 49. Profil turystów z Hiszpanii

Liczba turystów z Hiszpanii (w tys.)	150	Średnie wydatki na podróż (USD)	602
Długość pobytu:	%	Przyjazdy służbowe:	%
1 do 3 noclegów	31	Samodzielne interesy	12
Ponad tydzień	8	Delegacje	42
<i>Średnia liczba noclegów</i>	6,3	Wiek:	
Organizacja:		do 34 lat	58
Pełny pakiet	9	55 i więcej lat	4
Przyjazd zorganizowany samodzielnie	64	Liczba wizyt w ciągu 12 mies.:	
Cel pobytu:		Jedna	73
Typowa turystyka	42	11 i więcej	0
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	9	<i>Średnia liczba wizyt</i>	1,6
Zawodowy lub służbowy	20	Noclegi:	
Zakupy	1	W hotelach	52
Tranzyt	8	U rodziny lub znajomych	6

Źródło: badania w 2012 roku.

7. Segmenty rynku

7.1. Uwagi ogólne

Segmentacja to działanie niezbędne do właściwego rozpoznania sytuacji na rynku. Jego potrzeba wynika z jednej strony ze zróżnicowania oczekiwań i zachowań konsumentów, z drugiej zaś z konieczności ich zrozumienia i właściwego dostosowania do nich usług turystycznych. Procedura ta oznacza podział ogółu nabywców na względnie jednorodne (homogeniczne) grupy, mające podobne cechy, zbliżone zainteresowania i zachowania na rynku. Dzięki niej można wyodrębnić stosunkowo jednolite grupy nabywców, po których można spodziewać się podobnych zachowań rynkowych. Segmentacja pozwala z jednej strony na przygotowanie produktu najbardziej dopasowanego do potrzeb finalnego konsumenta, o największej dla niego użyteczności, z drugiej zaś – najbardziej zyskowego dla usługodawcy. Dość powszechnie uważa się, że segmentacja ułatwia podmiotom działającym na rynku turystycznym osiągnięcie podstawowego celu, jakim jest jak najbardziej efektywne wykorzystanie zasobów oraz skupienie się na tych klientach, których obsługiwanie jest najbardziej zyskowne. Powinna ona być możliwie najbardziej precyzyjna, wtedy bowiem istnieje największa szansa na maksymalizację zysku dzięki zaspokojeniu potrzeb klienta. Jest to pogląd szeroko rozpowszechniony i akceptowany, a dotyczy nie tylko pojedynczych jednostek gospodarczych, ale w pewnym sensie także obszarów recepcji turystycznej. Procedura segmentacji rynku turystycznego pozwala również zidentyfikować grupy nabywców zróżnicowane ze względu na czynniki, które wpływają na ich zachowania. Chodzi tu o wyodrębnienie segmentów stosunkowo jednolitych, o zbieżnych wzorach zachowań nabywczych.

Procesu segmentacji rynku turystycznego można dokonać z uwzględnieniem wielu zmiennych, dobieranych w zależności od potrzeb badania. Zazwyczaj segmentacji dokonuje się na podstawie dwóch kryteriów:

- kryterium obiektywnych, ogólnych cech nabywcy (demograficznych, ekonomicznych czy społecznych),
- kryterium wzorców zakupu, zwanego kryterium behawioralnym (odnosi się do zachowań nabywczych klientów, czyli segmentacji dokonuje się na podstawie informacji o tym, co, gdzie, kiedy i dlaczego klienci kupują).

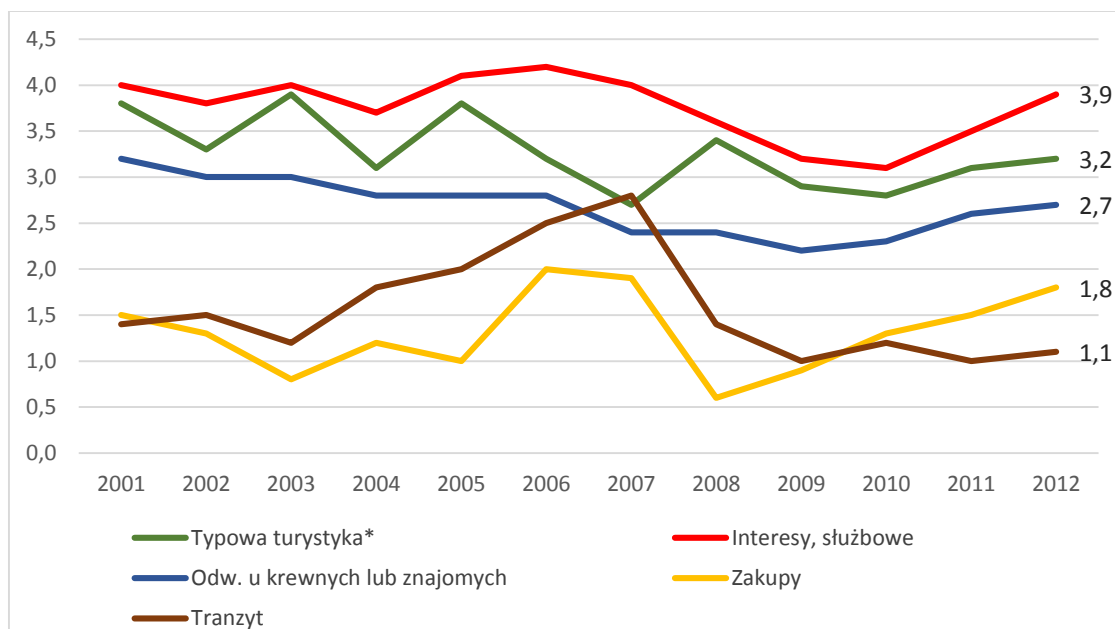
W dotychczasowych badaniach popytu turystycznego prowadzonych przez Instytut Turystyki segmentacji rynku dokonuje się wykorzystując różne zmienne, opisujące zarówno ogólne cechy konsumentów (wiek, płeć, wykształcenie, miejsce zamieszkania, poziom dochodu), jak i odnoszące się do ich specyficznych zachowań i preferencji: cel podróży (główny motyw podróży), typ podróży (objazdowa wycieczka autokarowa, pobyt i in.), kierunek (preferowany obszar recepcji turystycznej), okres podejmowania podróży, wybór rodzaju zakwaterowania, preferowane atrakcje turystyczne, wybór środka transportu, sposób dokonywania zakupu (bezpośrednio czy za pośrednictwem), miejsce dokonywania zakupu (Internet, biuro podróży), formę płatności itp.

Badania graniczne, które były prowadzone przez Instytut Turystyki przez wiele lat, pozwalają dokonać segmentacji rynku zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski na podstawie wielu zmiennych, takich jak kraj zamieszkania, cel podróży, płeć i wiek respondentów, okres podejmowania i długość podróży, powtarzalność wizyt, wykorzystywane środki transportu, sposób organizacji podróży czy też miejsce zakwaterowania. Wybierając zmienne do segmentacji od wielu lat podkreślamy, że warto w sposób szczególny potraktować jedną z najbardziej istotnych z nich, a mianowicie deklarowany główny cel (motyw) podróży. Słuszność tego wyboru

potwierdza analiza dotychczasowych, wieloletnich badań prowadzonych przez Instytut Turystyki, która dowodzi, że cel podróży jest bardzo ważną cechą różnicującą zarówno przeciętne wydatki na osobę, przeciętne wydatki dzienne, jak i wiele innych zmiennych charakteryzujących pobyt (np. wybór miejsca zakwaterowania, środka transportu, geograficzne rozmieszczenie podróży itp.). W realiach zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski cel (motyw) podróży jako zmienna niezależna pozwala na wyodrębnienie sześciu podstawowych grup nabywców produktów turystycznych:

- osoby podróżujące w celach typowo turystycznych,
- segment podróży służbowych, zawodowych, w interesach, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w konferencjach i kongresach,
- osoby podróżujące do rodzin lub znajomych,
- osoby, dla których głównym celem przyjazdu są zakupy,
- przyjeżdżający w celach zdrowotnych,
- osoby podróżujące tranzytem.⁶

Rys. 50. Przyjazdy turystów według podstawowych celów pobytu (oszacowanie w mln przyjazdów)

Źródło: badania Instytutu Turystyki w latach 2001-2012.

* „typowa turystyka” obejmuje też odwiedziny w miejscu pochodzenia.

Okresowa zmiana potrzeb badawczych powoduje, że w kwestionariuszu wykorzystywanym przez Instytut Turystyki co pewien czas wprowadza się uszczegółowienie pytania o *cel podróży*. Umożliwia to wyodrębnienie bardziej precyzyjnych segmentów i lepsze dostosowanie narzędzia badawczego do realiów i potrzeb rynku. Modyfikacje ankiety były wprowadzone najpierw w 2004, a potem 2007 i 2010 roku. Obserwując rynek uznano np., że należy zwrócić uwagę na rosnące znaczenie przyjazdów w celach zdrowotnych oraz zauważono pojawiającą się konieczność szczegółowego zbadania, przynajmniej co pewien czas, charakteru wizyt służbowych, z wyodrębnieniem udziału w kongresach i konferencjach, targach i wystawach, oraz załatwiania interesów (we własnym imieniu bądź w imieniu firmy). Począwszy od 2012 roku dodatkowo wyodrębnioną zmienną była przynależność do polskiej grupy etnicznej.

⁶ Por. także W. Bartoszewicz, T. Skalska: *Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku*. Warszawa Instytut Turystyki 2011.

Uwzględnione w kwestionariuszu wykorzystanym w 2012 roku cele podróży do Polski pozwoliły na wyodrębnienie – podobnie jak w 2010 r. – kilku najważniejszych grup nabywców produktów turystycznych. Są to:

- osoby podróżujące w celach typowo turystycznych,
- segment podróży służbowych, zawodowych, w interesach, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w konferencjach i kongresach,
- osoby podróżujące do rodzin lub znajomych,
- osoby, dla których głównym celem przyjazdu są zakupy,
- przyjeżdżający w celach zdrowotnych,
- osoby podróżujące tranzytem i przyjeżdżające w celach religijnych.

W części dotyczącej wydatków (zarówno ponoszonych w Polsce, jak i przed podróżą) kwestionariusz badawczy wykorzystywany w 2012 roku był taki sam jak ten, który zastosowano w dwu poprzednich latach; gwarantuje to porównywalność wyników.

Wyniki badań przeprowadzonych w 2012 roku są z punktu widzenia zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski jednoznacznie korzystne. Z jednej strony wzrosły przeciętne wydatki na osobę w relacji do tych, które charakteryzowały poprzednie lata, z drugiej – wzrosła liczba podróży. Odnosi się to przede wszystkim do ważnego i zyskowego segmentu rynku, jakim są przyjazdy w celach służbowych i z pewnością jest związane zarówno z organizacją EURO 2012, jak i z utrzymaniem się pozytywnych tendencji w polskiej gospodarce. Warto zauważyć, że z wyjątkiem odwiedzin krewnych i znajomych wzrost przeciętnych wydatków na osobę odnosił się w 2012 roku do wszystkich badanych segmentów, choć sytuacja na poszczególnych rynkach emisyjnych była różna. Korzystne zmiany zaobserwowano nawet w odniesieniu do przyjazdów zdrowotnych, objętych w poprzednich latach znaczącymi spadkami.

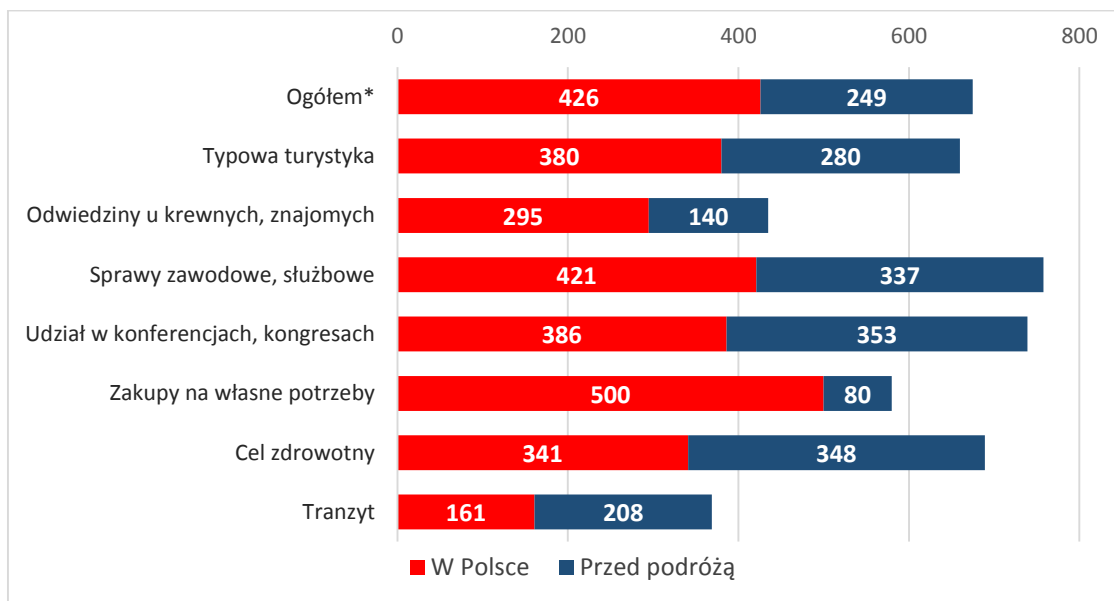
Z punktu widzenia zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski w 2012 roku najważniejsze były cztery grupy nabywców, dla których głównym celem podróży są: (1) typowa turystyka (wakacje, zwiedzanie kraju, wypoczynek, rozrywka, sport, hobby), (2) sprawy służbowe, (3) odwiedziny u krewnych i znajomych, oraz (4) zakupy. Jest to sytuacja od lat typowa dla Polski. Turyści⁷ zaliczeni do powyższych grup reprezentowali w 2012 roku 78,6% przyjazdów i 87,2% wydatków. Również piąty, ponownie rosnący i interesujący dla Polski segment rynku: przyjazdy motywowane chęcią poprawy bądź utrzymania zdrowia, ważny zwłaszcza od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej, nie powinien być lekceważony. Wejście Polski do UE zapoczątkowało wizyty mieszkańców Niemiec w polskich sanatoriach, uzdrowiskach, gabinetach stomatologicznych oraz podróże w celu poprawy zdrowia, czy też nastawione na ogólną poprawę samopoczucia (usługi typu spa, *wellness*), pielęgnację urody oraz przeciwdziałanie starzeniu się. Od pewnego czasu zjawisko to odnosi się nie tylko do rynku niemieckiego, ale także np. do tych krajów, które są celem czasowej emigracji zarobkowej Polaków (Holandia, Norwegia, Belgia, W. Brytania, Szwecja, Włochy, Irlandia). W 2012 roku cele zdrowotne przyciągnęły do Polski również sąsiadów z Rosji, Ukrainy, Czech, Słowacji i Białorusi, a także z innych, nawet dość odległych regionów (np. z USA, Portugalii, Francji). Nieuchronny proces starzenia się społeczeństw europejskich sprzyja utrwaleniu tego trendu; zjawisko należy traktować jako długoterminowe, a ten segment rynku jako rozwojowy. Warunkiem utrwalenia pozycji turystyki zdrowotnej w Polsce i jej rozwoju jest utrzymanie relatywnie niskich cen, dbanie o dobrą jakość usług oraz utrzymanie wysokiego poziomu konsumpcji w społeczeństwach generujących ruch turystyczny do Polski.

Oszacowanie łącznych wydatków poniesionych przez turystów w związku z przyjazdem do Polski, zarówno tych, które pozostawiono w trakcie wizyty w Polsce, jak i tych, które zostały

⁷ Podobnie jak w poprzednich latach analiza segmentów rynku nie obejmuje przyjazdów odwiedzających jednodniowych.

poniesione w miejscu stałego zamieszkania nierezydentów i trafiły do polskich podmiotów gospodarczych, a także uwzględnienie liczebności analizowanych segmentów, pokazuje, że z ekonomicznego punktu widzenia w polskiej turystyce od kilku lat największe znaczenie mają dwa segmenty rynku: podróże podejmowane w celach typowo turystycznych (wypoczynek, rekreacja, wakacje, zwiedzanie) oraz wizyty w celach służbowych, zawodowych, związanych z załatwianiem interesów (w tym kongresy i konferencje). W 2012 r. przychody z tych dwóch segmentów stanowiły nieco ponad połowę łącznych przychodów z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski.

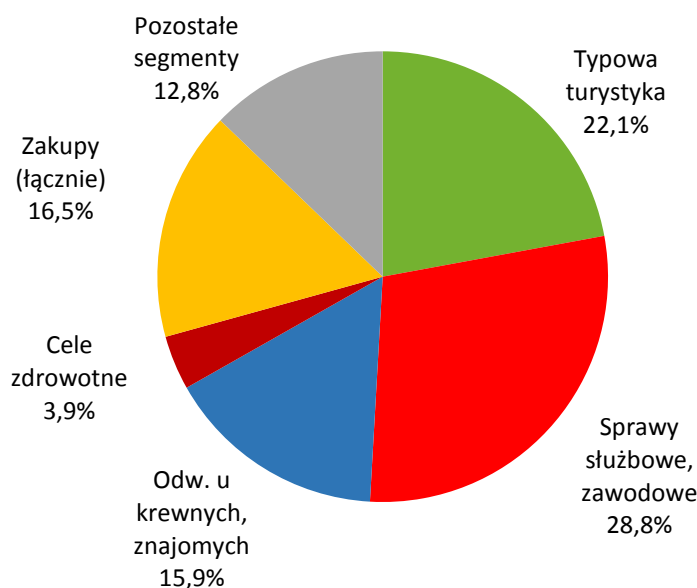
Rys. 51. Wydatki turystów w 2012 roku, poniesione w Polsce i przed podróżą (według celu, w USD)

* Średnia ważona.

Źródło: badania w 2012 roku.

Rys. 52. Struktura łącznych wydatków poniesionych przez turystów w 2012 roku w podziale na podstawowe segmenty rynku

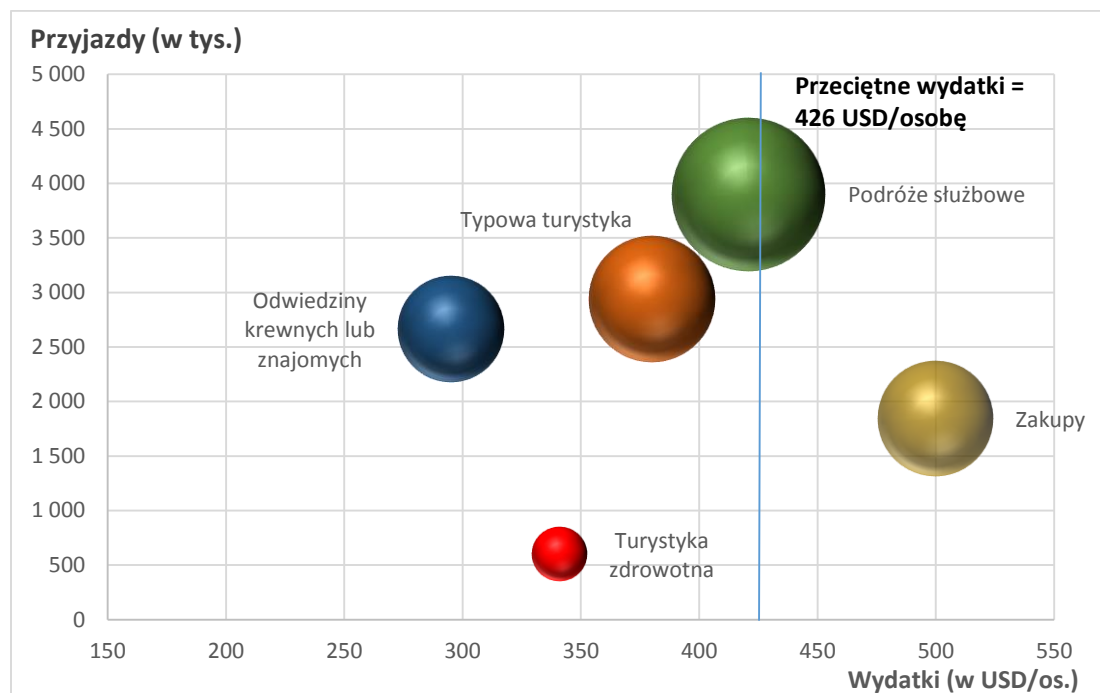

Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

W stosunku do lat poprzednich warto przede wszystkim zauważyć wzrost znaczenia segmentu związanego z przyjazdami służbowymi (o 6,3 p.p.) oraz typowo turystycznymi (o 1,7 p.p.). W niewielkim stopniu wzrosło znaczenie przyjazdów do rodzin i znajomych oraz w celach zdrowotnych. Te ostatnie podróże były w stosunku do 2010 roku liczniejsze (600 tys.), wyższe były również związane z nimi wydatki przeciętne. Mimo to wciąż nie odgrywają one w strukturze przychodów znaczącej roli.

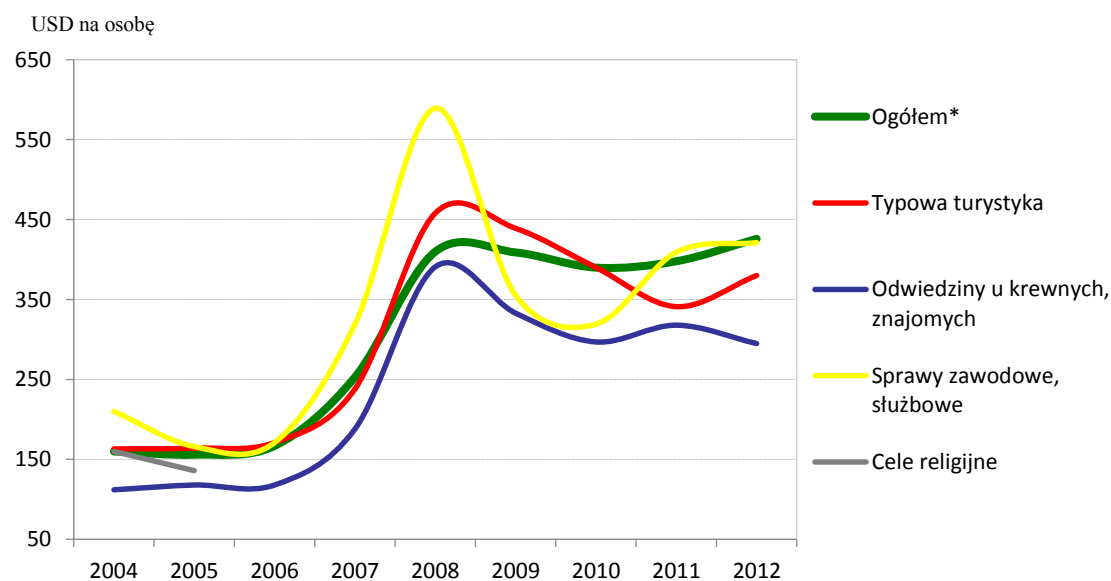
Syntetyczny obraz znaczenia najważniejszych segmentów zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski pokazuje rysunek 53.

Rys. 53. Znaczenie najważniejszych segmentów rynku turystyki przyjazdowej do Polski

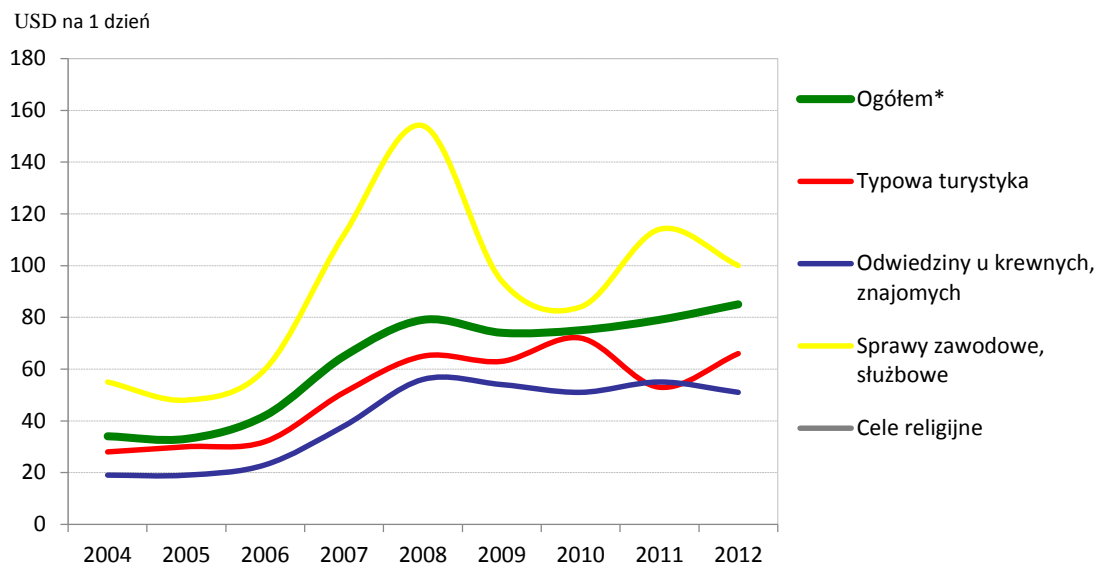

Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

Rys. 54. Przeciętne wydatki turystów na osobę i dzień pobytu w latach 2004-2012 (wybrane segmenty rynku)

* Średnia ważona.

* Średnia ważona.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Obserwacja tendencji długookresowych pokazuje, że po kilku latach dynamicznego wzrostu (2006 – 2008), cechującego wszystkie segmenty rynku, począwszy od 2009 roku zwraca uwagę duża zmienność poziomu przeciętnych wydatków; dotyczy to niemal wszystkich analizowanych segmentów rynku (z wyjątkiem osób przyjeżdżających po zakupy, które zadeklarowały w ostatnim badanym roku bardzo wysoki poziom wydatków). Jeśli chodzi o przeciętne wydatki na osobę, w 2012 roku obserwuje się natomiast ich spadek w odniesieniu do przyjazdów w celu odwiedzenia krewnych i znajomych.

7.2. Przyjazdy w celach turystycznych (ok. 3,2 mln)

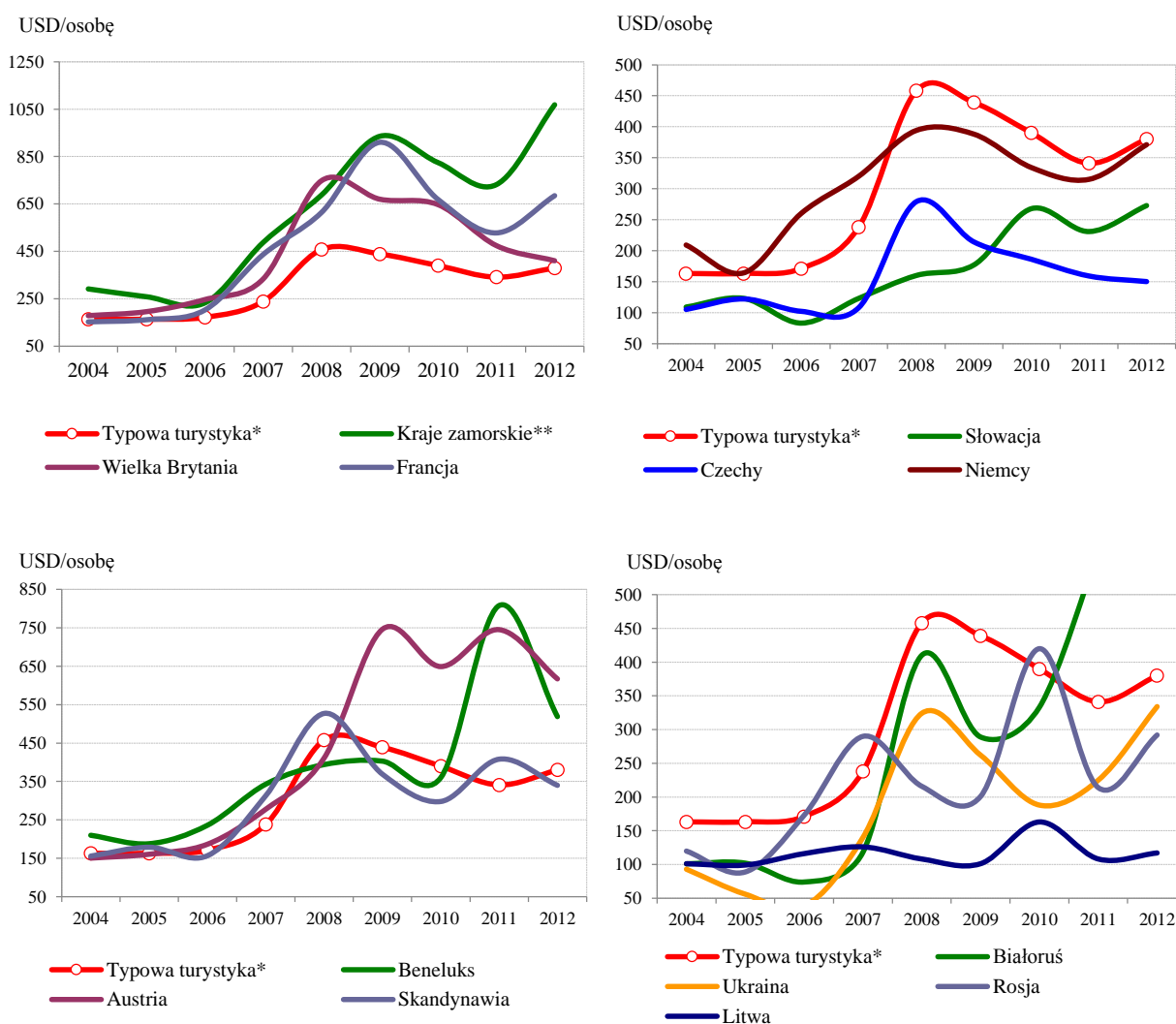
Kategorię tę tworzą przyjazdy w celach typowo turystyczno-wypoczynkowych (2,94 mln) oraz 235 tys. wizyt w celu odwiedziny miejsca pochodzenia.

- Wydatki turystów, którzy deklarowali zwiedzanie, wypoczynek, wakacje czy rozrywkę (a więc motywy typowo turystyczne) jako główny cel podróży oszacowano w 2012 roku na poziomie 380 USD na osobę (o ponad 11% więcej niż rok wcześniej). Z podróży do Polski związane były dodatkowe wydatki, poniesione w kraju stałego zamieszkania, w wysokości 280 USD na osobę; należy pamiętać, że część tych sum zasiliła polską gospodarkę poprzez zakup na rynkach emisyjnych tych usług, które były świadczone przez polskie podmioty gospodarcze na obszarze ekonomicznym naszego kraju. W 2012 roku w tym segmencie rynku przeciętne wydatki na osobę były niższe niż średnia ważona dla całej badanej populacji, na dzień pobytu zaś nieco niższe. Zjawisko to wydaje się być naturalne, obserwowane w dłuższym okresie; związane jest przede wszystkim z faktem, że pobyty typowo turystyczne są z reguły dłuższe od pozostałych.
- W 2012 roku łączne przychody w tym segmencie rynku oszacowano na poziomie około 1471 mln USD; ich udział w łącznej sumie wydatków wyniósł natomiast 22,1%⁸.

⁸Bez wydatków odwiedzających jednodniowych, natomiast łącznie z oszacowanymi wpłatami na rzecz polskich podmiotów gospodarczych, dokonany w krajach emisji ruchu turystycznego.

- Podobnie jak w poprzednich latach, najważniejsze dla Polski emisyjne rynki turystyczne można podzielić na trzy grupy: o najwyższych wydatkach przeciętnych, zdecydowanie przekraczających średnią dla ogółu badanych (w 2012 r. były to: wybrane ważne kraje zamorskie, Holandia, Włochy, Belgia, Francja i Austria), o wydatkach zbliżonych do średniej, w granicach 350-450 USD (Niemcy, Wielka Brytania) oraz o wydatkach relatywnie najniższych, nie przekraczających 350 USD na osobę (kraje skandynawskie, Czechy, Litwa, Słowacja, Ukraina, Węgry i Rosja). Zwraca uwagę fakt, że kolejny rok z rzędu wydatki Niemców ukształtowały się na poziomie poniżej średniej. W 2012 r. nietypowo wysokie, mało wiarygodne dane uzyskano w odniesieniu do Białorusi. Będą one wymagały weryfikacji w dalszych badaniach.

Rys. 55. Przeciętne wydatki osób deklarujących w latach 2004-2012 cele typowo turystyczne (w USD) – wybrane kraje

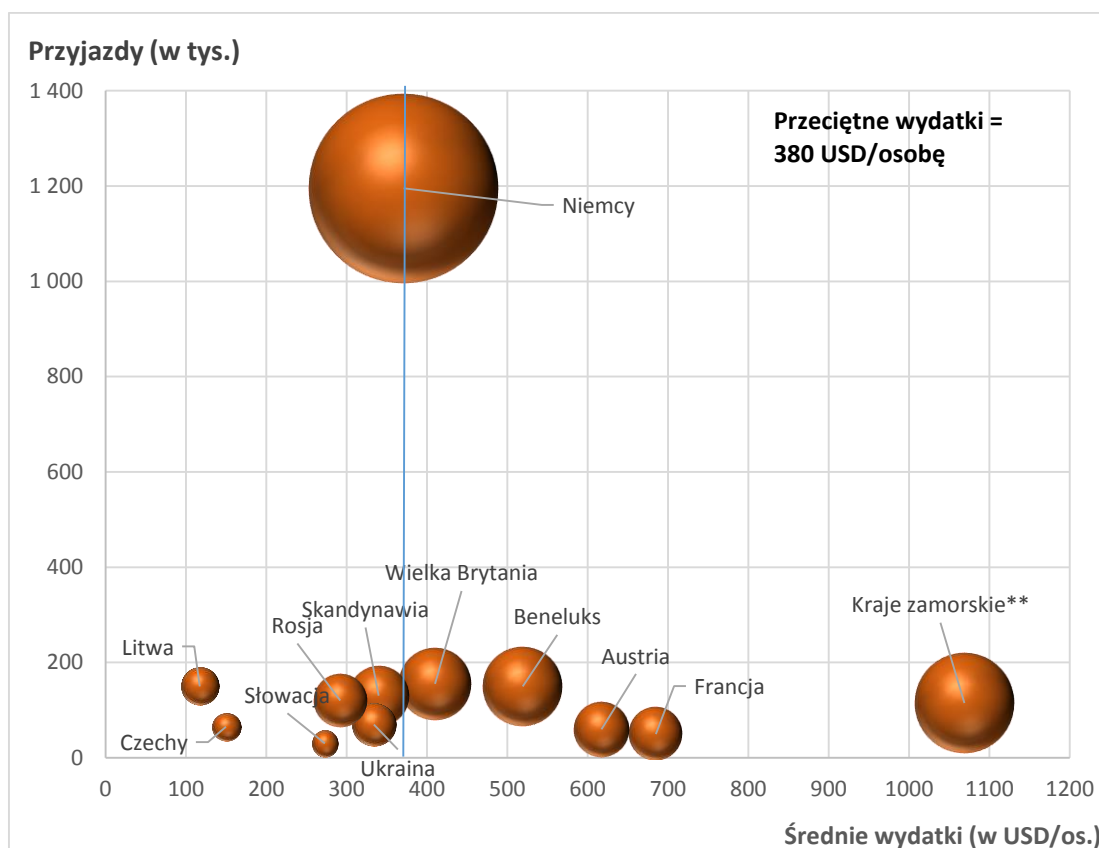

* Wszystkie kraje łącznie.

** USA, Kanada, Japonia, Korea Płd.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

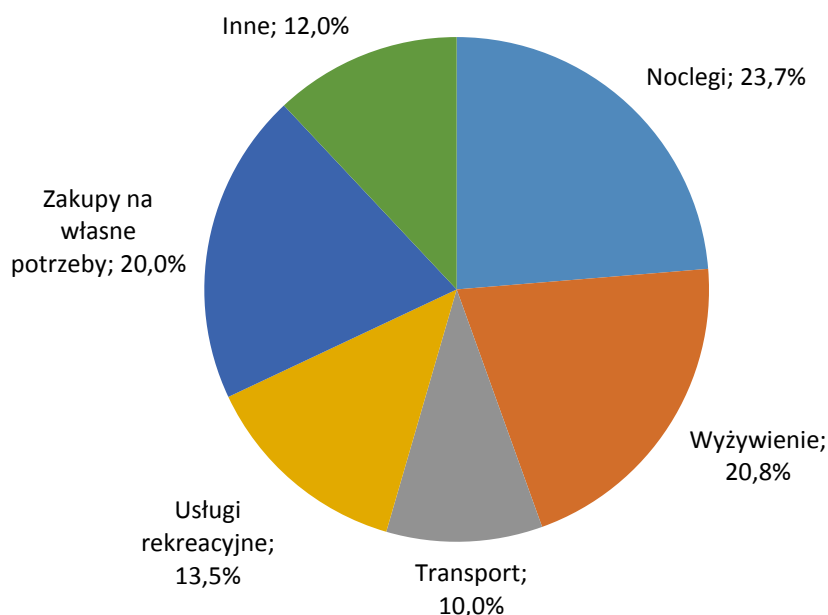
Syntetyczny obraz znaczenia najważniejszych rynków w segmencie typowej turystyki pokazuje rysunek 56.

Rys. 56. Znaczenie najważniejszych rynków w segmencie typowej turystyki

Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

- Obserwacja tendencji długoterminowych od lat wskazuje na stosunkowo niski poziom wydatków turystów zaliczonych do tego segmentu rynku, a przyjeżdżających z sąsiedzkich krajów południowych. O ile jednak w odniesieniu do Słowacji od 2008 roku zauważa się tendencje wzrostowe, o tyle w odniesieniu do Czech – spadkowe. Tendencję spadkową obserwuje się również na rynku brytyjskim, austriackim i w odniesieniu do krajów Beneluxu. Warto podkreślić natomiast zauważalny wzrost wydatków osób przyjeżdżających z Rosji, Ukrainy, Niemiec i krajów zamorskich. Analizując rynki wschodnie wciąż trzeba jednak pamiętać, że są one od lat bardzo niestabilne i trudno na podstawie badań jednoznacznie stwierdzić, czy w grupie podróżnych z tych krajów nie znajdują się osoby pracujące na terenie Polski lub przyjeżdżające w celach handlowych, a deklarujące cele typowo turystyczne. W 2012 roku warto ponadto podkreślić wpływ organizacji EURO 2012 na poziom wydatków, zwłaszcza w odniesieniu do tych krajów, z których kibice byli najbardziej zaangażowani w uczestnictwo w rozgrywkach.
- W 2012 roku struktura wydatków w segmencie typowa turystyka nie odbiegała w znaczący sposób od tych, które zaobserwowano w kilku poprzednich latach. Wydatki na usługi typowo turystyczne stanowiły w sumie ok. 54,5% (noclegi – 23,7%, wyżywienie – 20,8%, transport – 10%), na usługi rekreacyjne – dodatkowo 13,5%). Znaczący, od lat wzrastający jest udział wydatków na zakup usług gastronomicznych: w wydatkach przeznaczonych na wyżywienie około 75,9% stanowiły koszty zakupu tych usług (w 2010 roku około 80%).
- W 2012 roku około 20,7% wydatków ponoszonych w związku z podróżami typowo turystycznymi była pokrywana kartami płatniczymi (w 2010 r. 24%).

Rys. 57. Wydatki osób deklarujących cele typowo turystyczne – struktura rodzajowa w % (2012)

Źródło: badania w 2012 roku.

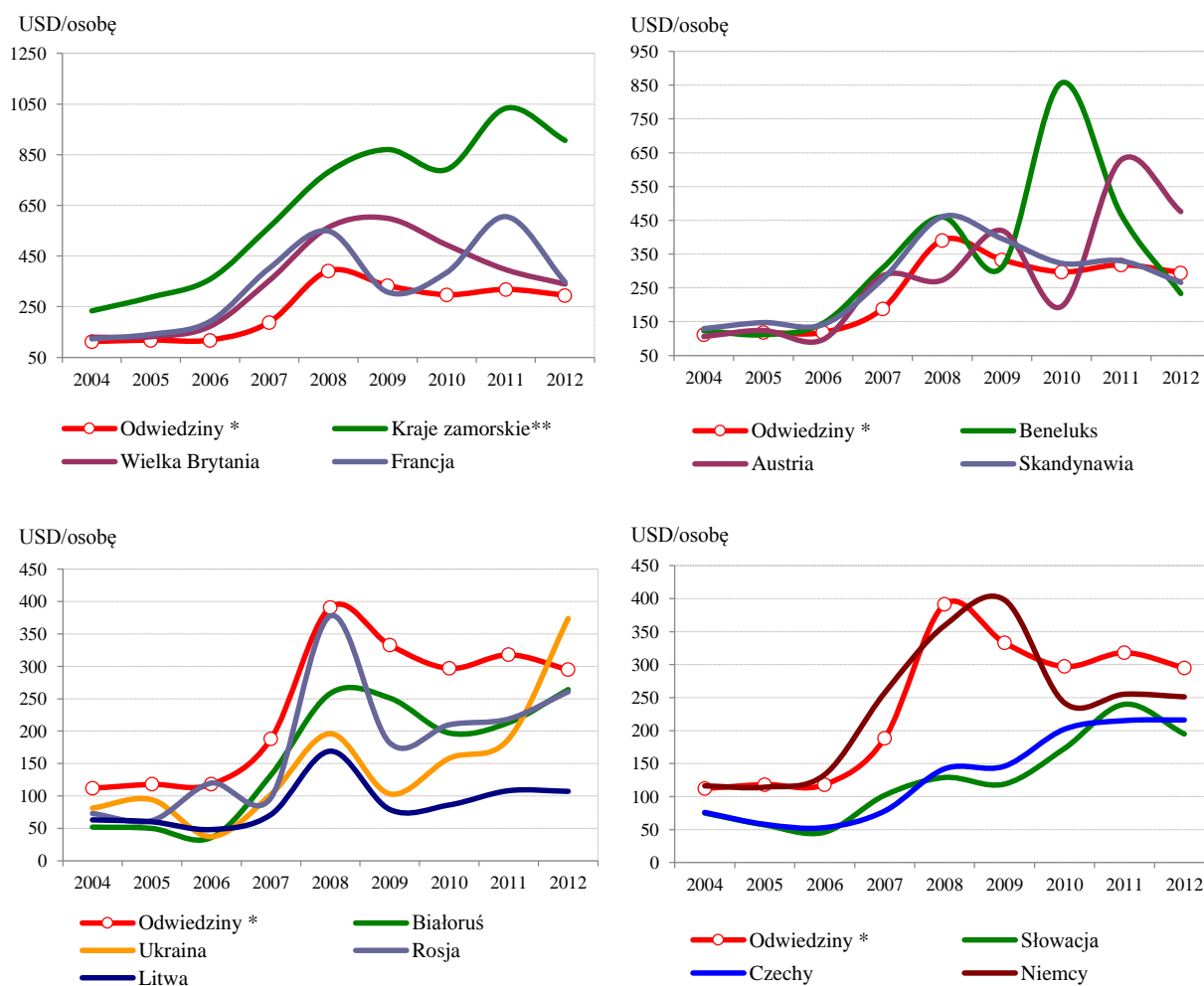
7.3. Wizyty u krewnych lub znajomych (2,7 mln)

- Od wielu lat trwałą tendencją jest niższy niż wynosi średnia dla całej próby poziom wydatków turystów podróżujących w celu odwiedzenia krewnych i znajomych. Jest to tendencja typowa dla tego segmentu rynku. Wydatki oszacowane na podstawie badań przeprowadzonych w 2012 roku wyniosły w tym segmencie 297 USD na osobę, a więc o ponad 30% mniej niż średnia dla całej zbiorowości (w 2011 roku stanowiły one 79,9% średniej ważonej).
- Stosunkowo wysoka liczba podróży, mimo niskiego poziomu wydatków przeciętnych w relacji do innych segmentów (zarówno na osobę, jak i na dzień pobytu) powoduje, że łączne wydatki turystów deklarujących wizyty u rodzin i znajomych są od lat dość znaczące. W 2012 roku wyniosły one około 1055 mln USD, tj. 17,8% (w 2010 roku - 758 mln USD, tj. 14,5% ogółem). Zanotowany wzrost wynika przede wszystkim z liczniejszych wizyt. W 2012 roku wzrostowi wysokości wydatków w wartościach bezwzględnych towarzyszył wzrost ich udziału w przychodach ogółem.
- Podobnie jak w latach poprzednich, najważniejsze dla Polski rynki generujące ruch turystyczny w segmencie *odwiedziny krewnych i znajomych* można w 2012 roku podzielić na trzy grupy: kraje (lub grupy krajów) o najwyższych wydatkach przeciętnych, znacznie przekraczających średnią dla całego segmentu (wybrane ważne kraje zamorskie, kraje Beneluksu, Francja, Włochy, Austria), o wydatkach oscylujących wokół średniej (Niemcy, Wielka Brytania, kraje skandynawskie) oraz o wydatkach najniższych, znacznie poniżej średniej; podobnie jak w ubiegłym roku w tej ostatniej grupie znaleźć można rezydentów sąsiedzkich krajów południowych i wschodnich. W 2012 roku należy zwrócić uwagę na przesunięcie Wielkiej Brytanii z grupy krajów charakteryzujących się najwyższymi wydatkami turystów podróżujących w odwiedziny do grupy krajów o wydatkach zbliżonych do przeciętnych.
- Relatywnie niskie przeciętne wydatki zadeklarowali w 2012 roku turyści z sąsiedzkich krajów wschodnich, a zwłaszcza z Litwy. Dla wielu krajów sąsiedzkich średnie wydatki na osobę ukształtowały się znacznie poniżej przeciętnej dla całego segmentu: w odniesieniu do

przyjazdów z Litwy stanowiły np. zaledwie 36% średniej, w przypadku Słowacji 65,7%, Rosji 87,9%, a w odniesieniu do Białorusi – 88,9%. Niższe niż przeciętna były także wydatki Niemców i Belgów. Odmiennie niż w poprzednich latach poziom wydatków turystów z Ukrainy przewyższał średnią dla całego segmentu.

- W tym segmencie rynku analiza struktury wydatków pozwala kolejny rok z rzędu zaobserwować bardzo niski – co zrozumiałe – udział kosztów noclegów (w 2012 r. 6,4%, w 2010 – 5%); począwszy od 2010 roku notuje się także niższy niż w poprzednich latach udział wydatków na usługi rekreacyjne; w 2012 roku wyniósł on zaledwie 6,9%. Z kolei udział wydatków na transport był zbliżony do oszacowanego dla lat 2009-2010 (po 11%, w 2012 r. – 11,5%). W badanym roku na zakupy na własne potrzeby turyści deklarujący przyjazdy w celu odwiedzenia rodziny i/lub przyjaciół przeznaczili około 35,3% swoich wydatków. Również w 2012 roku zaobserwowano, że na usługi gastronomiczne turyści deklarujący podróże w celu odwiedzenia krewnych i znajomych przeznaczają coraz większą część wydatków związanych z wyżywieniem: w 2012 r. 66,3%, w 2010 - 63,2%, w 2009 - 60,5%). Jest to tendencja długookresowa, utrwalona.
- Około 17% wydatków uregulowano za pomocą kart płatniczych (w 2010 roku 18,7%).

Rys. 58. Przeciętne wydatki osób deklarujących odwiedzić u krewnych i znajomych jako główny cel podróży – wybrane kraje (USD/osobę)

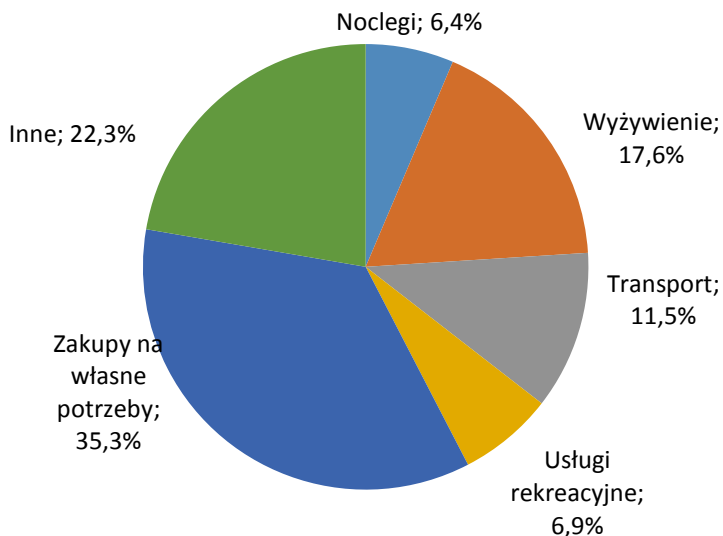

* Wszystkie kraje łącznie;

** USA, Kanada, Japonia, Korea Płd.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

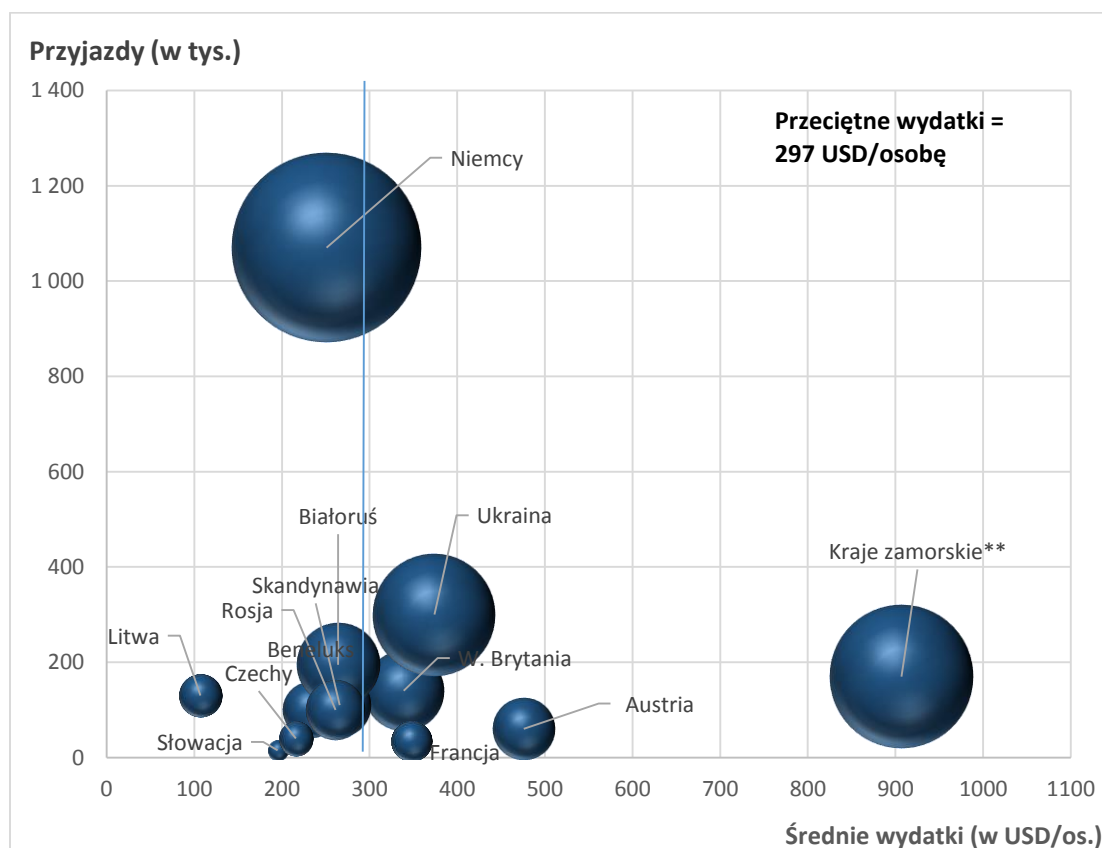
Rys. 59. Wydatki osób deklarujących odwiedzić u krewnych i znajomych jako główny cel podróży – struktura rodzajowa w % (2012)

Źródło: badania w 2012 roku.

Syntetyczny obraz znaczenia najważniejszych rynków w segmencie odwiedzić krewnych i znajomych pokazuje rysunek 60.

Rys. 60. Znaczenie najważniejszych rynków w segmencie odwiedzić krewnych i znajomych

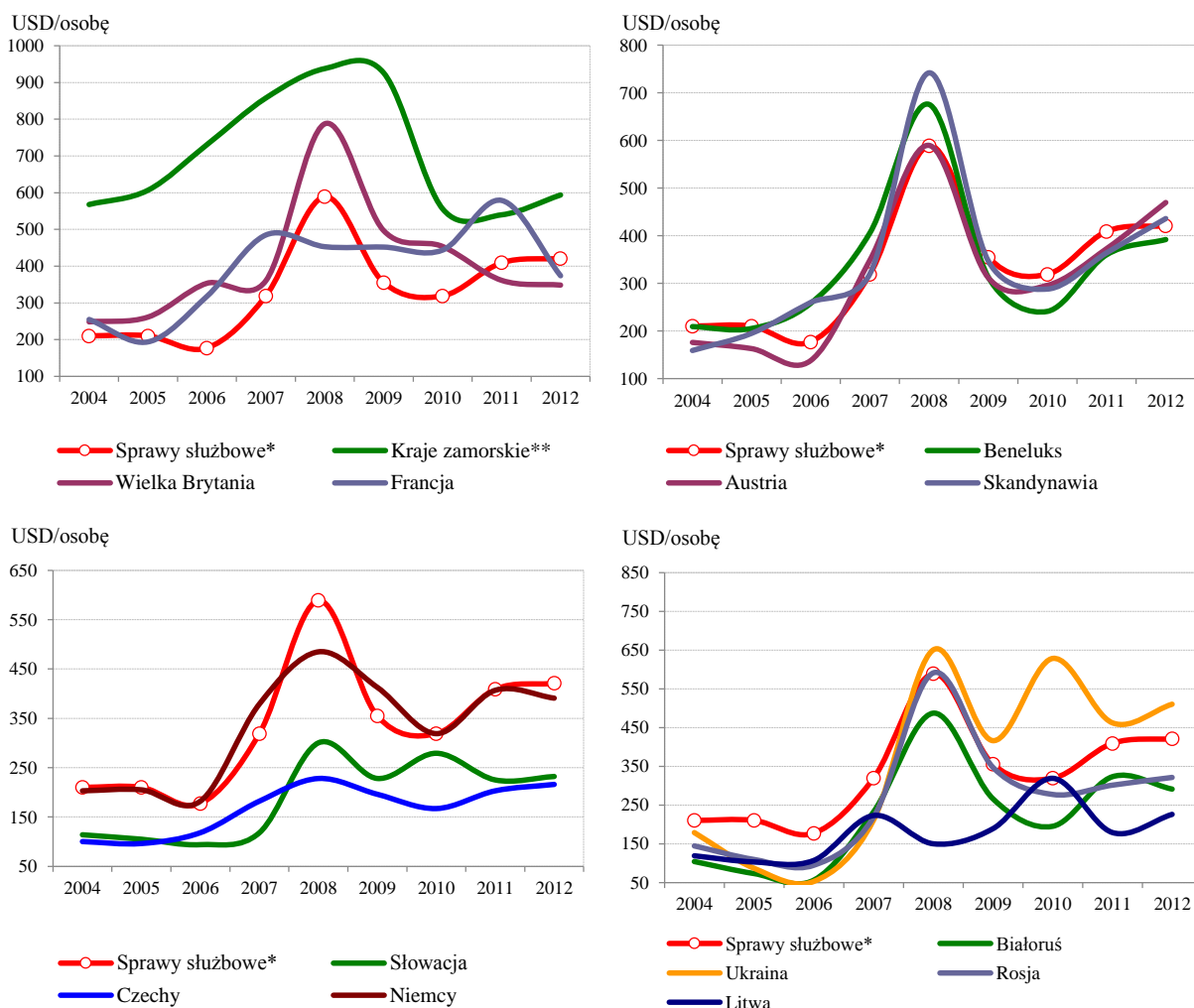

Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

7.4. Przyjazdy służbowe lub w interesach (ok. 3,9 mln)

Jest to jeden z najbardziej interesujących pod względem gospodarczym segmentów rynku turystycznego, do którego zaliczamy nie tylko wszystkie przyjazdy w interesach, zarówno prowadzonych we własnym imieniu, jak i w imieniu firmy, ale także przyjazdy na konferencje, kongresy, targi itp. Rola tego rodzaju podróży jest jednak zmienna w czasie, ponieważ jest ściśle skorelowana z poziomem i tempem rozwoju gospodarczego, poziomem i kierunkiem zmian w handlu zagranicznym i rozwojem kontaktów biznesowych. Jest również uzależniona od wielkich międzynarodowych wydarzeń kulturalnych, sportowych czy politycznych, wymagających uprzedniego przygotowania. I tak, wyraźny wzrost znaczenia tego segmentu był zauważalny zwłaszcza w latach 2007 – 2008, między innymi ze względu na intensyfikację kontaktów wynikających z włączenia Polski do Unii Europejskiej i znaczne ożywienie w handlu międzynarodowym, także z krajami spoza Unii. Taki wzrost obserwujemy również w 2012 roku; należy ten fakt wiązać zarówno z pewnym ożywieniem w międzynarodowych kontaktach handlowych, jak i z przygotowaniem oraz imprezami odbywającymi się w związku z EURO 2012.

Rys. 61. Przeciętne wydatki turystów deklarujących interesy lub sprawy służbowe jako główny cel podróży – wybrane kraje

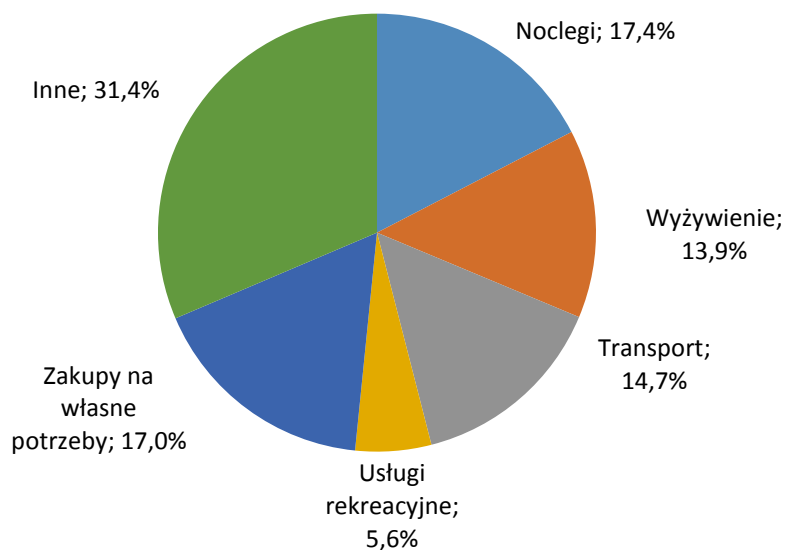
* Wszystkie kraje łącznie.

** USA, Kanada, Japonia, Korea Płd.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

- W 2012 roku przeciętne wydatki osób podróżujących w celach służbowych wyniosły 421 USD na osobę, a więc jest to drugi rok z rzędu, kiedy możemy mówić o ponownym wzroście poziomu tych wydatków. Również liczba wizyt w tym segmencie rynku wykazuje tendencję rosnącą. Podobnie jak w latach poprzednich, zauważalny jest fakt, że obok wysokich wydatków turystów biznesowych z krajów zamorskich i z niektórych krajów UE (np. Finlandia, Hiszpania, Portugalia, Szwecja), a także z Ukrainy, pojawiają się w tym segmencie liczni podróżni z sąsiedzkich krajów południowych i wschodnich (np. Litwy, Białorusi, Czech) oraz Węgier i Bułgarii załatwiający drobne interesy i deklarujący relatywnie niski poziom wydatków. Co ciekawe, poniżej średniej dla całego segmentu ukształtowały się również wydatki turystów biznesowych z Włoch i Francji.
- Podobnie jak to miało miejsce w latach poprzednich, pobyty osób deklarujących służbowe cele wizyt są krótsze od przeciętnych (krótsze od służbowych są jedynie przyjazdy po zakupy oraz przejazdy tranzytem). Jest to tendencja wieloletnia, trwała, uzasadniona charakterem tych podróży.
- W 2012 roku turyści deklarujący służbowe i zawodowe cele podróży pozostawili w Polsce łącznie około 1 920 mln USD, niemal tyle samo co w rekordowym 2008 roku. Stanowiło to około 28,9% ogółu przychodów zasilających polską gospodarkę z tytułu przyjazdów turystów. Warto zauważyć, że metoda, przy pomocy której oszacowano tę wartość, jest od wielu lat niezmienna. Oznacza to, że w podanej wyżej liczbie zawierają się nie tylko wydatki turystów poniesione na terenie Polski, ale także doszacowane przedpłaty dokonane w miejscu ich zamieszkania, wpływające na konta polskich podmiotów gospodarczych.
- Najwyższy poziom wydatków był związany z wizytami służbowymi nierezydentów z Portugalii, Ukrainy i wybranych ważnych krajów zamorskich, najniższy zaś – z Bułgarii, Rumunii i Węgier. Poziom zróżnicowania między tymi dwoma biegunami obrazuje rzeczywisty stan polskiej turystyki biznesowej. Jest ona wciąż zdominowana przez drobnych i bardzo drobnych przedsiębiorców z krajów ościennych, aczkolwiek zmiany notowane począwszy od 2008 roku w odniesieniu do służbowych przyjazdów z Ukrainy i kontynuowane w latach następnych, skutkujące dużym wzrostem przeciętnych wydatków na osobę, pokazują, że również w kontaktach z nierezydentami zza wschodniej granicy realizowane są rozmaite przedsięwzięcia biznesowe (zwłaszcza handlowe). W 2012 roku najwyższe wydatki oszacowano w odniesieniu do turystów z Portugalii (966 USD), krajów zamorskich (594 USD na osobę) i Ukrainy (510 USD). Najwyższe wydatki są około 2,3 oraz wyższe niż średnia wydatków dla całego badanego segmentu. Porównanie z 2010 rokiem pokazuje, że rozpiętości te uległy zaostrzeniu. Z kolei – jak już wspomniano – najniższy poziom wydatków deklarowali turyści biznesowi z Rumunii (145 USD na osobę), Bułgarii (151 USD) i Węgier (164 USD).
- W relacji do okresu sprzed dwóch lat w strukturze rodzajowej wydatków zaobserwowano dość istotne zmiany. Odnoszą się one w głównej mierze do wydatków na wyżywienie (mniej o 8 p. p.) i usługi rekreacyjne (mniej o ponad 4 p. p.). Z kolei udział wydatków na noclegi wzrósł o ok. 2,4 p.p., znacząco wzrosła również pozycja „inne wydatki”. Wydaje się, że z jednej strony wynika to z dużej roli przyjazdów z Ukrainy (ważny udział podróży stricte handlowych), z drugiej zaś – z istotnego znaczenia podróży związanych z organizacją EURO 2012, charakteryzujących się nieco inną strukturą wydatków. Zsumowane wydatki przeznaczone na trzy główne składniki produktu turystycznego (nocleg, wyżywienie, transport) dają łącznie ok. 46% (mniej niż w latach poprzednich).
- Udział wydatków pokrywanych kartami płatniczymi wyniósł w tym segmencie 26,1%.

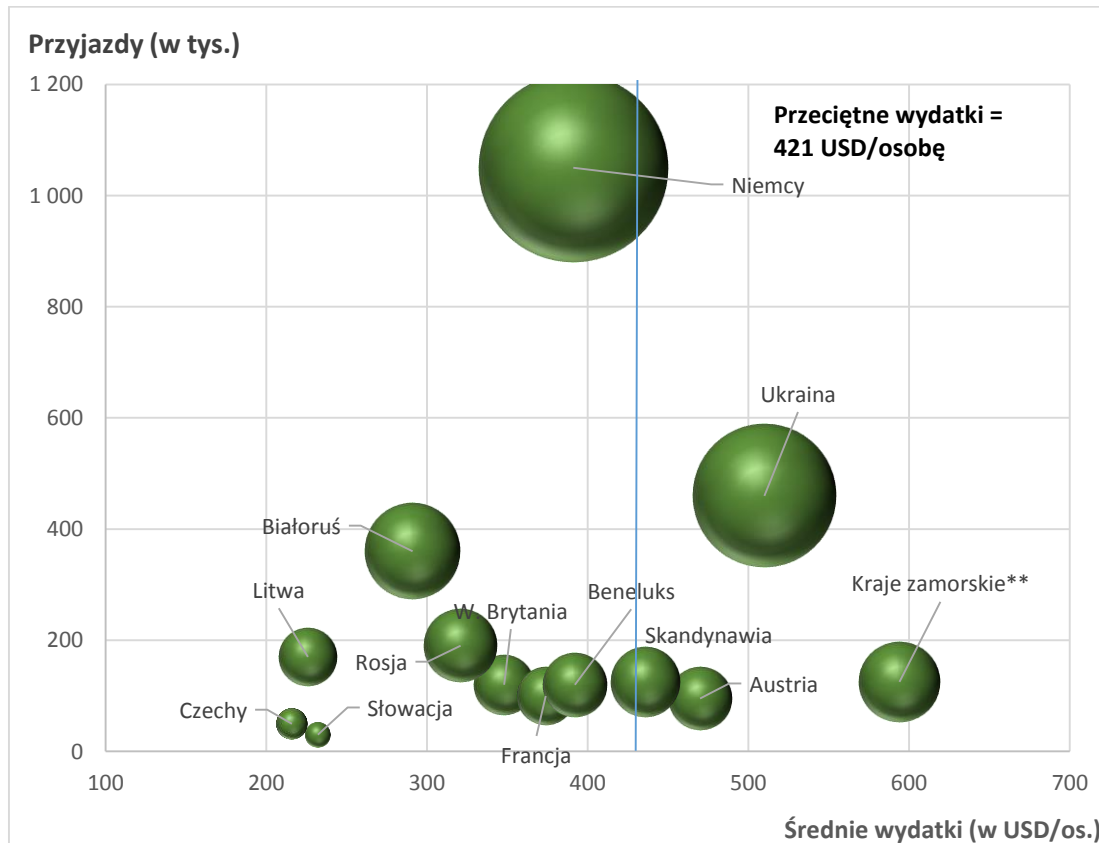
Rys. 62. Wydatki osób deklarujących interesy lub sprawy służbowe jako główny cel podróży – struktura rodzajowa w % (2012)

Źródło: badania w 2012 roku.

Syntetyczny obraz znaczenia najważniejszych rynków w segmencie turystyki służbowej pokazuje rysunek 63.

Rys. 63. Znaczenie najważniejszych rynków w segmencie turystyka służbowa

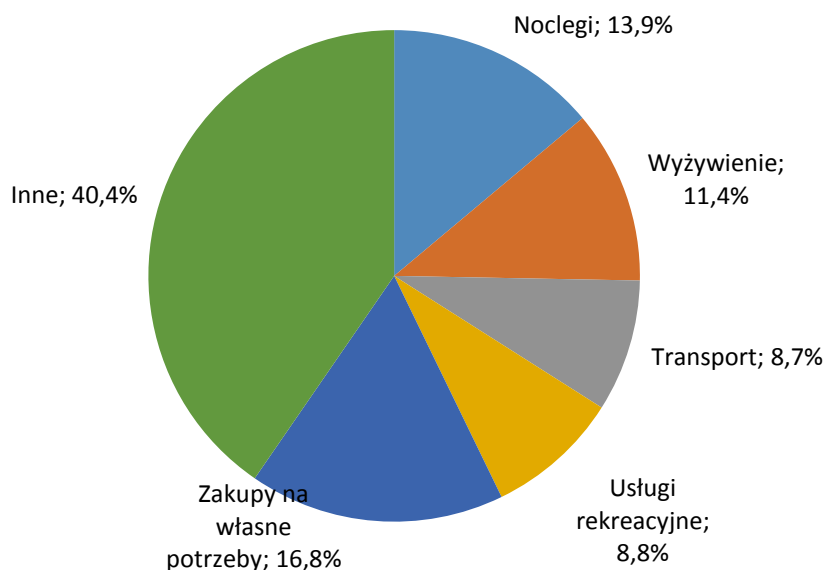
Źródło: oszacowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

7.5. Cele zdrowotne (ok. 600 tys.)

Badania prowadzone w 2012 roku przez Instytut Turystyki pozwalają oszacować liczbę turystów, dla których głównym celem podróży była jakaś forma poprawy stanu zdrowia lub utrzymania sprawności, na ok. 600 tys. Jest to o połowę więcej niż jeszcze dwa lata wcześniej. Coraz liczniejsze przyjazdy turystów deklarujących cele zdrowotne obserwuje się od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej. Jedną z przyczyn rozwoju tego segmentu są wciąż relatywnie niższe ceny usług medycznych i rehabilitacyjnych, przy coraz lepszym ich poziomie (np. usług stomatologicznych, sanatoryjnych, masaży leczniczych, ale także wysoko specjalistycznych usług chirurgii plastycznej).

- Rozpatrując ten segment rynku warto zauważyć, że w 2012 roku znacznemu wzrostowi liczby wizyt towarzyszył wzrost wydatków (do poziomu 341 USD na osobę). Tak jak w poprzednich latach, cele zdrowotne wskazywali przede wszystkim rezydenci Niemiec (na mieszkańców tego kraju przypadło ponad 70% ogólnej liczby przyjazdów tego typu), Norwegii, Holandii, Rosji, a następnie Wielkiej Brytanii, Francji, Irlandii, Włoch, Szwecji i szeregu innych krajów (głównie europejskich oraz USA). Zazwyczaj są to kraje, w których licznie osiedliła się polska emigracja zarobkowa, często korzystająca z usług medycznych, sanatoryjnych i poprawiających stan zdrowia na terenie ojczystego kraju.
- Dane uzyskane z badań pozwalają oszacować, że w badanym okresie turyści deklarujący cel zdrowotny jako główny motyw podróży pozostawili w Polsce około 257 mln USD; wpływy z tego segmentu rynku stanowiły około 3,9% wpływów łącznych.
- Z badań wynika, że w tym segmencie rynku najwyższe wydatki deklarowali turyści z USA, Irlandii, Francji, Finlandii i Norwegii. Przeciętne wydatki Niemców, najważniejszego rynku w tym segmencie, przekraczały średnią o ok. 3,5%.
- Specyfiką segmentu jest wysoki udział wydatków zaliczonych przez respondentów do pozycji „inne” (ok. 40%). Najpewniej znacząca część z nich przypada na wydatki medyczne i rehabilitacyjne; jest to jednak część trudna do oszacowania z uwagi na brak odpowiedniego pytania w kwestionariuszu.
- Na płatności kartami bankowymi przypadło 18,1% ogółu wydatków; od kilku lat notuje się tendencję malejącą.

Rys. 64. Wydatki osób deklarujących cele zdrowotne jako główny cel podróży – struktura rodzajowa w % (2012)

Źródło: badania w 2012 roku.